



Maa- ja metsätalousministeriö

ESITYSLISTA  
15.1.2015

**MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014-2020  
SEURANTAKOMITEAN KOKOUS 29.1.2015 klo 10:00-16:00**

**Kokouspaikka: Paasitorni (kh Tarja Halonen), Paasivuorenkatu 5A,  
Helsinki**

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen  
- asettamispäätös (liite 1)
3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
4. Seurantakomitean työjärjestys (liite 2)  
- päätösesityksen hyväksyminen
5. Teknisen avun indikatiivinen käyttösuunnitelma ohjelmakaudelle 2014-2020 (liite 3)  
- päätösesityksen hyväksyminen
6. Teknisen avun ensimmäisen erän käyttösuunnitelma (liite 4)  
- päätösesityksen hyväksyminen
7. Toimenpiteiden valintakriteerit (liite 5)  
- päätösesityksen hyväksyminen
8. Leader-ryhmien ja paikallisten strategioiden valinta sekä Leader-ryhmien valintakriteerit  
- tiedoksi
9. Kansainvälisten hankkeiden kustannusten hyväksyminen ohjelman toteutuksessa (liite 6)  
- tiedoksi
10. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman vuoden 2015 viestintäsuunnitelma (liite 7)  
- tiedoksi

11. Alueelliset suunnitelmat (liite 8)  
- tiedoksi
12. Maaseutuverkoston toiminnan käynnistyminen  
- tiedoksi
13. Muut ajankohtaiset asiat
14. Seuraava kokous
15. Kokouksen päättäminen

#### LIITTEET

Liite 1 Asettamispäätös

Liite 2 Työjärjestys

Liite 3 Teknisen avun indikatiivinen käyttösunnitelma ohjelmakaudelle 2014-2020

Liite 4 Teknisen avun ensimmäisen erän käyttösunnitelma

Liite 5 Toimenpiteiden valintakriteerit

Liite 6 Kansainvälisten hankkeiden kustannusten hyväksyminen ohjelman toteutuksessa

Liite 7 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman vuoden 2015 viestintäsuunnitelma

Liite 8 Tiivistelmä alueellisista suunnitelmista

**MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014 – 2020 SEURANTAKOMITEAN ASETTAMINEN****Asettaminen**

Valtioneuvosto on tänään asettanut Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014 – 2020 seurantakomitean.

**Toimikausi**

Seurantakomitea asetetaan vuosiksi 2014 – 2020, mutta sen toimikausi jatkuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 75 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun viimeisen täytäntöönpanokertomuksen.

**Tausta**

Komissio on hyväksynyt 12.12.2014 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014 – 2020. Kunkin jäsenvaltion tulee perustaa seurantakomitea kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt ohjelman. Maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain (27/2014) 14 §:n mukaan valtioneuvosto asettaa seurantakomitean. Seurantakomitean puheenjohtajana toimii jäsenvaltion edustaja.

Seurantakomitea koostuu jäsenvaltion viranomaisten ja välittävien toimielinten edustajista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (rahastojen yleisasetus) 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kumppaneiden edustajista. Seurantakomitean jäsenet on koottu tasapuolisesti keskushallinnon, kansalaisyhteiskunnan ja aluehallinnon edustajista. Koska maaseutuohjelmaa toteutetaan koko Manner-Suomen alueella, seurantakomitean kokoonpanossa on pyritty varmistamaan kaikkien alueiden edustus.

Seurantakomitean päätösvaltaiset jäsenet toimivat virkavastuulla. Seurantakomitean toimintaan sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

**Tehtävät**

Seurantakomitean tehtävät ovat rahastojen yleisasetuksen 49 artiklan (alla kohdat 1 – 4)

ja maaseutuasetuksen 74 artiklan (alla kohdat 5 – 9) mukaisesti seuraavat:

- 1) Komitean tulee tarkastella ohjelman täytäntöönpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistystä. Tarkastelua suorittaessaan sen on otettava huomioon taloudelliset tiedot, yhteiset indikaattorit ja ohjelmakohtaiset indikaattorit, myös tulosindikaattorien arvon muutokset ja määrällisten tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunut edistys, sekä tuloskehyksessä määritetyt välitavoitteet ja tarvittaessa kvalitatiivisten analyysien tulokset,
- 2) Komitean tulee tarkastella kaikkia ohjelman tuloksellisuuteen vaikuttavia tekijöitä, mukaan lukien johtopäätökset tulosten tarkastelusta,
- 3) Komiteaa tulee kuulla kaikista ohjelmaa koskevista hallintoviranomaisten esittämistä muutosehdotuksista ja se antaa niistä lausunnon jos se pitää sitä asianmukaisena,
- 4) Komitea voi esittää hallintoviranomaiselle huomautuksia ohjelman täytäntöönpanosta ja arvioinnista, mukaan lukien toimenpiteet, jotka liittyvät tuensaajien hallinnollisen taakan vähentämiseen. Komitean on seurattava esittämiensä huomautusten johdosta toteutettuja toimenpiteitä,
- 5) Komiteaa tulee kuulla rahoitettavien tukitoimien valintaperusteista, joita on tarkistettava ohjelmatyön tarpeita vastaavasti, ja sen annettava asiasta lausuntonsa neljän kuukauden kuluessa ohjelman hyväksymispäätöksestä,
- 6) Komitean on tarkasteltava toimia ja tuotoksia ohjelman arviointisuunnitelman täytäntöönpanon edistymisessä,
- 7) Komitean tulee tarkastella erityisesti ennakkoehtojen täyttämiseen liittyviä hallintoviranomaisen vastuualaan kuuluvia ohjelman toimia, ja sille on ilmoitettava muiden ennakkoehtojen täyttämiseen liittyvistä toimista,
- 8) Komitean tulee osallistua kansallisen maaseutuverkoston toimintaan ohjelman toteuttamista koskevien tietojen vaihtamiseksi,
- 9) Komitean tulee tarkastella vuosittaisia täytäntöönpanokertomuksia ja hyväksyttävä ne ennen niiden toimittamista komissiolle.

Seurantakomitean tulee kokoontua vähintään kerran vuodessa.

### **Organisointi**

Puheenjohtaja: Kansliapäällikkö, Jaana Husu-Kallio, maa- ja metsätalousministeriö  
 Varapuheenjohtaja: Maatalousneuvos, Taina Vesanto, maa- ja metsätalousministeriö

muut jäsenet :  
 (varajäsenet sulkeissa)

Lainsäädäntöneuvos Jyri Inha, valtiovarainministeriö  
 (finanssineuvos Anne-Marie Välikangas)

Erytisasiantuntija Timo Halonen, maa- ja metsätalousministeriö  
 (neuvotteleva virkamies Timo Kukka)

Maatalousneuvos Esko Juvonen, maa- ja metsätalousministeriö  
 (neuvotteleva virkamies Sirpa Karjalainen)

Neuvotteleva virkamies Tiina Malm, maa- ja metsätalousministeriö  
(ylitarkastaja Eero Pehkonen)

Neuvotteleva virkamies Sini Wallenius, maa- ja metsätalousministeriö  
(ylitarkastaja Antero Nikander)

Ylitarkastaja Harri Ahlgren, työ- ja elinkeinoministeriö  
(erityisasiantuntija Christell Åström)

Ylitarkastaja Anne Polso, ympäristöministeriö  
(ylitarkastaja Rainer Lahti)

Johtaja Matti Puolimatka, Elintarviketurvallisuusvirasto  
(osastonjohtaja Maria Teirikko)

Osastonjohtaja Esko Leinonen, Maaseutuvirasto  
(yksikönjohtaja Markus Lounela)

Osastonjohtaja Erja Loppi, Maaseutuvirasto  
(osastonjohtaja Jukka Pekoniemi)

Yksikön päällikkö Hannu Linjakumpu, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
(ryhmäpäällikkö Tiina Suutari, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Ylijohtaja Marja Karvonen, Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
(ylijohtaja Kari Pääkkönen, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Yksikön päällikkö Kari Kivikko, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
(yksikön päällikkö Jyrki Pitkänen, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Yksikön päällikkö Ulla Mehto-Hämäläinen, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
(Yksikön päällikkö Pekka Antila, Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Maatalousjohtaja Minna-Mari Kaila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry  
(tutkimuspäällikkö Juha Lappalainen)

Puheenjohtaja Holger Falck, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.  
(toiminnanjohtaja Johan Åberg)

Elinkeinopoliittinen asiamies Hannamari Heinonen, Suomen yrittäjät  
(elinkeinoasioiden päällikkö Susanna Kallama)

Asiantuntija Jari Huovinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK  
(asiantuntija Jari Konttinen)

Alue- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija Lauri Korkea-  
oja, Toimihenkilökeskusjärjestö  
STTK ry  
( elinkeinopoliittinen asiantuntija Auli Korhonen, Suomen ammattiliittojen Keskusjär-  
jestö SAK ry)

Palveluryhmäpäällikkö Hannu Heikkilä, ProAgria Keskusten liitto  
(johtaja Meira-Pia Lohiluoma, Svenska Lantbrukssällskapens Förbund)

Aluejohtaja Anna-Kaisa Wuotila, Suomen 4H-liitto, 4H Lappi  
(Päivi Kiviranta, aluejohtaja, Suomen 4H-liitto, 4H Länsi-Suomi)

Toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry  
(kehityspäällikkö Hannele Partanen)

Erityisasiantuntija Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto  
(ympäristönsuojelupäällikkö Anne Antman, Natur och Miljön)

Maaseutujohtaja Pertti Iivanainen, Maaseudun kehittäjät  
( maaseutuasiamies Taina Wirberg, Maaseudun kehittäjät)

Pääsihteeri Risto Matti Niemi, Suomen Kylätoiminta ry  
(toimistos sihteeri/tiedottaja Pipsa Salolampi)

Toiminnanjohtaja Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto  
( toiminnanjohtaja Salla Tuomivaara, Eläinsuojeluliitto Animalia)

Toiminnanjohtaja Ilkka Peltola, Keskipiste – Leader ry  
(toiminnanjohtaja Heikki Konsala, Pirkan Helmi)

Erityisasiantuntija Taina Väre, Suomen Kuntaliitto  
(kehityspäällikkö Jarkko Huovinen)

Maakuntajohtaja Asko Peltola, Etelä-Pohjanmaan liitto  
(maakuntajohtaja Pentti Mäkinen, Etelä-Savon liitto)

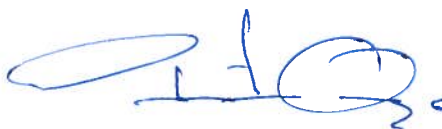
Sihteerit:

Neuvotteleva virkamies Leena Anttila, maa- ja metsätalousministeriö  
Maaseutuekonomisti Virva Terho, maa- ja metsätalousministeriö  
Ylitarkastaja Noora Hakola, Maaseutuvirasto

## Kustannukset ja rahoitus

Seurantakomitean jäsenille ei makseta kokouspalkkiota. Valtion viranomaisten ja muiden valtionhallintoon kuuluvien organisaatioiden edustajille, kunnallisille ja maakunnallisille virkamiehille ja toimihenkilöille maksettavista palkkioista ja korvauksista vastaa se taho, jota jäsen edustaa.

Seurantakomiteassa järjestöjä ja yhdistyksiä edustaville jäsenille, kunnallisille luottamushenkilöille sekä asiantuntijoille voidaan maksaa korvausta ansionmenetyksestä, matkakustannuksista ja muista tehtävän hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista valtion matkustussäännön mukaisesti.



Maa- ja metsätalousministeri

Petteri Orpo



Vanhempi hallitussihteeri

Jukka Mirvo

JAKELU seurantakomitean jäsenet ja varajäsenet sekä sihteerit

## ***PÄÄTÖSESITYS***

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi kokouksessaan 3.10.2014 käsittelemänsä Manner-Suomen maa-seudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 työjärjestyksen.



**MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014-2020 SEURANTAKOMITEAN TYÖJÄRJESTYS**

Hyväksytty seurantakomitean kokouksessa 29.1.2015 ja vahvistettu maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (MMM013:00/2014) xx.x.2015.

**I luku****Seurantakomitea****1 §****Seurantakomitea ja sen toimikausi**

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (yleisasetus) 47 artiklan mukaan seurantakomitea on perustettava kutakin maaseudun kehittämisohjelmaa varten kolmen kuukauden kuluessa ohjelman hyväksymispäätöksen tekemisestä. Komissio on päätöksellään C(2014)9906 hyväksynyt Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutettavaksi ohjelmakaudella 2014-2020. Valtioneuvosto on 8.1.2015 asettanut seurantakomitean Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014-2020 (myöhemmin maaseutuohjelma) varten.

Seurantakomitea on 29.1.2015 hyväksynyt tämän työjärjestyksen yleisasetuksen sekä asetuksen (EU) N:o 1305/2013 (maaseutuasetus) mukaisten velvollisuuksiensa suorittamiseksi Suomen institutionaalisia, oikeudellisia ja taloudellisia puitteita noudattaen ja vahvistanut sen yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisena toimivan maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Työjärjestyksessä on noudatettu yleisasetuksen 48 artiklan vaatimuksia seurantakomitean puheenjohtajan nimeämisestä sekä sen kokoonpanosta.

Seurantakomitean toimikausi päättyy, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt maaseutuasetuksen 75 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun viimeisen täytäntöönpanokertomuksen.

**2 §****Seurantakomitean kokoonpano**

Valtioneuvosto on 8.1.2015 asettanut maaseutuohjelman seurantakomitean (MMM013:00/2014).

**Puheenjohtaja:**

Kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio  
Maa- ja metsätalousministeriö

**Varapuheenjohtaja:**

Maatalousneuvos Taina Vesanto  
Maa- ja metsätalousministeriö

**Jäsenet:**

Harri Ahlgren, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö  
varajäsen: Christell Åström, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Jyri Inha, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö  
varajäsen: Anne-Marie Välikangas, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Tiina Malm, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö  
varajäsen: Eero Pehkonen, ylitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö

Esko Juvonen, maatalousneuvos, maa- ja metsätalousministeriö  
varajäsen: Sirpa Karjalainen, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Sini Wallenius, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö  
varajäsen: Antero Nikander, ylitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö

Timo Halonen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö  
varajäsen: Harri Kukka, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Anne Polso, ylitarkastaja, ympäristöministeriö  
varajäsen: Rainer Lahti, ylitarkastaja, ympäristöministeriö

Matti Puolimatka, johtaja, Elintarviketurvallisuusvirasto  
varajäsen: Maria Teirikko, osastonjohtaja, Elintarviketurvallisuusvirasto

Esko Leinonen, osastonjohtaja, Maaseutuvirasto  
varajäsen: Markus Lounela, yksikönjohtaja, Maaseutuvirasto

Erja Loppi, osastonjohtaja, Maaseutuvirasto  
varajäsen: Jukka Pekonniemi, osastonjohtaja, Maaseutuvirasto

Marja Karvonen, ylijohtaja, Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
varajäsen: Kari Pääkkönen, ylijohtaja, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ulla Mehto-Hämäläinen, yksikön päällikkö, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
varajäsen: Pekka Antila, yksikön päällikkö, Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Hannu Linjakumpu, yksikön päällikkö, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
varajäsen: Tiina Suutari, ryhmäpäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kari Kivikko, yksikön päällikkö, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
varajäsen: Jyrki Pitkänen, yksikön päällikkö, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Minna-Mari Kaila, maatalousjohtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry  
varajäsen: Juha Lappalainen, tutkimuspäällikkö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Holger Falck, puheenjohtaja, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.  
varajäsen: Johan Åberg, toiminnanjohtaja, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Hannamari Heinonen, elinkeinopoliittinen asiamies, Suomen yrittäjät  
varajäsen: Susanna Kallama, elinkeinoasioiden päällikkö, Suomen yrittäjät

Jari Huovinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK  
varajäsen: Jari Konttinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Lauri Korkea-oja, alue- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry  
varajäsen: Auli Korhonen, elinkeinopoliittinen asiantuntija, Suomen ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Hannu Heikkilä, palveluryhmäpäällikkö, ProAgria Keskusten liitto  
varajäsen: Meira-Pia Lohiluoma, johtaja, Svenska Lantbrukssällskapens Förbund

Anna-Kaisa Wuotila, aluejohtaja, Suomen 4H-liitto, 4H Lappi  
Päivi Kiviranta, aluejohtaja, Suomen 4H-liitto, 4H Länsi-Suomi

Mirja Hellstedt, toiminnanjohtaja, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry  
varajäsen: Hannele Partanen, kehityspäällikkö, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry

Tapani Veistola, erityisasiantuntija, Suomen luonnonsuojeluliitto  
varajäsen: Anne Antman, asiantuntija, Natur och Miljön

Pertti Iivanainen, maaseutujohtaja, Maaseudun kehittäjät  
varajäsen: Taina Wirberg, maaseutuasiamies, Maaseudun kehittäjät

Risto-Matti Niemi, pääsihteeri, Suomen Kylätoiminta ry  
varajäsen: Pipsa Salolampi, Suomen Kylätoiminta ry

Kati Pulli, toiminnanjohtaja, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto  
varajäsen: Salla Tuomivaara, toiminnanjohtaja, Eläinsuojeluliitto Animalia

Ilkka Peltola, toiminnanjohtaja, Keskipiste – Leader ry  
varajäsen: Heikki Konsala, toiminnanjohtaja, Pirkan Helmi

Taina Väre, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto  
varajäsen: Jarkko Huovinen, Suomen kuntaliitto

Asko Peltola, maakuntajohtaja, Etelä-Pohjanmaan liitto  
varajäsen: Pentti Mäkinen, maakuntajohtaja, Etelä-Savon liitto

Sihteerit:

Leena Anttila, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Virva Terho, maaseutuekonomisti, maa- ja metsätalousministeriö

Noora Hakola, ylitarkastaja, Maaseutuvirasto

Puheenjohtajalla, sihteereillä ja kullakin jäsenellä on yksi ääni (yhteensä 33).

Komission edustajat voivat osallistua omasta aloitteestaan seurantakomitean työhön neuvonantajan ominaisuudessa.

Seurantakomitea kutsuu pysyviksi asiantuntijoiksi:

- Euroopan komission maatalouden pääosaston edustajat

Seurantakomiteaan nimetty jäsen voi tarvittaessa lähettää seurantakomitean kokoukseen sijaisensa. Mikäli sijaisena kokouksessa on muu kuin viralliseksi varajäseneksi määritetty henkilö, tulee hänen esittää nimetyn edustajan antama valtakirja ennen kokouksen alkamista. Nimetty edustaja huolehtii varajäsenensä tiedottamisesta.

### 3 §

#### Asiantuntijoiden kutsuminen

Työjärjestyksen 2 §:ssä mainittujen pysyvien asiantuntijoiden lisäksi seurantakomitea tai sen puheenjohtaja voi kutsua asiantuntijan kokoukseen myös yksittäisen asian käsittelyn ajaksi.

### 4 §

#### Seurantakomitean tehtävät

Yleisasetuksen 49 artiklan (alla kohdat 1-4) ja maaseutuasetuksen 74 artiklan (alla kohdat 5-9) mukaisesti seurantakomitean tehtävät ovat seuraavat:

- 1) Sen on tarkasteltava ohjelman täytäntöönpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistystä. Tarkastelua suorittaessaan sen on otettava huomioon taloudelliset tiedot, yhteiset indikaattorit ja ohjelmakohtaiset indikaattorit, myös tulosindikaattorien arvon muutokset ja määrällisten tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunut edistys, sekä tuloskehityksessä määritetyt välitavoitteet ja tarvittaessa kvalitatiivisten analyysien tulokset.
- 2) Sen on tarkasteltava kaikkia ohjelman tuloksellisuuteen vaikuttavia tekijöitä, mukaan lukien johtopäätökset tulosten tarkastelusta.
- 3) Sitä on kuultava kaikista ohjelmaa koskevista hallintoviranomaisen esittämistä muutosehdotuksista, ja se antaa niistä lausunnon, jos se pitää sitä asianmukaisena.
- 4) Se voi esittää hallintoviranomaiselle huomautuksia ohjelman täytäntöönpanosta ja arvioinnista, mukaan lukien toimenpiteet, jotka liittyvät tuensaajien hallinnollisen taakan vähentämiseen. Sen on seurattava esittamiensä huomautusten johdosta toteutettuja toimenpiteitä.
- 5) Sitä on kuultava rahoitettavien tukitoimien valintaperusteista, joita on tarkistettava ohjelmatyön tarpeita vastaavasti, ja sen on annettava asiasta lausuntonsa neljän kuukauden kuluessa ohjelman hyväksymispäätöksestä.
- 6) Sen on tarkasteltava toimia ja tuotoksia ohjelman arviointisuunnitelman täytäntöönpanon edistymisessä.
- 7) Sen on tarkasteltava erityisesti ennakkoehtojen täyttämiseen liittyviä hallintoviranomaisen vastuualaan kuuluvia ohjelman toimia, ja sille on ilmoitettava muiden ennakkoehtojen täyttämiseen liittyvistä toimista.
- 8) Sen on osallistuttava kansallisen maaseutuverkoston toimintaan ohjelman toteuttamista koskevien tietojen vaihtamiseksi.
- 9) Sen on tarkasteltava vuosittaisia täytäntöönpanokertomuksia ja hyväksyttävä ne ennen niiden toimittamista komissiolle.

Seurantakomitean on kokoonnettava vähintään kerran vuodessa.

**II luku****Kokousmenettely****5 §****Kokousaika ja -paikka**

Seurantakomitea kokoontuu pääsääntöisesti kahdesti vuodessa, tarvittaessa useammin.

Seurantakomitean jäsen voi tehdä puheenjohtajalle aloitteen kokouksen pitämisestä.

**6 §****Kokouksen koollekutsuminen**

Seurantakomitean kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouksut-  
sussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat (asialista). Kokouksutsu ja asialista  
toimitetaan jäsenille, varajäsenille ja pysyville asiantuntijoille kolme viikkoa ennen kokousta. Kokousaineis-  
to toimitetaan jäsenille, varajäsenille ja pysyville asiantuntijoille kaksi viikkoa ennen kokousta.

**7 §****Kokouksen pitäminen**

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnäolevat sekä kokouksen laillisuuden.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, ellei toisin päätetä.

Seurantakomitea voi yksimielisesti päättää ottaa käsiteltäväksi sellaisenkin asian, jota ei ole mainittu koko-  
uskutsussa.

**8 §****Läsnäolo seurantakomitean kokouksissa**

Muiden kuin seurantakomitean jäsenten, pysyvien asiantuntijoiden, kokoukseen kutsuttujen asiantuntijoiden,  
varajäsenten ja sihteerien läsnäolosta ja puheoikeudesta päättää seurantakomitean puheenjohtaja.

**9 §****Esittely**

Asiat päätetään seurantakomitean kokouksessa puheenjohtajan tai hänen määräämänsä henkilön esittelystä.

Jos asia on esillä seurantakomiteassa ensimmäistä kertaa, eikä siitä päästä yksimielisyyteen, asia siirtyy uu-  
delleen valmisteluun ja sen jälkeen päätettäväksi joko seuraavaan kokoukseen tai kirjalliseen menettelyyn.

**10 §****Seurantakomitean päätösvaltaisuus**

Seurantakomitea on päätösvaltainen, mikäli kokouksessa on läsnä vähintään puolet (17) seurantakomitean äänivaltaisista jäsenistä.

**11 §****Äänestys**

Seurantakomitean tulee pyrkiä kaikessa päätöksenteossa yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voi tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota 2/3 äänestäneistä on kannattanut. Äänestää voivat vain seurantakomitean äänivaltaiset jäsenet. Äänestys toteutetaan käyttämällä ”jaa” ja ”ei” –ääniä. Ehdotusta kannattavat äänestävät ”jaa” ja sitä vastustavat ”ei”. Seurantakomitean äänivaltaiset jäsenet voivat äänestää tyhjää tai pidättyä äänestämisestä.

2/3 määräenemmistö lasketaan annettujen äänien perusteella. Annettuihin ääniin ei lasketa mukaan tyhjää äänestäneitä.

Seurantakomitean asioiden käsittely ja päätöksenteko tulee perustua seurantakomitean asialistaan ja sen pohjalta tehtyyn päätösehdotukseen. Asian käsittely aloitetaan asialistalla olevasta ehdotuksesta. Mikäli tämä ehdotus ei saa seurantakomitean jäsenten yksimielistä kannatusta, on siitä äänestettävä. Jos asia ei saa vähintään 2/3 kannatusta annetuista äänistä, se menee 9 §:n mukaisesti uudelleen valmisteluun.

Puheenjohtaja voi tehdä seurantakomiteassa käydyn keskustelun pohjalta uuden ehdotuksen asialistalla olevasta asiasta. Mikäli tämä ehdotus ei saa seurantakomitean äänivaltaisten jäsenten yksimielistä kannatusta, on siitä äänestettävä. Jos ehdotus ei saa vähintään 2/3 kannatusta annetuista äänistä, se menee 9 §:n mukaisesti uudelleen valmisteluun.

**12 §****Eriävä mielipide**

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkistamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelyssään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

**13 §****Pöytäkirjan laatiminen ja hyväksyminen**

Sihteerit laativat pöytäkirjan puheenjohtajan johdolla. Pöytäkirja toimitetaan kommentoitavaksi viimeistään kahden viikon kuluttua kokouksesta. Kommentit tulee toimittaa seurantakomitean sihteereille 18 §:n mukaisesti kahden viikon kuluessa lähetyspäivämäärästä. Vastaamatta jättäminen tulkitaan hyväksymiseksi. Puheenjohtaja allekirjoittaa ja yksi sihteereistä varmentaa kirjallisen käsittelyn jälkeen hyväksytyyn pöytäkirjaan. Pöytäkirja julkaistaan allekirjoitettuna Maaseutu.fi-sivuilla.

**14 §****Kirjallinen menettely**

Asia, josta pitäisi tehdä ratkaisu ennen seuraavaa seurantakomitean kokousta, voidaan seurantakomitean tai sen puheenjohtajan aloitteesta saattaa seurantakomitean hyväksyttäväksi kirjallista menettelyä käyttäen.

Seurantakomitean puheenjohtaja ja sihteerit lähettävät seurantakomitean kaikille jäsenille kirjallisen menettelyn käynnistämistä koskevan ilmoituksen sekä päätösesityksen. Jäsenen tulee kolmen viikon kuluessa kirjallisesti vastata, mikäli hän ei hyväksy kirjallisen menettelyn käyttöä tai päätösesitystä. Ehdotus on tullut hyväksytyksi seurantakomiteassa, jos kirjallista menettelyä tai päätösesitystä ei ole enempää kuin 1/3 jäsenistä vastustanut määräajassa.

Seurantakomitean puheenjohtaja ilmoittaa kirjallisen menettelyn tuloksen seurantakomitealle viipymättä vastaukselle annetun kolmen viikon määräajan kuluttua.

Jos kolmen viikon määräajan kuluessa enemmän kuin 1/3 jäsenistä on vastustanut esitystä tai kirjallista menettelyä, josta seurantakomitea ei ole tehnyt päätöstä, asia palautuu seurantakomitean käsiteltäväksi.

Jäsen voi peruuttaa tekemänsä vastustavan ilmoituksen määräajasta riippumatta.

Seurantakomitea voi erikseen päättää nopeutetun kirjallisen menettelyn käytöstä tietyn yksittäisen asian päättämiseen. Menettely vastaa muuten normaalia kirjallista menettelyä, mutta kolmen viikon määräajan sijasta käytetään yhden viikon määräaikaa ja vastaus tulee antaa kirjallisesti myös siinä tapauksessa, että jäsen hyväksyy päätösesityksen.

**III luku****Muut määräykset****15 §****Seurantakomitean jäsenten asema**

Menettelyistä, jota seurantakomitea noudattaa hoitaessaan sille säädettyjä tehtäviä, säädetään hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkakavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan seurantakomitealle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

**16 §****Palkkiot ja korvaukset**

Seurantakomitean jäsenille ei makseta kokouspalkkioita.

Valtion viranomaisten ja muiden valtionhallintoon kuuluvien organisaatioiden edustajille, kunnallisille ja maakunnallisille virkamiehille ja toimihenkilöille sekä pysyville asiantuntijoille maksettavista palkkioista ja korvauksista vastaa se taho, jota jäsen tai pysyvä asiantuntija edustaa.

Seurantakomiteassa järjestöjä ja yhdistyksiä edustaville jäsenille, kunnallisille luottamushenkilöille sekä asiantuntijoille voidaan maksaa korvausta ansionmenetyksestä, matkakustannuksista ja muista tehtävän hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista valtion matkustussäännön mukaisesti.

**17 §****Tiedottaminen**

Seurantakomitean tiedottamisesta vastaavat puheenjohtaja ja sihteerit yhteistyössä komission kanssa.

**18 §****Yhteydenotot seurantakomiteaan**

Seurantakomitean työhön liittyvät viralliset yhteydenotot osoitetaan seurantakomitean puheenjohtajalle tai sihteeille osoitteeseen:

Maa- ja metsätalousministeriö, Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 seurantakomitea, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO (seurantakomitea2014-2020@mmm.fi)



***PÄÄTÖSESITYS***

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 teknisen avun indikatiivisen käyttösunnitelman ohjelmakaudelle 2014-2020.

Dnro 3708/107/2014

## ***Teknisen avun indikatiivinen käyttösuunnitelma ohjelmakaudelle 2014-2020***

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014 - 2020 teknistä apua voi käyttää ohjelman tavoitteiden edistämiseen ja hallintaan. Teknisestä avusta voidaan rahoittaa mm. ohjelman seuranta, arviointia, tiedotusta, koulutusta ja henkilöstökuluja. Teknistä apua käyttävät maa- ja metsätalousministeriö (jäljempänä MMM), Maaseutuvirasto (jäljempänä Mavi), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (jäljempänä ELY-keskukset) sekä kansallinen maaseutuverkosto.

Euroopan komissio on hyväksynyt 12.12.2014 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014 – 2020. Ohjelman mukaan teknistä apua on käytettävissä yhteensä 70 miljoonaa euroa, joka budjetoidaan valtion talousarvioon jaettavaksi kolmena eränä ohjelmakauden aikana. Tästä 42 % on EU:n maaseuturahaston rahoitusta ja 58 % valtion rahoitusta. Kokonaissummasta varataan yhteensä 10 miljoonaa euroa maaseutuverkoston toimintaan.

Ohjelmakautta 2014 -2020 koskevia maksajaviraston maksuja voidaan toteuttaa enintään 31.12.2023 saakka.

### **Teknisen avun jako maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston, ELY-keskusten ja maaseutuverkoston välillä**

#### **Ohjelmakausi 2014-2020 (2023) yhteensä**

<b>Tekninen apu</b>	<b>euroa/ kausi</b>	<b>htv/ ohjelmakausi</b>
Maa- ja metsätalousministeriö	7 000 000	51
Maaseutuvirasto	8 000 000	85
ELY-keskukset	45 000 000	684
Maaseutuverkosto	10 000 000	59
<b>Yhteensä</b>	<b>70 000 000</b>	<b>879</b>

<b>Tekninen apu</b>	<b>1. erä</b>	<b>2. erä</b>	<b>3. erä</b>	<b>€/ohjelmakausi</b>
Maa- ja metsätalousministeriö	3 000 000	2 000 000	2 000 000	<b>7 000 000</b>
Maaseutuvirasto	3 429 000	2 285 000	2 286 000	<b>8 000 000</b>
ELY-keskukset	19 285 000	12 858 000	12 857 000	<b>45 000 000</b>
Maaseutuverkosto	4 286 000	2 857 000	2 857 000	<b>10 000 000</b>
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>30 000 000</b>	<b>20 000 000</b>	<b>20 000 000</b>	<b>70 000 000</b>

Teknisestä avusta rahoitettaviin palkkauskustannuksiin on käytettävissä **koko ohjelmakaudelle yhteensä 879 henkilötyövuotta**. Vuosittainen tarve määritellään valtion talousarviossa.

## 1. Maa- ja metsätalousministeriön tekninen apu ja käyttökohteet

### Teknisen avun indikatiivinen jako eri käyttökohteiden ja vuosien välillä

Käytön kohde	1. erä	2. erä	3. erä	YHTEENSÄ
Arvioinnit ja selvitykset	1 000 000	800 000	600 000	2 400 000
Seuranta (ml. tilastotiedot, seurantakomitea)	765 000	100 000	135 000	1 000 000
Viestintä	110 000	90 000	50 000	250 000
Palkkauskulut	1 115 000	1 000 000	1 200 000	3 315 000
Muut	10 000	10 000	15 000	35 000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>3 000 000</b>	<b>2 000 000</b>	<b>2 000 000</b>	<b>7 000 000</b>

### *Arvioinnit ja selvitykset*

Maa- ja metsätalousministeriö laatii Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelman vuosille 2014 – 2023. Arviointisuunnitelma sisältää mm. vaikuttavuusarviointeja ohjelmasta rahoitettavista toimenpiteistä ja toimista.

Ohjelmakauden aikana teetetään useita erillisiä arviointisuunnitelman mukaisia arviointeja sekä ohjelmakauden aikana ilmeneviin tarpeisiin perustuvia erillisselvityksiä mm. ohjelman eri teemoista, toimenpiteistä ja prosesseista. Arvioinnit ja erillisselvitykset voivat liittyä esim. maatalouden ympäristöön, ilmastonmuutokseen, innovaatioihin, eläinten hyvinvointiin, maatalouden rakenteisiin, ruoan tuotantoon, maaseudun sosioekonomiseen kehitykseen, yrityksiin ja palveluihin sekä paikalliseen kehittämiseen. Arvioinneista ja erillisselvityksistä saadaan tietoa siitä, miten ohjelman tavoitteiden edistämässä ja saavuttamisessa on onnistuttu sekä määrällisesti että laadullisesti, mitä laaja-alaisia, mm. aluetaloudellisia vaikutuksia ohjelmalla on ollut sekä miten toimenpiteiden toteuttamista ja toimintatapoja ja -prosesseja voitaisiin edelleen kehittää. Ohjelmakauden lopussa, vuosina 2022 – 2023 laaditaan koko ohjelman ja ohjelmakauden toimet kattava jälkiarviointi. Arvioitsijat valitaan tarjouskilpailun perusteella tai noudattaen MMM:n hankintaohjesäännön mukaisia menettelyjä.

### *Seuranta (sis. kulut mm. tilastotiedoista ja seurantakomiteasta)*

Ostetaan mm. maaseutuindikaattoripalvelun päivitys. Indikaattoritietoja voidaan hyödyntää sekä valtakunnan, alueellisella että paikallistasolla ohjelman seurannan, arvioinnin ja erillisselvitysten ja erilaisten kehittämistoimien tausta-aineistona. Aineistoa voivat käyttää esim. MMM, Mavi, ELY-keskukset ja Leader-ryhmät sekä ohjelman arvioitsijat. Maaseutuindikaattoripalvelun tuottamaa aineistoa hyödynnetään ohjelman toimenpiteiden kehittämisessä sekä parannetaan niiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Seurantakomitea kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa vuodessa vuosina 2014 – 2020 ja arviolta kerran vuodessa vuosina 2021 - 2023. Seurantakomitean kokouskulut, kuten tilavuokrat, kokousmateriaaleista aiheutuvat kulut sekä kahvi- ja ruokatarjoiluista aiheutuvat kulut maksetaan teknisestä avusta. Teknisestä avusta maksetaan myös seurantakomitean kokouksia valmistelevien tai tukevien työryhmien tai muiden kokousten järjestelykustannukset, kuten kokousmateriaalit, tilavuokrat ja kahvitarjoilut. Seurantakomitean kokousten yhteydessä järjestettävät tutustumisretket, ohjelman sisältöä koskevat seminaarit ja muut ohjelman toteutuksen seurantaan koskevat kulut rahoitetaan teknisestä avusta. Seurantakomiteassa järjestöjä ja yhdistyksiä edustaville jäsenille,

kunnallisille luottamushenkilöille sekä asiantuntijoille voidaan maksaa korvauksia ansionmenetyksestä, matkakustannuksista ja muista tehtävän hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista valtion matkustussäännön mukaisesti.

### ***Viestintä***

Hallintoviranomaisena MMM on vastuussa viestinnän kokonaisuudesta, ml. ohjelman viestintästrategia ja vuotuiset viestintäsuunnitelmat. Maaseutuverkosto toteuttaa pääosan ohjelman viestintäsuunnitelman toimista. Viestinnän pääkanavana on Maaseutu.fi-sivusto ja muu verkkoviestintä. Viestinnällä tehdään tunnetuksi ohjelman mahdollisuuksia ja tuloksia sekä vahvistetaan maaseututoimijoiden yhteistyötä. Lisäksi tuotetaan monipuolisia viestintämateriaaleja niin sähköisessä, painetussa kuin pr-materiaalien muodossa sekä järjestetään tiedotustilaisuuksia ja viestintäkoulutuksia. Viestinnän seurannassa hyödynnetään jatkuvaa mediaseurantaa, teetetään selvityksiä ja ulkopuolisia arviointoja. Lisäksi varaudutaan viestinnän kehittämiseen, seurantaan ja viestintästrategiaan liittyviin kokouskustannuksiin, selvitysten laatimiseen ja asiantuntijapalkkioihin. Teknisestä avusta rahoitetaan hallintoviranomaiselle kuuluvia tiedotus- ja julkistamistoimia, kuten esitteitä, verkkoviestintää ja koulutusta sekä näihin liittyviä käännöstöitä (mm. ruotsi, englanti).

### ***Maa- ja metsätalousministeriön henkilöstön palkkauskulut***

Maa- ja metsätalousministeriö käyttää teknistä apua vuosittain enintään 6 henkilötyövuoden palkkauksesta aiheutuviin menoihin. Palkkauskuluja käytetään mm. ohjelman ohjauksen, arvioinnin ja seurannan, eri toimenpiteiden ja tukimuotojen, maaseudun yritystoiminnan ja muiden elinkeinojen, maatalouden rakennetuen, luonnonhaittakorvausten, maatalouden ympäristökorvausten sekä hyvien käytäntöjen edistämiseen ja viestinnän kehittämiseen. Henkilöstön palkkauskuluihin sisältyvät myös muut palkkauksen sivukulut (mm. työnantajamaksut), matkakulut sekä muut palkattujen henkilöiden tehtävien hoitamisen kannalta syntyvät välttämättömät kulut. Yhden henkilön keskimääräiseksi yhden vuoden palkkauskustannukseksi sivukulut, matkakulut ja muut kulut mukaan lukien arvioidaan 65 000 euroa.

### ***Muut teknisen avun kulut***

Teknisen avun määrärahoista varataan rahoitusta mahdollisiin muihin ohjelmakauden 2014-2020 toiminnasta ilmeneviin tarpeisiin.

**2. Maaseutuviraston tekninen apu ja käyttökohteet**

Käytön kohde	1. erä	2. erä	3. erä	YHTEENSÄ
<b>Palkkauskulut</b> (ml. matkat ja koulutus)	1 859 000	1 666 000	2 000 000	5 525 000
<b>Koulutuskulut</b>	80 000	29 000	36 000	145 000
<b>Seurantakulut</b> (ml. tietojärjestelmät)	1 350 000	535 000	215 000	2 100 000
<b>Viestintäkulut</b>	130 000	45 000	20 000	195 000
<b>Muut teknisen avun kulut</b>	10 000	10 000	15 000	35 000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>3 429 000</b>	<b>2 285 000</b>	<b>2 286 000</b>	<b>8 000 000</b>

***Mavin henkilöstön palkkauskulut***

Teknistä apua varataan ohjelmakaudelle 2014-2020 ohjelman toimeenpanoon liittyviin tehtäviin palkattavien henkilöiden palkkauskuluihin (mm. tukijärjestelmien toimeenpano, koulutus- ja neuvontamateriaalin tuottaminen, koulutusten ja viestinnän toteuttaminen). Tämä kohta sisältää enintään 10 henkilötyövuoden palkkauskulujen lisäksi henkilöstön palkkauskuluihin sisältyvät muut palkkauksen sivukulut (mm. työnantajamaksut), matkakulut sekä muut palkattujen henkilöiden tehtävien hoitamisen kannalta syntyvät välttämättömät kulut. Yhden henkilön keskimääräiseksi yhden vuoden palkkauskustannukseksi sivukulut, matkakulut ja muut kulut mukaan lukien arvioidaan 65 000 euroa.

***Koulutuskulut***

Teknistä apua varataan ohjelman koulutuskuluihin.

***Seurantakulut***

Teknistä apua varataan ohjelman seurantakuluihin mukaan lukien tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat kulut.

***Viestintäkulut***

Teknistä apua varataan ohjelman tukijärjestelmien toimeenpanoon liittyvään verkkoviestintään sekä esitteisiin, oppaisiin ja lomakkeisiin ja niiden lähettämiseen sekä muihin ohjelman viestintäsuunnitelman toimenpiteisiin.

***Muut teknisen avun kulut***

Teknisen avun määrärahoista varataan rahoitusta luennoitsijamaksuihin, tarvikehankintoihin tai mahdollisiin muihin ohjelmakauden 2014-2020 toiminnasta ilmeneviin tarpeisiin.

**3. ELY-keskusten käytössä oleva tekninen apu ja sen käyttökohteet**

Käytön kohde	1. erä	2. erä	3. erä	YHTEENSÄ
ELY- keskusten palkkauskulut	18 137 000	12 124 000	11 879 000	42 140 000
Mahd. muut käyttökohteet				
Reservi	1 148 000	734 000	978 000	2 860 000
<b>YHTEENSÄ</b>	19 285 000	12 858 000	12 857 000	<b>45 000 000</b>

Tekninen apu suunnataan ohjelmaan perustuvan tuen toimeenpanotehtäviä hoitavien henkilöstön palkkoihin ja sosiaalikuluihin (ml. matkakulut) sekä koulutukseen. Näin teknisen avun määrä ELY-keskuksille koostuu ELY-keskusten palkkauskuluista, alueellisista viestintäyhteyskohteista ja mahdollisista muista käyttökohteista (mm. koulutus).

Teknisen avun jaossa ELY-keskuksille on pyritty käyttämään selkeitä ja perusteltuja jakokriteereitä, jotka huomioivat ohjelmarahoituksen suhteellista työmäärää ELY-keskuksissa. Jakokriteereinä on käytetty aluekehystä (+Leader-kehystä), alueen sisäisiä matkoja ja alueen muita erityispiirteitä mm. kaksikielisyys ja valtakunnalliset erikoistumistehtävät.

Yhteensä 2,860 miljoonaa euroa jätetään reserviin. Teknisen avun reservistä jaetaan rahoitusta ELY-keskusten yksilöityihin tarpeisiin Maaseutuviraston toimesta osana tulosojausta. Reservistä on tarkoitus osoittaa rahoitus yhtä ELY-keskusta laajempiin keskitettyihin tehtäviin.

**Teknisen avun rahoituksen jakautuminen vuosina 2014-2023 ELY-keskusten välillä**

<b>ELY-keskus</b>	<b>42 140 000 €</b>	<b>640 htv</b>
Uusimaa	1 926 000	29.00
Varsinais-Suomi	3 272 000	50.00
Satakunta	2 405 000	37.00
Häme	2 211 000	34.00
Pirkanmaa	2 934 000	45.00
Kaakkois-Suomi	2 444 000	37.00
Etelä-Savo	2 313 000	35.00
Pohjois-Savo	3 051 000	46.00
Pohjois-Karjala	3 096 000	47.00
Keski-Suomi	2 969 000	45.00
Etelä-Pohjanmaa	3 787 000	58.00
Pohjanmaa	3 054 000	46.00
Pohjois-Pohjanmaa	4 049 000	61.00
Kainuu	1 840 000	28.00
Lappi	2 789 000	42.00
Reservi	2 860 000	44.00
<b>Yhteensä</b>	<b>45 000 000</b>	<b>684.00</b>

ELY-keskus saa käyttää teknistä apua vuosina 2014-2023 enintään taulukossa mainitun htv-määrän pääosin palkkauksesta aiheutuviin menoihin.

#### 4. Maaseutuverkosto

Teknisen avun indikaatiivinen jako eri vuosien ja käyttökohteiden välillä

Käytön kohde	1. erä	2. erä	3. erä	YHTEENSÄ
Palkkauskulut	1 350 000	912 000	912 000	3 174 000
Muut kulut	64 000	31 000	31 000	126 000
<b>Rakenteet yhteensä</b>	<b>1 414 000</b>	<b>943 000</b>	<b>943 000</b>	<b>3 300 000</b>
Viestintä	1 422 000	289 000	889 000	2 600 000
Koulutukset	1 100 000	1 000 000	400 000	2 500 000
Hyvät käytännöt ja verkostot	350 000	625 000	625 000	1 600 000
<b>Toimintasuunnitelma yhteensä</b>	<b>2 872 000</b>	<b>1 914 000</b>	<b>1 914 000</b>	<b>6 700 000</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>4 286 000</b>	<b>2 857 000</b>	<b>2 857 000</b>	<b>10 000 000</b>

Maaseutuverkoston kulut	Euroa	Prosenttia
Maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittavat rakenteet	3 300 000	33
Maaseutuverkoston toimintasuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano	6 700 000	67
<b>Yhteensä</b>	<b>10 000 000</b>	<b>100</b>

Maaseutuverkoston kulut jaetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013, artiklan 54.3 mukaisesti maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin ja toimintasuunnitelman laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin sisältyvät kaikki maaseutuverkostopalvelut -yksikön henkilöstöön liittyvät kulut, kuten palkkaus- ja sivukulut sekä matkakulut ja henkilöstön koulutukseen liittyvät kulut koko ohjelmakauden ajan sekä muut Maaseutuvirastossa sijaitsevan maaseutuverkostopalvelut -yksikön kulut.

Toimintasuunnitelman kustannuksiin sisältyy laajan maaseutuverkoston tuottamat palvelut, esim. viestintään, koulutustilaisuuksiin, hyvien käytäntöihin ja verkostoihin liittyvät kulut.

Maaseutuverkostossa voidaan käyttää teknistä apua vuosittain enintään 7 henkilötyövuoden palkkauksesta aiheutuviin menoihin. Maaseutuverkoston toiminnan kuvaus ja varojen jakautuminen eri käyttökohteisiin määritellään maaseutuverkoston ohjelmakauden 2014 – 2020 toimintasuunnitelmassa sekä vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa. Maaseutuverkoston ohjausryhmä käsittelee ja hyväksyy toimintasuunnitelmat. Maaseutuverkoston teknisen avun indikaatiivinen jako vuosille 2014-2020 on hyväksytty maaseutuverkoston ohjausryhmän kokouksessa 18.12.2014.



***PÄÄTÖSESITYS***

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 teknisen avun ensimmäisen erän käyttösuunnitelma.

Dnro 3708/107/2014

## *Teknisen avun ensimmäisen erän käyttösuunnitelma*

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014 - 2020 teknistä apua voi käyttää ohjelman tavoitteiden edistämiseen ja hallinnointiin. Teknisestä avusta voidaan rahoittaa mm. ohjelman seuranta, arviointia, tiedotusta, koulutusta ja henkilöstökuluja. Teknistä apua käyttävät maa- ja metsätalousministeriö (jäljempänä MMM), Maaseutuvirasto (jäljempänä Mavi), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (jäljempänä ELY-keskukset) sekä kansallinen maaseutuverkosto. Kansallista maaseutuverkostoa hallinnoi Maaseutuvirastossa sijaitseva maaseutuverkostopalvelut -yksikkö. Euroopan komissio on 12.12.2014 hyväksynyt Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014 – 2020.

Teknistä apua on käytettävissä yhteensä 70 miljoonaa euroa, joka budjetoidaan valtion talousarvioon jaettavaksi kolmena eränä ohjelmakauden aikana. Teknisen avun ensimmäisen erän (yhteensä 30 miljoonaa euroa) jako teknistä apua käyttävien organisaatioiden välillä sekä eri käyttökohteisiin tehdään tämän käyttösuunnitelman mukaisesti.

Ohjelmakautta 2014 – 2020 koskevat teknisen avun menot ovat tukikelpoisia 1.9.2014 alkaen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014 - 2020 seurantakomitean 3.10.2014 hyväksymän väliaikaisen käyttösuunnitelman puitteissa, josta maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt päätöksen 24.10.2014 (Dnro 1982/341/2014). Teknistä apua koskevia maksajaviraston maksuja voidaan toteuttaa enintään 31.12.2023 saakka.

### **Teknisen avun jako maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston, ELY-keskusten ja maaseutuverkoston välillä**

#### **1. erä yhteensä**

<b>Tekninen apu</b>	<b>euroa</b>	<b>htv</b>
Maa- ja metsätalousministeriö	3 000 000	22
Maaseutuvirasto	3 429 000	36
ELY-keskukset	18 137 000	280
Reservi	1 148 000	14
Maaseutuverkosto	4 286 000	25
<b>Yhteensä</b>	<b>30 000 000</b>	<b>377</b>

Ohjelmakauden 2014–2020 teknistä apua voidaan käyttää enintään 879 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimeenpanoa varten, josta arvioidaan toteutuvan teknisen avun ensimmäisen erän määrärahan kautta enintään **377 henkilötyövuotta**. Vuosittainen tarve määritellään valtion talousarviossa käytettävissä olevaan määrärahaan sidottuna ohjelmakauden 2014–2020 kokonaismäärän puitteissa.

## 1. Maa- ja metsätalousministeriön tekninen apu ja käyttökohteet

### Teknisen avun jako eri käyttökohteisiin

Käytön kohde	1. erä
<b>Arvioinnit ja selvitykset</b>	1 000 000
<b>Seuranta</b> (ml. tilastotiedot, seurantakomitea)	765 000
<b>Viestintä</b>	110 000
<b>Palkkauskulut</b>	1 115 000
<b>Muut</b>	10 000
<b>YHTEENSÄ</b>	3 000 000

### *Arvioinnit ja selvitykset*

MMM laatii Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelman vuosille 2014–2023. Vuosina 2015-2016 valmistellaan tarjouskilpailut vuosina 2017–2018 suoritettavien maaseudun kehittämisohjelman eri teemojen, toimenpiteiden ja prosessien toteutumisen arviointeja varten. Arviointien tulosten perusteella kehitetään ohjelman sisältöä ja prosesseja vastaamaan esim. muuttuneisiin tarpeisiin. Lisäksi teetetään tarpeen mukaan erillisselvityksiä. Arvioitsijat valitaan tarjouskilpailun perusteella tai noudattaen MMM:n hankintaohjesäännön mukaisia menettelyjä.

Ohjelman arviointia varten perustetaan ohjausryhmä joka valmistelee ja ohjaa arviointeja koko ohjelmakauden ajan. Ryhmän kokouskulut, kuten tilavuokrat, kokousmateriaaleista aiheutuvat kulut sekä kahvi- ja ruokatarjoiluista aiheutuvat kulut maksetaan teknisestä avusta. Päätyneen rahoituskauden 2007-2013 Jälkiarvioinnin tuloksista ja alkavan ohjelmakauden arvioinnin tuloksista järjestetään seminaareja, joiden kulut katetaan teknisestä avusta.

### *Seuranta (sis. kulut mm. tilastotiedoista ja seurantakomiteasta)*

Maaseutuindikaattoritietojen päivitys ostetaan 2015-2016. Maaseutuindikaattoritietoja hyödynnetään sekä valtakunnan, alueellisella että paikallistasolla ohjelman seurannan, arvioinnin ja erillisselvitysten ja erilaisten kehittämistoimien tausta-aineistona. Maaseutuindikaattoriaineistoja voivat käyttää MMM, Mavi, ELY-keskukset ja Leader-ryhmät sekä ohjelman arvioitsijat. Maaseutuindikaattoripalvelun tuottamaa aineistoa hyödynnetään ohjelman toimenpiteiden kehittämisessä sekä parannetaan toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Tarvittaessa hankitaan myös muuta ohjelman kehittämisen kannalta oleellista seuranta-aineistoa.

Seurantakomitea kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa vuodessa. Seurantakomitean kokouskulut, kuten tilavuokrat, kokousmateriaaleista aiheutuvat kulut sekä kahvi- ja ruokatarjoiluista aiheutuvat kulut maksetaan teknisestä avusta. Teknisestä avusta maksetaan myös seurantakomitean kokouksia valmistelevien tai tukevien työryhmien tai muiden kokousten järjestelykustannukset, ml. kokousmateriaalit, tilavuokrat ja kahvitarjoilut. Seurantakomitean kokousten yhteydessä järjestettävät tutustumisretket, ohjelman sisältöä koskevat seminaarit ja muut ohjelman toteutuksen seurantaan koskevat kulut rahoitetaan teknisestä avusta.

## *Viestintä*

Maa- ja metsätalousministeriön teknisestä avusta rahoitetaan hallintoviranomaiselle kuuluvia ohjelmakauden 2014–2020 tiedotus- ja julkistamistoimia, kuten esitteitä, verkkoviestintää ja koulutusta sekä näihin liittyviä käännöstöitä (mm. ruotsi, englanti). Hallintoviranomaisena MMM on vastuussa viestinnän kokonaisuudesta, ml. ohjelman viestintästrategia ja vuotuiset viestintäsuunnitelmat. Viestinnän seurannassa hyödynnetään jatkuvaa mediaseurantaa, teetetään selvityksiä ja ulkopuolisia arviointeja. Lisäksi varaudutaan viestinnän kehittämiseen, seurantaan ja viestinnän suunnitteluun liittyviin kokouskustannuksiin, selvitysten laatimiseen ja asiantuntijapalkkioihin. Maaseutuverkosto toteuttaa pääosan ohjelman viestintäsuunnitelman toimista (ks. myös Mavin ja maaseutuverkoston kohdat). Viestinnän pääkanavana on Maaseutu.fi-sivusto ja muu verkkoviestintä. Viestinnällä tehdään tunnetuksi ohjelman mahdollisuuksia ja tuloksia sekä vahvistetaan maaseututoimijoiden yhteistyötä. Ohjelmasta tuotetaan monipuolisia viestintämateriaaleja niin sähköisessä, painetussa kuin pr-materiaalien muodossa sekä järjestetään tiedotustilaisuuksia ja viestintäkoulutuksia.

Ohjelman ensimmäisinä vuosina panostetaan erityisesti viestintään ohjelman rahoitusmahdollisuuksista sekä ohjelman tunnetuksi tekemiseen potentiaalisille tuensaajille. Vuonna 2015 käynnistyy valtakunnallinen lanseerauskampanja, jolla kerrotaan maaseutuohjelman mahdollisuuksista ja brändätään uudenlaista maaseutua myös suurelle yleisölle. Koko maaseutuverkoston käyttöön hankitaan viestintämateriaaleja ja -työkaluja ja osaa vanhoista työkaluista kehitetään (mm. kuvapankki ja Rural.fi-sivusto).

### ***MMM:n henkilöstön palkkauskulut***

Teknistä apua käytetään vuosittain enintään 6 henkilötyövuoden palkkauksesta aiheutuviin menoihin. Palkkauskuluja käytetään mm. ohjelman ohjauksen, arvioinnin ja seurannan, eri toimenpiteiden ja tukimuotojen, maaseudun yritystoiminnan ja muiden elinkeinojen, maatalouden rakennetuen, luonnonhaittakorvausten, maatalouden ympäristökorvausten sekä hyvien käytäntöjen edistämiseen ja viestinnän kehittämiseen. Henkilöstön palkkauskuluihin sisältyvät myös muut palkkauksen sivukulut (mm. työnantajamaksut), matkakulut sekä muut palkattujen henkilöiden tehtävien hoitamisen kannalta syntyvät välttämättömät kulut.

### ***Muut teknisen avun kulut***

Teknisen avun määrärahoista varataan rahoitusta mahdollisiin muihin tarpeisiin.

## 2. Maaseutuviraston tekninen apu ja käyttökohteet

Käytön kohde	1. erä
Palkkauskulut (ml. matkat)	1 859 000
Koulutuskulut	80 000
Seurantakulut (ml. tietojärjestelmät)	1 350 000
Viestintäkulut	130 000
Muut teknisen avun kulut	10 000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>3 429 000</b>

### *Mavin henkilöstön palkkauskulut*

Ohjelmakauden ensimmäisen erän 2014–2016 teknistä apua varataan ohjelman toimeenpanoon liittyviin tehtäviin palkattavien henkilöiden palkkauskuluihin (mm. tukijärjestelmien toimeenpano, koulutus- ja neuvontamateriaalin tuottaminen, koulutusten ja viestinnän toteuttaminen). Tämä kohta sisältää keskimäärin 10 henkilötyövuoden vuosittaisen palkkauskulujen lisäksi henkilöstön palkkauskuluihin sisältyvät muut palkkauksen sivukulut (mm. työnantajamaksut), matkakulut sekä muut palkattujen henkilöiden tehtävien hoitamisen kannalta syntyvät välttämättömät kulut.

### *Koulutuskulut*

Teknistä apua varataan ohjelman koulutuskuluihin (esimerkiksi ELY-keskusten, toimintaryhmien ja muiden sidosryhmien toimeenpanokoulutukset, tilaneuvontakoulutus Neuvo 2020).

### *Seurantakulut*

Teknistä apua varataan ohjelman seurantakuluihin mukaan lukien tietojärjestelmän kehittämisestä aiheutuvat kulut. Tällä ohjelmakaudella panostetaan erityisesti ajantasaisen seurantatiedon saatavuuteen ja monipuoliseen raportointiin eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden.

### *Viestintäkulut*

Teknistä apua varataan ohjelman tukijärjestelmien toimeenpanoon liittyvään verkkoviestintään sekä esitteisiin, oppaisiin ja lomakkeisiin ja niiden lähettämiseen sekä muihin ohjelman viestintäsuunnitelman toimenpiteisiin.

### *Muut teknisen avun kulut*

Teknisen avun määrärahoista varataan rahoitusta tarvikehankintoihin tai mahdollisiin muihin ohjelmakauden ensimmäisen erän 2014–2016 toiminnasta ilmeneviin tarpeisiin.

**3. ELY-keskusten tekninen apu ja käyttökohteet**

Käytön kohde	1. erä
ELY- keskusten palkkauskulut	17 800 000
Mahd. muut käyttökohteet	337 000
Reservi	1 148 000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>19 285 000</b>

Teknistä apua varataan ohjelmakauden ensimmäisen erän 2014-2016 ohjelman toimeenpanoon liittyviin tehtäviin palkattavien henkilöiden palkkauskuluihin (mm. tukijärjestelmien toimeenpano, koulutus- ja neuvontamateriaalin tuottaminen, koulutusten ja viestinnän toteuttaminen). Tämä kohta sisältää enintään 280 henkilötyövuoden palkkauskulujen lisäksi henkilöstön palkkauskuluihin sisältyvät muut palkkauksen sivukulut (mm. työnantajamaksut), matkakulut sekä muut palkattujen henkilöiden tehtävien hoitamisen kannalta syntyvät välttämättömät kulut.

Teknisen avun jaossa ELY-keskuksille on käytetty mahdollisimman selkeitä ja perusteltuja jakokriteereitä, jotka huomioivat ohjelmärahoituksen suhteellista työmäärää ELY-keskuksissa. Jakokriteereinä ovat aluekehys mukaan lukien Leader-kehys, alueen sisäiset matkat ja alueen muut erityispiirteet mm. kaksikielisyys.

Lisäksi teknisen avun reservistä jaetaan rahoitusta ja henkilötyövuosia ELY-keskusten yksilöityihin tarpeisiin Maaseutuviraston toimesta osana tulosohejausta. Reservistä on tarkoitus osoittaa rahoitus yhtä ELY-keskusta laajempiin keskitettyihin tehtäviin sekä alueellisiin viestinnän toimiin.

**Teknisen avun rahoituksen jakautuminen ELY-keskusten välillä**

<b>ELY-keskus</b>	<b>Palkkauskulut</b>	<b>Muut kulut</b>	<b>Htv</b>
Uusimaa	814 000	15 400	13
Varsinais-Suomi	1 382 000	26 200	22
Satakunta	1 016 000	19 200	16
Häme	934 000	17 700	15
Pirkanmaa	1 239 000	23 500	20
Kaakkois-Suomi	1 032 000	19 500	16
Etelä-Savo	977 000	18 500	15
Pohjois-Savo	1 289 000	24 400	20
Pohjois-Karjala	1 308 000	24 800	21
Keski-Suomi	1 254 000	23 700	20
Etelä-Pohjanmaa	1 600 000	30 300	25
Pohjanmaa	1 290 000	24 400	20
Pohjois-Pohjanmaa	1 710 000	32 400	27
Kainuu	777 000	14 700	12
Lappi	1 178 000	22 300	18
Reservi	1 148 000		14
<b>Yhteensä</b>	<b>18 948 000</b>	<b>337 000</b>	<b>294</b>
<b>Kulut yhteensä</b>	<b>19 285 000</b>		<b>294</b>

ELY-keskus saa käyttää teknistä apua enintään taulukossa mainitun htv-määrän pääosin palkkauksesta aiheutuviin menoihin.

**4. Maaseutuverkoston tekninen apu ja käyttökohteet**

Käytön kohde	1. erä
<b>Palkkauskulut</b>	<b>1 350 000</b>
<b>Muut kulut</b>	<b>64 000</b>
<b>Rakenteet yhteensä</b>	<b>1 414 000</b>
<b>Viestintä</b>	<b>1 422 000</b>
<b>Koulutukset</b>	<b>1 100 000</b>
<b>Hyvät käytännöt ja verkostot</b>	<b>350 000</b>
<b>Toimintasuunnitelma yhteensä</b>	<b>2 872 000</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>4 286 000</b>

Maaseutuverkoston kulut	Euroa	Prosenttia
Maaseutuverkoston rakenteet	1 414 000	33
Maaseutuverkoston toimintasuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano	2 872 000	67
<b>Yhteensä</b>	<b>4 286 000</b>	<b>100</b>

Maaseutuverkoston kulut jaetaan ohjelmakauden ensimmäisen erän 2014-2016 teknisen avun osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013, artiklan 54.3 mukaisesti maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin ja toimintasuunnitelman laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin sisältyvät kaikki maaseutuverkostopalvelut -yksikön henkilöstöön liittyvät kulut, kuten palkkaus- ja sivukulut sekä matkakulut ja henkilöstön koulutukseen liittyvät kulut koko ohjelmakauden ajan sekä muut Maaseutuvirastossa sijaitsevan maaseutuverkostopalvelut -yksikön kulut.

Toimintasuunnitelman kustannuksiin sisältyy laajan maaseutuverkoston tuottamat palvelut, esim. viestintään, koulutustilaisuuksiin, hyvien käytäntöihin ja verkostoihin liittyvät kulut. Maaseutuverkoston kuluista maksetaan tarvittaessa matkakulukorvaukset maaseutuverkostopalvelut-yksikön koordinoimissa tapahtumissa työskenteleville luennoitsijoille sekä maaseutuverkoston ohjaus- ja työryhmäjäsenille erillisen ohjeistuksen mukaan.

Viestintään liittyviä kuluja ovat mm. ohjelman lanseerauskampanja, teemavuoden markkinointi, esitteet ja julkaisut, lehti-ilmoitukset, liitelehdet, maaseutu.fi, markkinointimateriaalit, messut, muut painotuotteet, muut sähköiset kanavat, oppaat, televisio ja radio, tiedotuskyltit, valokuvat, videot ja yleinen viestintä.

Koulutukseen liittyviä kuluja ovat mm. tilavuokrat, kahvitarjoilut, luennoitsijapalkkiot ja koulutusmateriaalikulut. Koulutuskulut sisältyvät mm. seuraaviin koulutuskokonaisuuksiin; viranomaisten hallinnonalat ja muiden toimijoiden koulutus, koordinointi- ja valtakunnalliset hankkeet, koulutuksen palvelupaketit, Neuvo2020- koulutus, elinkeinojen kehittäminen, yhteisöllinen kehittäminen, rakennetukien koulutus, EIP-koulutukset, neuvottelupäivät, hanketoimijoiden koulutukset, kv-koulutukset, Leader-koulutukset, viestinnän koulutukset sekä muut koulutustapahtumat.

Hyviin käytäntöihin ja verkostoihin liittyviä kuluja ovat mm. Innovaatioleirit, Innovaatiokumppanuusverkostot, hanketreffit, verkosto- ja hanketapaamiset, ajankohtaispäivät, gaalat, palvelupaketit, kv-työn tapahtumat, Pohjoismaa-Baltia maaseutuverkostotoiminta,



ohjausryhmätoiminta, työryhmätoiminta ympäristö, työryhmätoiminta yrittäjäyys ja elinkeinot, työryhmätoiminta nuoret, työryhmätoiminta innovaatio sekä muut hyvät käytännöt ja verkostotapahtumat.

Maaseutuverkostossa voidaan käyttää teknistä apua vuosittain enintään 7 henkilötyövuoden palkkauksesta aiheutuviin menoihin. Maaseutuverkoston toiminnan kuvaus ja varojen jakautuminen eri käyttökohteisiin määritellään maaseutuverkoston ohjelmakauden 2014–2020 toimintasuunnitelmassa sekä vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa. Maaseutuverkoston ohjausryhmä käsittelee ja hyväksyy toimintasuunnitelmat. Maaseutuverkoston teknisen avun indikatiivinen jako vuosille 2014-2020 on hyväksytty maaseutuverkoston ohjausryhmän kokouksessa 18.12.2014.

***PÄÄTÖSESITYS***

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 valintaperusteet.

## Valintaperusteiden käyttö Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014-2020

Valintakriteerit käsiteltiin alustavasti seurantakomitean kokouksessa 30.10.2014. Tuolloin asioiden käsittely maaseutuohjelmaluonnoksessa oli vielä komission kanssa kesken. Tässä muistiossa esitetyt valintakriteerit perustuvat komission 12.12.2014 hyväksymään maaseutuohjelmaan.

### 1. Valintaperusteet

Hallintoviranomainen määrittelee valintaperusteet ohjelman toimenpiteille kuultuaan seurantakomiteaa. Poikkeuksena ovat ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon korvaukset, luonnonhaittakorvaukset ja eläinten hyvinvointikorvaukset, joissa valintakriteereitä ei ole. Näiden vuosittaisista hauista säädetään valtioneuvoston asetuksilla. Valintaperusteiden käytön tarkoituksena on varmistaa hakijoiden tasapuolinen kohtelu, parempi taloudellisten resurssien käyttö ja toimenpiteiden kohdentaminen unionin tavoitteiden mukaisesti maaseudun kehittämiseen. Edunsaajia voidaan valita myös soveltaen taloudellisen ja ympäristötehokkuuden vaatimuksia, mutta vain silloin kun se on tarkoituksenmukaista. Valintaperusteiden tulee olla hakijoiden tiedossa.

Valintaperusteita sovelletaan kaikkiin tukikelpoisiin hankkeisiin. Valintaperusteita on käytettävä, vaikka varoja hakukierroksella olisi enemmän kuin hakemuksia.

Valintaperusteita tulee käyttää koko ohjelmakauden ajan ja ne on määriteltävä ennen kuin hakuprosessi alkaa. Niitä voidaan kauden aikana muuttaa, mutta ei esimerkiksi kesken avoinna olevan haun. Valintaperusteiden muuttamisessa tulee noudattaa vastaavaa menettelyä kuin valintaperusteiden hyväksymisessä.

Valintaperusteiden yleiset periaatteet ja säännöt tulee kuvata myös ohjelma-asiakirjassa kunkin toimenpiteen kohdalla.

### 2. Valintaperusteiden laadinta

Valintaperusteiden on oltava selkeitä, asiaankuuluvia ja tasapuolisia ja niitä on sovellettava avoimesti ja johdonmukaisesti koko ohjelmakauden ajan. Hakemukset arvioidaan näiden valintakriteereiden perusteella, jotta suurinta lisäarvoa tuottavat hankkeet / toimet valitaan ja saavat tukea maaseudun kehittämissuunnitelmasta. Komissio suosittelee, että valintakriteereille annettaisiin pisteitä ja niistä muodostuisi hakemuksen kokonaispistemäärä, joiden perusteella parhaat valitaan. Komissio suosittelee myös määritettäväksi minimipistemäärän, joka hakijoiden tulee ylittää valintaryhmään päästäkseen.

Pienten, esimerkiksi alle 10 000 euron tukien osalta suhteellisuusperiaatteen mukaisesti hallintoviranomainen voi käyttää yksinkertaisempia valintakriteereitä, mutta tämä ei saa johtaa hankkeiden pilkkomiseen.

Valintaperusteiden olisi varmistettava:

- tuen kohdentuminen unionin ja kansallisten / alueellisten painopisteiden mukaisesti maaseudun kehittämiseen
- parempi taloudellisten resurssien käyttö - parasta vastinetta rahalle
- yhdenvertainen kohtelu kaikille (tukikelpoisille) hakijoille
- suhteellisuusperiaate hankkeen koon mukaisesti (artikla 49 (1))

Yleisasetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 74(3) mukaisesti jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että ERI-rahastoja koskevien valitusten tutkimiseksi on tehokkaat järjestelyt eli asiakkaalla on valitusoikeus suoritettujen valintojen suhteen.

Yleisasetuksen 34 artiklan 3 kohdan 4 alakohdan perusteella Leader-toimien valinnassa käytettävät valintakriteerit asettaa paikallinen toimintaryhmä.

### **3. Valmistelu ja menettelyt Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2014 - 2020**

Alueellisesti toteutettavia toimenpiteitä (koulutus, palvelut, yritystuet, yhteistyö) koskevia valintaperusteita on valmisteltu aktiivisesti vuoden 2014 aikana. Ministeriö on käyttänyt valmistelussa apuna asiantuntijatyötä sekä alueellisten hallintoviranomaisten asiantuntemusta. Avaintaito Osuuskunta Suomi tuotti selvityksen valintaperusteiden periaatteista, avusti luonnosten valmistelussa ja käsittelyssä useassa valmistelutilaisuudessa sekä koulutuksessa. Samassa yhteydessä on valmisteltu myös toimintaryhmien omien valintaperusteiden periaatteita. Valintaperuste-esitykset on käsitelty myös näitä toimenpiteitä valmistelleessa työryhmässä 7.8.2014.

Neuvontatoimenpiteen ja hankintalain mukaisen kilpailutuksen kautta tehtävää neuvojen valinnan valmistelua on tehty ao. valmisteluryhmässä. Neuvojen valintaan liittyy myös neuvojen alkukoulutus ja tentti.

Ei-tuotannollisten investointien valmistelua on tehty ympäristökorvausten valmisteluryhmässä.

Yleisasetuksen perusteella valintaperusteiden asettaminen on Leader-ryhmän tehtävä. Leader-ryhmien ja paikallisten strategioiden hakua avattaessa edellytettiin, että hakijat esittävät paikallista strategiaansa toteuttavien toimien valintaperusteet. Kaikille yhteisiä valintaperusteita ei ole tarkoituksenmukaista laatia, koska valintaperusteiden käytöllä Leader-ryhmä varmistaa rahoitettavien toimien toteuttavan sen laatimaa paikallista strategiaa. Kansainvälisille hankkeille on pyydetty laatimaan erilliset valintaperusteet.

Leader-ryhmät ja ELY-keskukset ovat sopineet työnjaon ja tämän perusteella valmistelleet valintaperusteet laatiessaan maa- ja metsätalousministeriön edellyttämää yhteistyösopimusta. Yhteistyösopimuksessa kuvataan aluemääritys, työnjako ja painotukset eri toimissa, valintaperusteiden yhteensovitus sekä muut osapuolten katsomat tarpeelliset asiat. ELY-keskus noudattaa alueellisia ja Leader-ryhmä paikallisia valintaperusteita. Leader-ryhmien ja paikallisten strategioiden hakemuksia arvioidessaan yleisasetuksen mukainen valintakomitea sekä hallintoviranomainen arvioivat esitetyt valintaperusteet ja tarvittaessa pyytävät hakijoita täydentämään niitä ennen toimeenpanon käynnistymistä. Seurantakomitea käsittelee Leader-ryhmien esittämät valintakriteerit käsitellessään Leader-ryhmien ja paikallisten strategioiden valinnan.

#### 4. Esitys valintaperusteista toimenpiteittäin

##### M01 Koulutus ja viestintä

Valintaperusteet muodostuvat alueella valittavissa toimenpiteissä neljästä aihealueesta, joiden alla esitetään tätä avaavia alakohtia, jotka konkretisoivat valintaperustetta. Lähtökohtaisesti kustakin aihealueesta voi saada enintään 3 pistettä. Aihealueille määritellään myös painotuskerroin. Yhteenlasketut pisteet muodostavat hakemuksen kokonaispistemäärän.

Koulutustoimenpiteiden valintaperusteet muodostuvat neljästä aihealueesta:

1. Missä määrin hanke edistää maaseutuohjelman ja suunnitelman strategian ja tavoitteiden toteutumista? (30 %)
  - 3 p. Hanke edistää merkittävästi ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.
  - 2 p. Hanke edistää hyvin ohjelman ja alueellisten tavoitteiden toteutumista.
  - 1 p. Hanke edistää jonkin verran ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.
  - 0 p. Hanke täyttää hyväksyttävyysskriteerit, mutta ei vastaa ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteisiin, eikä tuota lisäarvoa.
2. Millainen on hankesuunnitelman laatu, kustannustehokkuus, vaikuttavuus ja toteutettavuus? (30 %)
  - 3 p. Hankesuunnitelman laatu on erinomainen: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti analysoitu ja toiminta on tavoitteellista ja johdonmukaista sekä kustannustehokasta. Hankkeen odotetuilla tuloksilla on uutuusarvoa. Hankkeen tavoitteena on luoda uutta toimintaa, uusia mahdollisuuksia tai toimintamalleja. Hanke ratkaisee erityiskysymyksiä.
  - 2 p. Hankesuunnitelma on vakuuttava: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja suunnitellut toimet ovat johdonmukaisia. Hanke on kustannustehokas ja toteutettavuutta on mietitty. Hankkeen tavoitteena on parantaa laatua ja toimintatapoja entiseen verrattuna.
  - 1 p. Hankesuunnitelma on toteuttamiskelpoinen: tavoitteet ja menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on täsmennetty, mutta suunnitelma ei ole kovin tavoitteellinen tai uudistava.
  - 0 p. Hankesuunnitelma on heikko: tavoitteet ja menetelmät ovat heikosti näkyvissä. Suunnitelma ei ole kustannustehokas eikä realistinen.
3. Missä määrin hanke kykenee lisäämään osaamista? (20 %)
  - 3 p. Osaamisen lisäämiseen, uuden tiedon välitykseen ja käytäntöön viemiseen liittyvät tavoitteet ja keinot ovat vakuuttavia. Hanke hyödyntää laajasti tutkimustiedon ja muun hanketoiminnan tuloksia ja kytkee niitä toteutukseen. Hanke lisää merkittävästi osaamista ja tietoa. Hankkeella on vipuvaikutuksia.
  - 2 p. Osaamisen lisäämisen ja käytäntöön viemiseen liittyvät tavoitteet ja keinot ovat vakuuttavia. Hanke hyödyntää tutkimus- ja hanketoiminnan tuloksia ja kytkee niitä toteutukseen. Hanke lisää hyvin osaamista.
  - 1 p. Osaamisen lisäämisen tavoitteet ja keinot ovat selkeitä ja uskottavia, mutta hankkeessa ei hyödynnetä tutkimustietoa kovin laajasti.
  - 0 p. Osaamisen tai tiedon levittämiseen liittyvät tavoitteet ja menetelmät ovat heikot. Hanke ei ole konkreettinen tai sen aihe ole ajankohtainen tai muuten tuota lisäarvoa.
4. Kohderyhmän ja tavoitteiden selkeys ja johdonmukaisuus (20 %)
  - 3 p. Hankkeen kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti selvitetty ja analysoitu. Hanke hyödyntää tehokkaasti asianmukaisinta ja uusinta tietoa ja menetelmiä. Koulutus kytkeytyy käytäntöön ja toimet ovat johdonmukaisia. Menetelmät ovat nykyaikaiset ja kohderyhmälle sopivat. Hanke ylittää ja hyödyntää toimiala- tai osaamisrajapintoja.
  - 2 p. Hankkeen kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja koulutus on suunnitelmallista ja johdonmukaista. Menetelmät ovat nykyaikaiset, kohderyhmälle sopivat ja tavoitteet realistisia.
  - 1 p. Hankkeen kohderyhmää ja sen tarpeita on mietitty jonkin verran. Tavoitteet ovat realistiset. Menetelmissä luotetaan perinteisiin menetelmiin.
  - 0 p. Hankkeen kohderyhmä ei ole selkeä. Tavoitetta ei ole selkeästi määritelty.

Tiedonvälityshankkeiden valintaperusteet muodostuvat alueella valittavissa toimenpiteissä neljästä aihealueesta:

1. Missä määrin hanke edistää ohjelman ja suunnitelman strategian ja tavoitteiden toteutumista? (30 %)
  - 3 p. Hanke edistää merkittävästi ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.
  - 2 p. Hanke edistää hyvin ohjelman ja alueellisten tavoitteiden toteutumista.
  - 1 p. Hanke edistää jonkin verran ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.
  - 0 p. Hanke täyttää hyväksyttävyysskriteerit, mutta ei vastaa ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteisiin, eikä tuota lisäarvoa.
  
2. Millainen on hankesuunnitelman laatu, kustannustehokkuus, vaikuttavuus ja toteutettavuus? (30 %)
  - 3 p. Hankesuunnitelman laatu on erinomainen: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti analysoitu ja toiminta on tavoitteellista ja johdonmukaista sekä kustannustehokasta. Hankkeen odotetuilla tuloksilla on uutuusarvoa. Hankkeen tavoitteena on luoda uutta toimintaa, uusia mahdollisuuksia tai toimintamalleja. Hanke ratkaisee erityiskysymyksiä.
  - 2 p. Hankesuunnitelma on vakuuttava: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja suunnitellut toimet ovat johdonmukaisia. Hanke on kustannustehokas ja toteutettavuutta on mietitty. Hankkeen tavoitteena on parantaa laatua ja toimintatapoja entiseen verrattuna.
  - 1 p. Hankesuunnitelma on toteuttamiskelpoinen: tavoitteet ja menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on täsmennetty, mutta suunnitelma ei ole kovin tavoitteellinen tai uudistava.
  - 0 p. Hankesuunnitelma on heikko: tavoitteet ja menetelmät ovat heikosti näkyvissä. Suunnitelma ei ole kustannustehokas eikä realistinen.
  
3. Missä määrin hanke lisää tietoa ja tiedon ja osaamisen tehokasta hyödyntämistä? (20 %)
  - 3 p. Uuden tiedon välitykseen ja käytäntöön viemiseen liittyvät tavoitteet ja keinot ovat vakuuttavia. Hanke hyödyntää laajasti tutkimustiedon ja muun hanketoiminnan tuloksia ja kytkee niitä toteutukseen. Hanke lisää merkittävästi tietoa. Hankkeella on vipuvaikutuksia.
  - 2 p. Tiedon lisäämisen ja käytäntöön viemiseen liittyvät tavoitteet ja keinot ovat vakuuttavia. Hanke hyödyntää tutkimus- ja hanketoiminnan tuloksia ja kytkee niitä toteutukseen. Hanke lisää hyvin tietoa.
  - 1 p. Tiedonvälittämisen tavoitteet ja keinot ovat selkeitä ja uskottavia, mutta hankkeessa ei hyödynnetä tutkimustietoa tai osaamisrajapintoja kovin laajasti.
  - 0 p. Tiedonvälittämisen tavoitteet ja menetelmät ovat heikot. Hanke ei ole konkreettinen tai sen aihe ole ajankohtainen tai muuten tuota lisäarvoa.
  
4. Kohderyhmän ja tavoitteiden selkeys ja johdonmukaisuus (20 %)
  - 3 p. Hankkeen kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti selvitetty ja analysoitu. Hanke hyödyntää tehokkaasti asianmukaisinta ja uusinta tietoa ja menetelmiä. Välitettävä tieto kytkeytyy käytäntöön ja toimet ovat johdonmukaisia. Menetelmät ovat nykyaikaiset ja kohderyhmälle sopivat. Hanke ylittää ja hyödyntää alue-, toimiala- tai osaamisrajapintoja.
  - 2 p. Hankkeen kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja tiedonvälittäminen on suunnitelmallista ja johdonmukaista. Menetelmät ovat nykyaikaiset, kohderyhmälle sopivat ja tavoitteet realistisia.
  - 1 p. Hankkeen kohderyhmää ja sen tarpeita on mietitty jonkin verran. Tavoitteet ovat realistiset. Menetelmissä luotetaan perinteisiin menetelmiin.
  - 0 p. Hankkeen kohderyhmä ei ole selkeä. Tavoitetta ei ole selkeästi määritelty.

Jokaisesta kriteerikohdasta hanke voi saada 0 – 3 pistettä. Hankkeen tulee vähintään kahdesta kohdasta saada vähintään yksi piste, jotta se pääsee valintakäsittelyyn.

**M02 Neuvonta**

Toimenpiteessä myönnetään korvaus tehdystä maatilaneuvonnasta hyväksytyille neuvojille ja neuvontaorganisaatioille. Maaseutuvirasto valitsee neuvojat julkisista hankinnoista (348/2007) säädetyn lain mukaisella hankintamenettelyllä ja ohjelman toimeenpanosta annetun lain ja alemmanasteisten säädösten mukaisesti.

Valintakriteerit ja pisteytys (vähintään 6 pistettä tarvitaan):

Neuvonnan alaan soveltuva koulutus<sup>\*)</sup>

- soveltuva toisen asteen tutkinto (2)
- soveltuva opistoasteen tutkinto tai soveltuva alempi korkeakoulututkinto (5)
- soveltuva ylempi korkeakoulututkinto (5)

Soveltuva neuvontakokemus<sup>\*\*\*)</sup>

- 1 vuosi (1)
- 2 vuotta (3)
- 3 vuotta tai enemmän (4)

Muu soveltuva työkokemus (huomioidaan vain, jos hakijalla on ainoastaan soveltuva toisen asteen tutkinto)

- 2 vuotta (3)

<sup>\*)</sup> Tuotantoeläinten terveydenhuoltosuunnitelman osalta neuvojalta edellytetään eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa.

<sup>\*\*) \*\*)</sup> Energianeuvonnassa joko koulutuksen tai työkokemuksen on oltava tekniseltä alalta.

Valintamenettelyyn sisältyy valintakriteerien ja pisteytyksen perusteella tehtävän valinnan ohella alkukoulutus maatalojen neuvontajärjestelmän yleisistä periaatteista ja neuvonnan aihealueista sekä sähköinen tentti. Valinnan, alkukoulutuksen ja rekisteriin hyväksymisen jälkeen neuvojilla on edellytykset ja oikeudet antaa tukikelpoista neuvontaa.

Neuvonnan käyttäjille ei aseteta valintakriteereitä. Tavoite on, että mahdollisimman moni viljelijä hyödyntäisi tarjolla olevaa neuvontaa.

**M04 Investoinnit fyysiseen omaisuuteen****Maatalouden investoinnit (alatoimenpide 4.1)**

Valintaperusteet muodostuvat kuudesta aihealueesta, joiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia ohjelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita. Kustakin aihealueesta voi saada enintään kolme pistettä. Hanke pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavia ominaisuuksia hankkeella on. Mikäli hanke ei täytä valintaperustetta lainkaan, hanke saa kyseisestä aihealueesta nolla pistettä.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että maksimipistemäärä on kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kolmesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

Valintaperusteet ja niiden painotuskertoimet ovat seuraavat:

Tuettavan toimenpiteen

1. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen (25 %)

Tarkastelussa huomioidaan pitkän aikavälin vaikutukset

3 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan merkittävästi maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta

2 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan selkeästi maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta

1 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan jonkin verran maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta

2. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn (20 %)

Tarkastelussa huomioidaan pitkän aikavälin vaikutukset

3 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan merkittävästi maatilalla kilpailukykyä

2 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan selkeästi maatilalla kilpailukykyä

1 p. Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan jonkin verran maatilalla kilpailukykyä

3. Vaikutus ympäristöön (20 %)

3 p. Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviin kohteisiin pääosin ja innovatiivisesti uusiutuvia luonnonvaroja/

investoinnin avulla rakennuksen/ tuotannon energiankäyttö tehostuu oleellisesti/

investointi edistää monivaikutteisesti lannan käsittelyä/

toiminnalliset ratkaisut vähentävät merkittävästi ajoneuvoliikennettä/ parantavat logistiikkaa

investointi parantaa merkittävästi pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/

rakentamisinvestointi tuottaa merkittävää lisäarvoa tila- ja maaseutuympäristöön

2 p. Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviin kohteisiin osittain uusiutuvia luonnonvaroja/

investoinnin avulla rakennuksen/ tuotannon energiankäyttö tehostuu jonkin verran/

investointi edistää lannan käsittelyä/

toiminnalliset ratkaisut vähentävät ajoneuvoliikennettä/ parantavat logistiikkaa

investointi parantaa pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/

rakentamisinvestointi tuottaa lisäarvoa tila- ja maaseutuympäristöön

1 p. Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviin kohteisiin niukasti uusiutuvia luonnonvaroja/

investoinnin avulla rakennuksen/ tuotannon energiankäytössä ei tapahdu merkittäviä muutoksia/

investointi edistää jossain määrin lannan käsittelyä/

toiminnalliset ratkaisut vähentävät osittain ajoneuvoliikennettä/ parantavat logistiikkaa

investointi parantaa jossain määrin pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta

rakentamisinvestoinnilla ei ole kielteisiä vaikutuksia tila- ja maaseutuympäristöön

4. Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (15 %)

3 p. Tuotantotilojen suunnittelussa on sovellettu esimerkillisesti ja innovatiivisesti uutta tutkimustietoa toiminnallisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, tuotantohygieniasta ja riskeistä sekä työskentelyn turvallisuudesta ja työhyvinvoinnista/

maatilan tuotanto-olosuhteet/ varastointiolosuhteet paranevat merkittävästi/

suunnitteluratkaisuissa on otettu monipuolisesti huomioon tulevaisuuden toiminnan kehittämis- ja laajentamismahdollisuudet

2 p. Tuotantotilojen suunnittelussa on sovellettu uutta tutkimustietoa toiminnallisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, tuotantohygieniasta ja riskeistä sekä työskentelyn turvallisuudesta ja työhyvinvoinnista/

maatilan tuotanto-olosuhteet/ varastointiolosuhteet paranevat/

tulevaisuuden toiminnan kehittämis- ja laajentamismahdollisuudet on otettu hyvin huomioon



1 p. Tuotantotilojen suunnittelussa on hyväksyttävällä tavalla otettu huomioon toiminnallisuus, eläinten hvvinvointi, tuotantohygienia ja riskit sekä työskentelyn turvallisuus ja työhyvinvointi/ maatilalan tuotanto-olosuhteet/ varastointiolosuhteet ovat hyväksyttävät/ tulevaisuuden toiminnan kehittämisen- ja laajentamismahdollisuudet on otettu huomioon

5. Vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen, esimerkiksi onko kyseessä yhteishanke (10%)

3 p. Teknisissä järjestelmissä käytetään uutta teknologiaa ja innovatiivisia ratkaisuja/ kyseessä on vähintään kahden hakijan yhdessä toteuttama hanke/ hanke liittyy osaksi laajempaa alueellista kokonaisuutta, esimerkiksi osaksi paikallista lähituotantoketjua

2 p. Teknisissä järjestelmissä käytetään myös uutta teknologiaa/ kyseessä on yhden hakijan toteuttama hanke, jota vähintään yksi muu yritys hyödyntää/ hankkeella on merkitystä osana paikallista lähituotantoketjua

1 p. Teknisten järjestelmien suunnittelu vastaa toiminnan nykyaikaisia perusvaatimuksia/ hanke luo yhteistyön edellytyksiä

6. Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus (10%)

3 p. Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

2 p. Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

1 p. Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on jonkin verran merkitystä hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

Ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa ja laadun parantamiseen tähtäävissä investoinneissa valintakriteerien 1) ja 2) painokertoimet ovat 15 %, 3) ja 4) painokertoimet ovat 25 % ja valintakriteerien 5) ja 6) painokertoimet ovat 10 %.

### **Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostus, markkinoille saattaminen ja kehittäminen (alatoimenpide 4.2)**

Valintaperusteet muodostuvat seitsemästä aihealueesta. Jokaisesta aihealueesta voi saada enintään 3 pistettä. Aihealueiden alla kuvataan, millä perusteilla pisteitä voi saada. Toimenpide pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavissa olevia ominaisuuksia toimenpiteellä on. Mikäli toimenpide ei täytä valintaperustetta lainkaan, niin toimenpide saa aihealueesta nolla pistettä. Lisäksi aihealueesta annettavia pisteitä voidaan perustella kirjallisesti. Aihealueille on määritelty painotuskertoimet prosentteina. Toimenpiteen on saatava vähintään yksi piste jokaisesta kolmesta aihealueesta, joille on suurin painotuskerroin. Arvioitavista aihealueista on saatava pisteitä siten, että vähimmäispistemäärä on yli 1,1 pistettä. Painotettu kokonaispistemäärä on enintään 3 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

1. Tuettavan toimenpiteen/yrityksen toimipaikan sijainti (painotuskerroin 5 %)

3 p. Harvaan asuttu maaseutu tai ydinmaaseutu

2 p. Kaupungin läheinen maaseutu tai maaseudun paikalliskeskukset

1 p. Kaupunkialueet (koskee vain maataloustuotteita jalostavia pk-yrityksiä ja maatalousyrityksiä)

2. Tuettavan toimenpiteen tuloksena syntyvät työpaikat (painotuskerroin 15 %)

3 p. Merkittävä työllistävä vaikutus

2 p. Kohtuullinen työllistävä vaikutus

1 p. Vähäinen työllistävä vaikutus; työllisyys yrityksessä säilyy vähintään ennallaan

3. Tuettavan toimenpiteen alue- ja kerrannaisvaikutukset (painotuskerroin 10 %)

3 p. Yritys hyödyntää lähialueen tuotannontekijöitä, käyttää alihankkijoita tai muulla tavoin edistää toimeentulomahdollisuuksia myös muissa yrityksissä; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen ovat merkittäviä

2 p. Yritys tuo asiakkaita muille yrityksille; vaikutuksia aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen tunnistettavissa

1 p. Yritys ei hanki mitään lähialueelta tai sen tuotteita ei edelleen jalosteta paikkakunnalla; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen vähäisiä

4. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen tuotteiden ja palveluiden markkina-alueeseen (painotuskerroin 10 %)

3 p. Yritys pyrkii merkittävään kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii merkittävään kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen merkittävästi tuote- tai palveluvalikoimaa mukaan lukien lyhyet jakeluketjut ja lähiruoka sekä muu paikallismarkkinoiden kehittäminen; tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään hyvin

2 p. Yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen tuote- tai palveluvalikoimaa mukaan lukien lyhyet jakeluketjut ja lähiruoka sekä muu paikallismarkkinoiden kehittäminen; tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään kohtuullisesti

1 p. Yrityksen kasvutavoitteet kansainvälisillä tai kotimarkkinoilla ovat vähäiset; paikallisilla markkinoilla toimiva yritys pyrkii vaatimattomaan kasvuun korvaten jonkin verran alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen vähäisessä määrin tuote- tai palveluvalikoimaa mukaan lukien lyhyet jakeluketjut ja lähiruoka sekä paikallismarkkinoiden kehittäminen; tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään vähäisesti

5. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen toiminnan uudistumiseen (painotuskerroin 30 %)

3 p. Yrityksessä tuotetaan uusia, innovatiivisia tuotteita tai palveluita tai niitä tuotetaan uudella teknologialla/nykyteknologialla tai innovatiivisella tuotantomenetelmällä taikka kehitetään tuotteiden tai palveluiden laatua; jalostusarvo on merkittävä; yrityksen liiketoiminta on innovatiivista parantaen yrityksen kilpailukykyä

2 p. Yrityksessä parannetaan nykyisiä tuotteita tai palveluita tai lisätään niiden jalostusarvoa taikka parannetaan/tehostetaan niiden tuotantomenetelmää; aloitetaan uutuusarvoa sisältävien tuotteiden tai palveluiden tuotanto; yrityksen liiketoiminta on tavanomaista innovatiivisempaa synnyttäen kilpailuetua

1 p. Toimenpiteen avulla yrityksessä aloitetaan tai laajennetaan tavanomaisten tuotteiden tai palveluiden tuottaminen tavanomaisin menetelmin; jalostusarvo on vähäinen; yrityksen liiketoiminnalla on muutoin vähäistä uutuusarvoa suhteessa muihin alalla toimiviin yrityksiin

6. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen harjoittamaan yhteistyöhön mukaan lukien kytkennät laajempiin kehittämiskokonaisuuksiin (painotuskerroin 20 %)

3 p. Yritys harjoittaa yhteistyötä yhden tai useamman yrityksen kanssa ja toimii aktiivisesti yhteistyöverkostoissa kansallisen tai alueellisen kehittämisstrategian mukaisella painopistealalla ja/tai yrityksen toiminta kytkeytyy myös muiden Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) toimenpiteisiin tai muutoin edistää niitä koskevien tavoitteiden toteutumista; yritys toimii myös muulla tavoin yhteistyöhakuisesti

2 p. Yritys hyödyntää jonkin verran erilaisia yhteistyöverkostoja; laajempi strateginen kytkentä on vähäinen

1 p. Yritys hyödyntää yhteistyöverkostoja suppeasti; laajempi strateginen kytkentä on heikko

7. Lisäpisteet tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevista muista erityispiirteistä (painotuskerroin 10 %)

3 p. Toimenpide parantaa merkittävästi yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys toimii resurssitehokkaasti

2 p. Toimenpide parantaa jossain määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys pyrkii toimimaan resurssitehokkaasti

1 p. Toimenpide parantaa vähäisessä määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, yrityksellä on vähäiset valmiudet toimia resurssitehokkaasti

Kestävän kehityksen periaatteiden toteuttaminen tarkoittaa tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevia ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuurisia vaikutuksia, jotka edistävät esimerkiksi yrityksen energiatehokkuutta, uusiutuvien energialähteiden käyttämistä, vedenkäytön tehostamista, kiertotaloutta, kierrätystä, symbioositaloutta tai muuta luonnonvarojen kestävää käyttöä yritystoiminnassa mukaan lukien olemassa olevien rakennusten tai muun infrastruktuurin hyödyntämistä sekä puurakentamista, kierrätettävien materiaalien ja luonnonmateriaalien käyttämistä.

#### **Ei-tuotannolliset investoinnit (alatoimenpide 4.4.)**

Ei-tuotannollisissa investoinneissa (kosteikkoinvestoinnit sekä perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaus ja aitaaminen) tarkistetaan tukikelpoisuuskriteereillä, että tuensaaja on tukikelpoinen, sopimus täyttää minimikoon vaatimuksen, kohde on tuensaajan hallinnassa, mahdolliset luvat löytyvät, että kohde on yleisellä tasolla toimenpiteen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukainen. Lisäksi tarkistetaan tukikelpoisuuskriteerinä, että esitetty suunnitelma on laadultaan toteuttamiskelpoinen ja esitettyjen toimenpiteiden kustannukset hyväksyttävissä. Tukikelpoisuuskriteerien tarkastelun läpäisseet hakemukset pisteytetään valintakriteerien avulla. Valintakriteereillä arvotetaan haettavan kohteen odotettavissa oleva ympäristöllinen vaikuttavuus. Valintakriteereillä varmistetaan siten, että tuettavalla kohteella on merkittävää investoinnin tavoitteiden mukaista vaikuttavuutta.

Valinta tapahtuu alla olevien kysymysten perusteella. Kunkin kysymyksen alla on hakemuskäsittelijän valittavana joukko vaikuttavuuden mukaan pisteytettyjä (0-3 pistettä) väittämiä. Hakemuskäsittelijä valitsee jokaisesta kysymyksestä hakemuskohdetta parhaiten kuvaavan väittämän. Valittu väittäminen osoittaa kysymyksestä saadun pistemäärän. Jokaisesta kysymyksestä saatava vähintään 1 piste, jotta voidaan tuki myöntää. Väittämät perustuvat ohjelmassa kuvattuihin valintakriteerien yleisiin periaatteisiin ja ohjaavat toimien tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisten kohteiden valintaan.

Kysymykset ja pisteytys kosteikkoinvestoinneissa:

#### *A) Miten hyvin kohteen toimenpidetarve tunnetaan etukäteen?*

- 3 p. Kohteen maatalouden ympäristönsuojeluun liittyvä toimenpidetarve on tunnistettu vesienhoitosuunnitelmissa tai suojavajöhyke-, kosteikko- tai luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelmissa (yllä oleva lause sisältää sekä vesiensuojelun että monimuotoisuuden edistämiseen tunnistetut tarpeet)
- 2 p. Kohde ei ole esitetty suunnitelmissa, mutta sijaitsee valuma-alueella, jonka vesien tila on luokiteltu hyvää heikommaksi
- 1 p. Kohteen yläpuolella on maataloustoimintaa, joka aiheuttaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta
- 1 p. Kohde sijoittuu maatalousalueelle, jossa kosteikkoluontoa on niukasti esim. pellonkuivatuksen tai järvien laskun seurakusena
- 1 p. Kohde täydentää maatalousvaikutteisen alueen jo olemassa olevaa kosteikkoketjua tai tehtyä uomien luonnontilaistamista
- 0 p. Kohteessa ei ole maatalouden ympäristönsuojelun kannalta toimenpidetarvetta

#### *B) Mikä on kohteeseen tehtävän investoinnin merkitys maatalouden ympäristönsuojelussa*

- 3 p. Kohteen yläpuolella on huomattavaa maatalouden kuormitusta: peltoprosentti yli 40 % tai merkittävää maatalouden pistekuormitusta
- 2 p. Kohteen yläpuolella on peltoa 10 % tai enemmän
- 1 p. Kohde on tulvapelto
- 1 p. Kohteen perustaminen edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta

- 0 p. Kohde ei ole sellainen, että investoinnilla voitaisiin edistää maatalouden vesiensuojelua tai luonnon monimuotoisuutta

*C) Kohteen mitoitus/rajaus*

- 2 p. Kohde on 0,5 % tai enemmän yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta  
2 p. Kohde on 0,5 % tai enemmän yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta, kun reuna-alueiden ympäristösitoumuksessa olevat suojavyöhykkeet lasketaan mukaan  
1 p. Kohde on alle 0,5 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta, mutta kohteella merkitystä luonnon monimuotoisuudelle tai kohteen toimenpidetarve on todettu yleissuunnittelussa  
1 p. Kohde on alle 0,5 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta, mutta uoman luonnontilaistamisella voidaan merkittävästi vähentää eroosiota  
0 p. Kohde ei ole riittävän suuri, jotta se voisi edistää maatalouden vesiensuojelua tai maatalousluonnon monimuotoisuutta  
0 p. Kohteen rajaukseen sisältyy alueita, jotka eivät tue toimenpiteen tavoitteita (esim. toiminnallisuuden kannalta ylimitoitettu avovesialue)

*D) Vaikuttavuuden laatu*

- 2 p. Monivaikutteinen eli edistää vesiensuojelua sekä luonnon monimuotoisuutta  
1 p. Joko vesiensuojellinen vaikutus tai luonnon monimuotoisuutta edistävä  
0 p. Vain vähän merkitystä maatalouden vesiensuojelulle tai maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Kysymykset ja pisteytys perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaamisen ja aitaamisen investoinneissa:

*A) Miten hyvin kohteen kunnostustarve tunnetaan etukäteen?*

- 3 p. Kohteen kunnostustarve on tunnistettu alueen tai osan siitä Natura-hoitosuunnitelmassa, hoitotoimissa ei kuitenkaan ole kyse lakisääteisestä velvoitteesta.  
3 p. Kohteen kunnostustarve on tunnistettu luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelussa tai perinnebiotooppien uhanalaisuusarvioinnissa tai valtakunnallisessa maisema-investoinnissa.  
2 p. Kohteen luontoarvoista on saatavissa riittävää tietoa, jonka perusteella voidaan arvioida että kohteen luontoarvoja voidaan merkittävästi edistää laidunnuksen aloittamiseen tähtäävällä investoinnilla.  
1 p. Kohteen aiemmasta laidunkäytöstä on saatavissa riittävää tietoa, jonka perusteella voidaan arvioida että kohteen luontoarvoja voidaan merkittävästi edistää laidunnuksen aloittamiseen tähtäävällä investoinnilla.  
0 p. Kohteesta ei ole saatavissa tietoa sellaisista luontoarvoista, joita voitaisiin merkittävästi edistää laidunnuksen aloittamiseen tähtäävällä investoinnilla.

*B) Mikä on kohteeseen tehtävän investoinnin merkitys maatalousluonnon monimuotoisuudelle*

- 3 p. Kohteen kunnostaminen on tärkeää, koska se on Natura-2000 -ohjelman kohde tai valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi tai kohteella tiedetään olevan uhanalaisia maatalousvaikutteisia luontotyyppisiä tai lajeja  
2 p. Kohteen kunnostaminen on melko tärkeää, koska kyseessä paikallisesti arvokas perinnebiotooppi  
1 p. Kohteen kunnostamisesta on hyötyä maatalousluonnon lajistolle ja luontotyypeille, sillä kyseessä on muu luonnonlaidunukseen soveltuva alue, jolla on laidunnuksesta hyötyvää niittylajistoa

- 1 p. Kohteessa on voimassa oleva ympäristösopimus alueen hoidosta, mutta sopimuksen loppuunsaattaminen on vaarantunut suurpetojen laiduneläimille aiheuttaman merkittävän uhan takia
- 0 p. Kohteesta on voimassa oleva ympäristösopimus alueen hoidosta, eikä sopimuksen loppuunsaattaminen ole vaarantunut suurpetojen laiduneläimille aiheuttaman merkittävän uhan takia (kunnostustarve voi siis olla seurausta hoidon laiminlyönnistä)
- 0 p. Kohde on sellainen, että laidunnuksen aloittamiseen tähtäävällä investoinnilla voitaisiin todennäköisesti vain vähän edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta
- 0 p. Kohteella ei ole kunnostustarvetta laidunnuksen aloittamiseksi

### *C) Kohteen sijainti*

- 3 p. Hakemuksen sopimusala on kokonaan Natura 2000 -alueella
- 2 p. Hakemuksen sopimusala on osin Natura 2000 -alueella, rajautuu Natura 2000 -alueeseen tai sijaitsee valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella
- 2 p. Hakemuksen sopimusala on todettu tärkeäksi luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelmassa
- 1 p. Hakemuksen sopimusala on muuta kunnostamiskelpoista luonnonlaidunnukseen soveltuvaa aluetta
- 0 p. Hakemusala on kunnostuskelpoinen, mutta kohteen sijainnissa on eläinten hyvinvointiin tai ympäristöön liittyviä tekijöitä, joiden takia laidunnuksen aloittaminen kohteella ja ylläpitäminen ei ole suositeltavaa

## **M06 Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen**

### **Nuorten viljelijöiden aloitustuki (alatoimenpide 6.1)**

Valintaperusteet muodostuvat kolmesta aihealueesta, joiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia ohjelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita. Kustakin aihealueesta voi saada enintään kolme pistettä. Hanke pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavia ominaisuuksia hankkeella on. Mikäli hanke ei täytä valintaperusteita lainkaan, hanke saa kyseisestä aihealueesta nolla pistettä.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että maksimipistemäärä on kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kahdesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

Valintaperusteet ja niiden painokertoimet ovat seuraavat:

#### 1. Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset (40 %)

3 p. Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatilan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat keskimääräistä paremmat, lisäksi maataloudella on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

2 p. Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatilan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat hyvät, lisäksi maataloudella on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

1 p. Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatilan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat tyydyttävät, maataloudella on jonkin verran merkitystä hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

2. Tilan tuotantoedellytykset (30 %)
  - 3 p. Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) mahdollistavat suunnitellun toiminnan erittäin hyvin
  - 2 p. Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) mahdollistavat suunnitellun toiminnan
  - 1 p. Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) soveltuvat suunniteltuun toimintaan kohtuullisten kehittämistoimien jälkeen
  
3. Tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet (30 %)
  - 3 p. Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen tilan lähtötilanne huomioiden on erinomaiset mahdollisuudet ja joiden avulla tilalla on erinomaiset mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan
  - 2 p. Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen tilan lähtötilanne huomioiden on hyvät mahdollisuudet ja joiden avulla tilalla on hyvät mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan
  - 1 p. Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamisessa tilan lähtötilanne huomioiden on haasteita, mutta joiden avulla tilalla on mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan

### **Porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen aloitustukea koskevat valintakriteerit (alatoimenpide 6.1)**

Valintaperusteet muodostuvat kolmesta aihealueesta, joiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia ohjelmassa ja kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita Kustakin aihealueesta voi saada enintään kolme pistettä. Hanke pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavia ominaisuuksia hankkeella on. Mikäli hanke ei täytä valintaperusteita lainkaan, hanke saa kyseisestä aihealueesta nolla pistettä.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että maksimipistemäärä on kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kahdesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä.

Valintaperusteet ja niiden painokertoimet sekä pisteytys ovat seuraavat:

1. Tilan taloudelliset edellytykset (40 %)
  - 3p:Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen tietojen perusteella porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksellä on keskimääräistä paremmat edellytykset taloudelliseen toimintaan, lisäksi porotaloudella tai luontaiselinkeinoilla on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta
  
  - 2p:Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen tietojen perusteella porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksellä on keskimääräiset edellytykset taloudelliseen toimintaan, lisäksi porotaloudella tai luontaiselinkeinoilla on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta
  
  - 1p:Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen tietojen perusteella porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksellä on keskimääräistä heikommat mutta silti tyydyttävät edellytykset taloudelliseen toimintaan, lisäksi porotaloudella tai luontaiselinkeinoilla on jonkin verran merkitystä hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta

**2. Tilan tuotantoedellytykset (30 %)**

3 p: Porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen tuotantoedellytykset mahdollistavat suunnitellun toiminnan erittäin hyvin

2 p: Porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen tuotantoedellytykset mahdollistavat suunnitellun toiminnan

1p: Porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen tuotantoedellytykset soveltuvat suunniteltuun toimintaan kohtuullisten kehittämistoimien jälkeen

**3. Tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet (30 %)**

3 p: Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen lähtötilanne huomioiden on erinomaiset mahdollisuudet ja joiden avulla yrityksellä on erinomaiset mahdollisuudet kannattavaan toimintaan

2 p: Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen lähtötilanne huomioiden on hyvät mahdollisuudet ja joiden avulla yrityksellä on hyvät mahdollisuudet kannattavaan toimintaan

1 p: Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty kehittämistoimet, joiden toteuttamisessa porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen lähtötilanne huomioiden on haasteita, mutta joiden avulla yrityksellä on mahdollisuudet kannattavaan toimintaan

**Yrityksen perustamistuki (alatoimenpide 6.2)**

Valintaperusteet muodostuvat seitsemästä aihealueesta. Jokaisesta aihealueesta voi saada enintään 3 pistettä. Aihealueiden alla kuvataan, millä perusteilla pisteitä voi saada. Toimenpide pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavissa olevia ominaisuuksia toimenpiteellä on. Mikäli toimenpide ei täytä valintaperustetta lainkaan, niin toimenpide saa aihealueesta nolla pistettä. Lisäksi aihealueesta annettavia pisteitä voidaan perustella kirjallisesti. Aihealueille on määritetty painotuskertoimet prosentteina. Toimenpiteen on saatava vähintään yksi piste jokaisesta kolmesta aihealueesta, joille on suurin painotuskerroin. Arvioitavista aihealueista on saatava pisteitä siten, että vähimmäispistemäärä on yli 1,1 pistettä. Painotettu kokonaispistemäärä on enintään 3 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

**1. Suunnitellun yrityksen sijainti (painotuskerroin 15 %)**

3 p. Harvaan asuttu maaseutu

2 p. Ydinmaaseutu

1 p. kaupungin läheinen maaseutu tai maaseudun paikalliskeskukset

**2. Suunnitellun yrityksen työllistävyys (painotuskerroin 10 %)**

3 p. Merkittävä työllistävä vaikutus

2 p. Kohtuullinen työllistävä vaikutus

1 p. Vähäinen työllistävä vaikutus; työllisyys pysyy ennallaan (toimivan yrityksen uusi toiminta)

**3. Suunnitellun yrityksen toiminnan alue- ja kerrannaisvaikutukset (painotuskerroin 10 %)**

3 p. Yritys aikoo käyttää lähialueen tuotannon tekijöitä, alihankkijoita tai muulla tavoin edistää toimeentulomahdollisuuksia myös muissa yrityksissä; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen ovat merkittäviä

2 p. Yritys tuo asiakkaita muille yrityksille; vaikutuksia aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen tunnistettavissa

1 p. Yritys ei hanki mitään lähialueelta tai sen tuotteita ei edelleen jalosteta paikkakunnalla; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen vähäisiä

**4. Suunnitellun yrityksen tuotteiden ja palveluiden markkina-alue (painotuskerroin 10 %)**

3 p. Yritys pyrkii merkittävään kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii merkittävään kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolista merkittävästi tuote- tai palveluvalikoimaa mukaan; tuotteet tai

palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään hyvin

2 p. Yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolista tuote- tai palveluvalikoimaa; tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään kohtuullisesti

1 p. Yrityksen kasvutavoitteet kansainvälisillä tai kotimarkkinoilla ovat vähäiset; paikallisilla markkinoilla toimiva yritys pyrkii vaatimattomaan kasvuun korvaten jonkin verran alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolista vähäisessä määrin tuote- tai palveluvalikoimaa; tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään vähäisesti

5. Suunnitellun yrityksen toiminnan uutuusarvo (painotuskerroin 20 %)

3 p. Yritys tulee tuottamaan uusia, innovatiivisia tuotteita tai palveluita tai niitä tuotetaan uudella teknologialla/nykyteknologialla tai innovatiivisella tuotantomenetelmällä; jalostusarvo on merkittävä; yrityksen liiketoiminta on innovatiivista parantaen yrityksen kilpailukykyä

2 p. Yritys tulee tuottamaan tavanomaisia tuotteita tai palveluita uudella tuotantomenetelmällä; jalostusarvo on vähäinen; yrityksen liiketoiminta on tavanomaista innovatiivisempaa synnyttäen kilpailuetua

1 p. Yritys tuottaa tavanomaisia tuotteita tai palveluita tavanomaisin menetelmin; jalostusarvo on alhainen; yrityksen liiketoiminnan uutuusarvo on vähäinen

6. Suunnitellun yrityksen liiketoimintasuunnitelman realistisuus ja perusteellisuus (painotuskerroin 25 %)

3 p. Suunnitelma antaa yritystoiminnasta selkeän kuvan; yritystoiminnan menestymisedellytykset ovat erinomaiset; suunnitelma on laadultaan ja esitystavaltaan perusteellinen

2 p. Suunnitelma antaa yritystoiminnasta riittävän selkeän kuvan, yritystoiminnan menestymisedellytykset ovat hyvät, suunnitelma on laadultaan ja esitystavaltaan hyvä

1 p. Suunnitelma antaa yritystoiminnasta osittaisen kuvan, yritystoiminnan menestymisedellytyksiä ei pystytä kaikin osin riittävästi arvioimaan, suunnitelma on laadultaan ja esitystavaltaan tyydyttävä

7. Lisäpisteet tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevista muista erityispiirteistä (painotuskerroin 10 %)

3 p. Toimenpide parantaa merkittävästi yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys toimii resurssitehokkaasti

2 p. Toimenpide parantaa jossain määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys pyrkii toimimaan resurssitehokkaasti

1 p. Toimenpide parantaa vähäisessä määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, yrityksellä on vähäiset valmiudet toimia resurssitehokkaasti

Kestävän kehityksen periaatteiden toteuttaminen tarkoittaa tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevia ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuurisia vaikutuksia, jotka edistävät esimerkiksi yrityksen energiatehokkuutta, uusiutuvien energialähteiden käyttämistä, vedenkäytön tehostamista, kiertotaloutta, kierrätystä, symbioositaloutta, ravinteiden kierrättämistä, uusiojalostusta tai muuta luonnonvarojen kestävää käyttöä yritystoiminnassa mukaan lukien olemassa olevien rakennusten tai muun infrastruktuurin hyödyntämistä sekä puurakentamista, kierrätettävien materiaalien ja luonnonmateriaalien käyttämistä.

**Yrityksen investointituki (alatoimenpide 6.4.)**

Valintaperusteet muodostuvat seitsemästä aihealueesta. Jokaisesta aihealueesta voi saada enintään 3 pistettä. Aihealueiden alla kuvataan, millä perusteilla pisteitä voi saada. Toimenpide pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavissa olevia ominaisuuksia toimenpiteellä on. Mikäli toimenpide ei täytä valintaperustetta lainkaan, niin toimenpide saa aihealueesta nolla pistettä. Lisäksi aihealueesta annettavia pisteitä voidaan perustella kirjallisesti. Aihealueille on määritelty painotuskertoimet prosentteina. Toimenpiteen on saatava vähintään yksi piste jokaisesta kolmesta aihealueesta, joille on suurin



painotuskerroin. Arvioitavista aihealueista on saatava pisteitä siten, että vähimmäispistemäärä on yli 1,1 pistettä. Painotettu kokonaispistemäärä on enintään 3 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

1. Tuettavan toimenpiteen/yrityksen toimipaikan sijainti (painotuskerroin 5 %)
  - 3 p. Harvaan asuttu maaseutu tai ydinmaaseutu
  - 2 p. Kaupungin läheinen maaseutu tai maaseudun paikalliskeskukset
  - 1 p. Kaupunkialueet (koskee vain maatalousyrittäjiä)
2. Tuettavan toimenpiteen tuloksena syntyvät työpaikat (painotuskerroin 15 %)
  - 3 p. Merkittävä työllistävä vaikutus
  - 2 p. Kohtuullinen työllistävä vaikutus
  - 1 p. Vähäinen työllistävä vaikutus; työllisyys yrityksessä säilyy ennallaan
3. Tuettavan toimenpiteen alue- ja kerrannaisvaikutukset (painotuskerroin 10 %)
  - 3 p. Yritys hyödyntää lähialueen tuotannontekijöitä, käyttää alihankkijoita tai muulla tavoin edistää toimeentulomahdollisuuksia myös muissa yrityksissä; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen ovat merkittäviä
  - 2 p. Yritys tuo asiakkaita muille yrityksille; vaikutuksia aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen tunnistettavissa
  - 1 p. Yritys ei hanki mitään lähialueelta tai sen tuotteita ei edelleen jalosteta paikkakunnalla; vaikutukset aluetalouteen ja sosioekonomiseen kehitykseen vähäisiä
4. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen tuotteiden ja palveluiden markkina-alueeseen (painotuskerroin 10 %)
  - 3 p. Yritys pyrkii merkittävään kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii merkittävään kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen merkittävästi tuote- tai palveluvalikoimaa; yrityksen tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään hyvin
  - 2 p. Yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun kansainvälisillä markkinoilla tai kotimarkkinoilla; yritys pyrkii kohtuulliseen kasvuun paikallisilla markkinoilla korvaten alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen tuote- tai palveluvalikoimaa; yrityksen tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään kohtuullisesti
  - 1 p. Yrityksen kasvutavoitteet kansainvälisillä tai kotimarkkinoilla ovat vähäiset; paikallisilla markkinoilla toimiva yritys pyrkii vaatimattomaan kasvuun korvaten jonkin verran alueen ulkopuolista tuontia tai monipuolistaen vähäisessä määrin tuote- tai palveluvalikoimaa; yrityksen tuotteet tai palvelut vastaavat markkinoiden kysyntään vähäisesti
5. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen toiminnan uudistumiseen (painotuskerroin 30 %)
  - 3 p. Yrityksessä tuotetaan uusia, innovatiivisia tuotteita tai palveluita tai niitä tuotetaan uudella teknologialla/nykyteknologialla tai innovatiivisella tuotantomenetelmällä taikka kehittää tuotteiden tai palveluiden laatua; yrityksen liiketoiminta on innovatiivista parantaen yrityksen kilpailukykyä
  - 2 p. Yrityksessä parannetaan nykyisiä tuotteita tai palveluita tai lisätään niiden jalostusarvoa taikka parannetaan/tehostetaan niiden tuotantomenetelmää; aloitetaan uutuusarvoa sisältävien tuotteiden tai palveluiden tuotanto; yrityksen liiketoiminta on tavanomaista innovatiivisempaa synnyttäen kilpailuetua
  - 1 p. Toimenpiteen avulla yrityksessä aloitetaan tai laajennetaan tavanomaisten tuotteiden tai palveluiden tuottaminen tavanomaisin menetelmin; yrityksen liiketoiminnalla on muutoin vähäistä uutuusarvoa suhteessa muihin alalla toimiviin yrityksiin
6. Tuettavan toimenpiteen vaikutus yrityksen harjoittamaan yhteistyöhön mukaan lukien kytkennät laajempiin kehittämiskokonaisuuksiin (painotuskerroin 20 %)
  - 3 p. Yritys harjoittaa yhteistyötä yhden tai useamman yrityksen kanssa ja toimii aktiivisesti yhteistyöverkostoissa kansallisen tai alueellisen kehittämisstrategian mukaisella painopistealalla ja/tai yrityksen toiminta kytkeytyy myös muiden Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) toimenpiteisiin tai muutoin edistää niitä koskevien tavoitteiden toteutumista; yritys toimii myös muulla tavoin yhteistyöhakuisesti
  - 2 p. Yritys hyödyntää jonkin verran erilaisia yhteistyöverkostoja; laajempi strateginen

kytkentä on vähäinen

1 p. Yritys hyödyntää yhteistyöverkostoja suppeasti; laajempi strateginen kytkentä on heikko

7. Lisäpisteet tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevista muista erityispiirteistä

(painotuskerroin 10 %)

3 p. Toimenpide parantaa merkittävästi yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys toimii resurssitehokkaasti

2 p. Toimenpide parantaa jossain määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti; yritys pyrkii toimimaan resurssitehokkaasti

1 p. Toimenpide parantaa vähäisessä määrin yrityksen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, yrityksellä on vähäiset valmiudet toimia resurssitehokkaasti

Kestävän kehityksen periaatteiden toteuttaminen tarkoittaa tuettavasta toimenpiteestä tunnistettavissa olevia ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia tai kulttuurisia vaikutuksia, jotka edistävät esimerkiksi yrityksen energiatehokkuutta, uusiutuvien energialähteiden käyttämistä, vedenkäytön tehostamista, kiertotaloutta, kierrätystä, symbioositaloutta, ravinteiden kierrättämistä, uusiojalostusta tai muuta luonnonvarojen kestävää käyttöä yritystoiminnassa mukaan lukien olemassa olevien rakennusten tai muun infrastruktuurin hyödyntämistä sekä puurakentamista, kierrätettävien materiaalien ja luonnonmateriaalien käyttämistä.

### M07 Palvelujen ja kylien kehittäminen

Valintaperusteet muodostuvat alueella valittavissa toimenpiteissä neljästä aihealueesta joiden alla esitetään tätä avaavia alakohtia, jotka konkretisoivat valintaperustetta. Lähtökohtaisesti kustakin aihealueesta voi saada enintään 3 pistettä. Aihealueille määritellään myös painotuskerroin. Yhteenlasketut pisteet muodostavat hakemuksen kokonaispistemäärän.

1. Missä määrin hanke edistää ohjelman ja suunnitelman strategian ja tavoitteiden toteutumista? (30 %)

3 p. Hanke edistää merkittävästi ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.

2 p. Hanke edistää hyvin ohjelman ja alueellisten tavoitteiden toteutumista.

1 p. Hanke edistää jonkin verran ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.

0 p. Hanke täyttää hyväksyttävyyssuhteet, mutta ei vastaa ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteisiin, eikä tuota lisäarvoa.

2. Millainen on hankesuunnitelman laatu, vaikuttavuus ja toteutettavuus? (30 %)

3 p. Hankesuunnitelman laatu on erinomainen: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti analysoitu ja toiminta on tavoitteellista ja johdonmukaista sekä kustannustehokasta. Hankkeen odotetuilla tuloksilla on uutuusarvoa. Hankkeen tavoitteena on luoda uutta toimintaa, uusia mahdollisuuksia tai toimintamalleja. Hanke ratkaisee erityiskysymyksiä.

2 p. Hankesuunnitelma on vakuuttava: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja suunnitellut toimet ovat johdonmukaisia. Hanke on kustannustehokas ja toteutettavuutta on mietitty. Hankkeen tavoitteena on parantaa elämänlaatua ja toimintatapoja entiseen verrattuna.

1 p. Hankesuunnitelma on toteuttamiskelpoinen: tavoitteet ja menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on täsmennetty, mutta suunnitelma ei ole kovin tavoitteellinen tai uudistava.

0 p. Hankesuunnitelma on heikko: tavoitteet ja menetelmät ovat heikosti näkyvissä. Suunnitelma ei ole kustannustehokas eikä realistinen.

3. Missä määrin hanke parantaa maaseudun toimintamahdollisuuksia? (20 %)

3 p. Hanke parantaa toimintamahdollisuuksia tai elämänlaatua merkittävästi ja tuottaa uusia ja toimivia toimintamalleja tai ratkaisuja. Hankkeella on vipuvaikutuksia.

2 p. Hanke parantaa hyvin toimintamahdollisuuksia tai elämänlaatua tai lisää toimintamallien uudistumista.

1 p. Hanke edistää maaseudun toimintamahdollisuuksia tai elämänlaatua tai toimintamallien uudistumista jonkin verran.

0 p. Hankkeella ei ole odotettavissa vaikutuksia toimintamahdollisuuksiin tai se ei muuten tuota lisäarvoa.

4. Missä määrin hanke lisää kumppanuutta, aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä? (20 %)

3 p. Hanke lisää huomattavasti aktiivisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja rakentaa kumppanuuksia yli alue-, toimiala- tai osaamisrajojen.

2 p. Hanke lisää aktiivisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja rakentaa kumppanuuksia toimiala- tai osaamisrajoja ylittäen.

1 p. Hanke edistää kumppanuutta, aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä jonkin verran.

0 p. Hanke ei edistä kumppanuutta, aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Investointihankkeiden valintaperusteet muodostavat alueella valittavissa toimenpiteissä neljästä aihealueesta:

1. Missä määrin hanke edistää ohjelman ja suunnitelman strategian ja tavoitteiden toteutumista? (30 %)

3 p. Hanke edistää merkittävästi ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.

2 p. Hanke edistää hyvin ohjelman ja alueellisten tavoitteiden toteutumista.

1 p. Hanke edistää jonkin verran ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteiden toteutumista.

0 p. Hanke täyttää hyväksyttävyysskriteerit, mutta ei vastaa ohjelman ja alueellisten painotusten tavoitteisiin, eikä tuota lisäarvoa.

2. Millainen on hankesuunnitelman laatu, vaikuttavuus ja toteutettavuus? (30 %)

3 p. Hankesuunnitelman laatu on erinomainen: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on erinomaisesti analysoitu ja toiminta on tavoitteellista ja johdonmukaista sekä kustannustehokasta. Hankkeen tavoitteena on luoda uutta toimintaa, uusia mahdollisuuksia tai toimintamalleja. Hanke ratkaisee erityiskysymyksiä.

2 p. Hankesuunnitelma on vakuuttava: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja suunnitellut toimet ovat johdonmukaisia. Hanke on kustannustehokas ja toteutettavuutta on mietitty. Hankkeen tavoitteena on parantaa elämänlaatua ja toimintatapoja entiseen verrattuna.

1 p. Hankesuunnitelma on toteuttamiskelpoinen: tavoitteet ja menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on täsmennetty, mutta suunnitelma ei ole kovin tavoitteellinen tai uudistava.

0 p. Hankesuunnitelma on heikko: tavoitteet ja menetelmät ovat heikosti näkyvissä. Suunnitelma ei ole kustannustehokas eikä realistinen.

3. Missä määrin hanke lisää uudistumista ja toimintamahdollisuuksia? (20 %)

3 p. Hanke uudistaa ja parantaa huomattavasti maaseudun infrastruktuuria tai toimintamahdollisuuksia, sekä edistää ympäristö- ja ilmastotavoitteita ja/tai innovaatioiden tuottamista tai käyttöönottoa.

2 p. Hanke uudistaa ja parantaa hyvin maaseudun infrastruktuuria tai toimintamahdollisuuksia.

1 p. Hanke uudistaa ja parantaa jonkin verran maaseudun infrastruktuuria ja toimintamahdollisuuksia

0 p. Hanke ei paranna infrastruktuuria ja/tai sillä ei ole odotettavissa vaikutuksia toimintamahdollisuuksiin tai se ei muuten tuota lisäarvoa.

4. Missä määrin hanke edistää yhteistyötä ja osallisuutta? (20 %)

3 p. Hanke edistää merkittävästi yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden lisääntymistä ja yhteistyön tai yhteisöllisyyden mahdollisuuksia ja luo uusia kumppanuuksia ja lisää osallisuutta.

2 p. Hanke edistää hyvin yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden lisääntymistä ja yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden mahdollisuuksia.

1 p. Hanke edistää yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden lisääntymistä ja yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden mahdollisuuksia jonkin verran.

0 p. Hanke ei edistä yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden lisääntymistä ja yhteistyön ja/tai yhteisöllisyyden mahdollisuuksia.

Jokaisesta kriteerikohdasta hanke voi saada 0 – 3 pistettä. Hankkeen tulee vähintään kahdesta kohdasta saada vähintään yksi piste, jotta se pääsee valintakäsittelyyn.

### **M16 Yhteistyö ja innovaatiot**

Hyväksyttävien hankkeiden valinnassa noudatetaan yhtenäisiä ohjelmason valintakriteereitä. Alueellisten suunnitelmien ja painotusten tiiviit kuvaukset on liitetty ohjelmaan liitteeksi. Samoja valintakriteereitä noudatetaan koko ohjelma-alueella, mutta niissä otetaan myös huomioon ELY – alueittain valmistellut strategiset painotukset, jotka tukevat Manner-Suomen ohjelman painotuksia. Valintakriteerit ja niiden painotukset ovat seuraavat:

1. Miten hyvin hanke toteuttaa ohjelman ja suunnitelman strategiaa ja tavoitteita (30 %)
2. Millainen on esityksen kustannustehokkuus, laatu, vaikuttavuus ja toteutettavuus (30 %),
3. Miten hanke edistää elinkeinojen kehitystä hyödyntämällä tietoa ja osaamista (20 %)
4. Miten hyvin hanke edistää kumppanuutta ja sitoutumista (20%)

Jokaisessa kohdassa hanke voi saada 0 – 3 pistettä. Leader – ryhmät noudattavat oman strategiansa mukaisia valintakriteereitä valitessaan rahoitettavia yhteistyötoimenpiteen tyyppisiä hankkeita.

### **Maaseudun innovaatioryhmä (alatoimenpide 16.1.)**

Ohjelman soveltamisalueella toteutettavan hankkeen on edistettävä toimenpidettä koskevia Unionin prioriteettien mukaisia ja ohjelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita sekä niitä tukevia alueellisia tai paikallisia painopisteitä. Tuen avulla tavoitellaan vaikuttavuutta ja lisäarvoa, jota ei ilman tukea olisi mahdollista saavuttaa.

Innovaatioryhmän valinta tapahtuu ohjelmatasolla erillisellä hakumenettelyllä. Maaseudun innovaatioryhmille asetetaan valintakriteerit ohjelmatasolla. Maaseudun innovaatioryhmän innovaatiohanketta koskeva suunnitelma ja hakemus tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle. Valintaa varten perustetaan erillinen asiantuntijoista koostuva valintaryhmä. Innovaatioryhmien valintaperusteina arvioidaan hankkeessa tavoiteltavan innovaation potentiaalia:

1. edistää ohjelman strategian toteutusta (20 %)
2. tuottaa uutta liiketoimintaa (25 %) ja
3. hankkeen tarvelähtöisyyttä ja sitoutuneisuutta (25 %)
4. hankesuunnitelman laatua, kustannustehokkuutta ja toteutettavuutta (30 %).

Jokaisesta kriteerikohdasta hanke voi saada 0 – 3 pistettä. Hankkeen tulee vähintään kahdesta kohdasta saada vähintään yksi piste, jotta se pääsee valintakäsittelyyn.

Koko ohjelma-alueella tai erityisiä tavoitteita koskeville hankkeille, kuten valtakunnalliset hankkeet ja vesiensuojelua ja ravinteiden kierrätystä koskevat hankkeet määritellään näiden lisäksi erityiset valintakriteerit.

### **Valtakunnallisten hankkeiden hyväksyttävyyss- ja valintaperusteet edellisten lisäksi**

Hyväksyttävien hankkeiden valinnassa noudatetaan ohjelmatasolla toimenpiteittäin hyväksytyt valintakriteereitä. Lisäksi valtakunnallisten hankkeiden tulee täyttää seuraavat kriteerit:

1. Hanke toteutetaan koko maassa tai laajempaan kuin alueiden välinen hanke, ja hankkeen tulokset ovat hyödynnettävissä koko maassa.
2. Hanke on tarkoituksenmukaista toteuttaa valtakunnallisena. Samansisältöinen hanke voidaan toteuttaa laajalla alueella yhdellä päätöksellä, eikä sitä ole tarkoituksenmukaista rahoittaa alueellisena/alueiden välisenä.

Hankkeen arvioinnissa otetaan huomioon puoltavina seikkoina seuraavat valintaperusteet:

1. Hankkeen toteuttamiseksi on olemassa valtakunnallinen yhteistyöverkosto, tai se luodaan hankkeen aikana, tai se syntyy hankkeen tuloksena myöhemmin
2. Hanke kokoaa eri puolella maata olevia kohderyhmiä ja edunsaajia yhden hankkeen piiriin
3. Hanke täydentää alueellisia ja paikallisia hankkeita: Hanke luo lisäarvoa alueellisiin hankkeisiin sekä alueellisiin ja paikallisiin ohjelmiin/suunnitelmiin tai hanke luo lisäarvoa toimimalla valtakunnallisena pilottina.

### **Vesiensuojeluun ja ravinteiden kierrätykseen kohdennettava yritys- ja hankerahoituksen myöntövaltuutta koskevat valintaperusteet**

Missä määrin hanke suunnitelman perusteella edistää:

1. Vesiensuojelua ja kohdentuu alueille, joilla vesistöjen tilaa on hyvää huonompi (määritelty vesienhoitosuunnitelmissa)  
0 p Hanke on ohjelman ja suunnitelman mukainen, mutta edistää tavoitteita heikosti  
1 p Hanke edistää tavoitteita jonkin verran  
2 p Hanke edistää tavoitteiden toteutumista merkittävästi  
3 p Hanke edistää tavoitteiden toteutumista erittäin merkittävästi ja ratkoo erityiskysymyksiä
2. Ravinteiden kierrätystä, erityisesti lannan ja muiden maatalouden ravinnevirojen täysimääräistä hyväksikäyttöä  
0 p Hankkeelta voidaan odottaa vain vähäisiä vaikutuksia  
1 p Hankkeelta voidaan odottaa vaikutuksia pitkällä aikavälillä  
2 p Hankkeelta voidaan odottaa merkittäviä vaikutuksia pitkällä aikavälillä  
3 p Hankkeelta voidaan odottaa merkittäviä vaikutuksia hankkeen aikana sekä erittäin merkittäviä vaikutuksia pitkällä ajalla
3. Edistää uusia käytäntöjä tai aikaansaa pysyväisluonteista yhteistyötä  
0 p Muutokset käytännöissä jäävät epäselväksi  
1 p Muutokset käytännöissä ovat selviä  
2 p Uusia käytäntöjä omaksutaan laajemmin  
3 p Uudet käytännöt muuttavat merkittävästi käytäntöjä sekä saavat aikaan pysyväisluonteista uutta yhteistyötä

Hankkeen tulee saada vähintään 1 piste jokaisesta kriteerikohdasta.

***TIEDOKSI***

Esitetään tiedoksi seurantakomitealle osana Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa 2014-2020 kansainvälisten hankkeiden toteuttamisen sekä hankkeiden kansainväliset kustannukset esitetyissä toimenpiteissä

**Kansainvälisten hankkeiden kustannusten hyväksyminen ohjelman toteutuksessa**

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (yleisasetus) artikla 70 määrittää ehtoja, joilla ERI –rahastojen varoja voidaan käyttää kansainvälisesti toteutettaviin hankkeisiin seuraavasti:

Sijainnin mukaan määräytyvä toimien tukikelpoisuus (art 70) :

Pääsääntönä on, että ERI -rahastoista tuettujen toimien on sijaittava niitä tukevan rahaston ohjelma-alueella. Hallintoviranomainen voi hyväksyä, että toimi toteutetaan ohjelma-alueen ulkopuolella mutta kuitenkin unionin alueella edellyttäen, että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) toimesta on hyötyä ohjelma-alueelle;

b) ohjelman perusteella ohjelma-alueen ulkopuolella sijaitseviin toimiin osoitettu kokonaismäärä on enintään 15 prosenttia tuesta, joka EAKR:stä, koheesiorahastosta ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta myönnetään prioriteettitasolla, ja enintään viisi prosenttia maaseuturahastosta myönnetystä tuesta ohjelmatasolla;

**c) seurantakomitea on hyväksynyt kyseisen toimen tai kyseiset toimityypit;**

d) toimelle tukea myöntävästä ohjelmasta vastaavat viranomaiset täyttävät toimen hallintoon, valvontaan ja tarkastukseen liittyvät ohjelman viranomaisvelvoitteet tai tekevät toimen toteutusalueen viranomaisten kanssa sopimuksia.

3. Teknistä tukea tai toiminnan tunnetuksi tekemistä koskevissa toimissa voi aiheutua menoja unionin alueen ulkopuolella edellyttäen, että a alakohdassa vahvistetut edellytykset sekä toimea koskevat hallintoon, valvontaan ja tarkastukseen liittyvät velvoitteet täyttyvät.

Edellä mainitun lisäksi rahastokohtaisia asetuksia tulee noudattaa. Leader –yhteistyöhankkeissa noudatetaan yleisasetusta (1303/2013, artikla 35) ja maaseutuasetusta (1305/2013, artikla 44), joiden mukaisesti hankkeita voidaan toteuttaa myös kolmansien maiden alueiden kanssa.

Kansainvälisiä hankkeita toteutetaan tai hankkeen osana voi olla kansainvälisiä kustannuksia seuraavissa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 toimenpiteissä:

- Yhteistyötoimenpiteessä (M16) sekä
- Leader-toimenpiteessä (M19).

Kansainvälisten hankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista ja hallinnollisista menettelyistä säädetään kansallisissa säädöksissä ja ohjeistuksessa. (Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta 1174/2014)

***TIEDOKSI***

Esitetään tiedoksi seurantakomitealle Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 viestintäsuunnitelma vuodelle 2015.



## Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman VIESTINTÄSUUNNITELMA 2015

Viestintäsuunnitelman on laatinut maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston yhteinen ohjelmaviestintää yhteen sovittava ryhmä. Se koskee vuosien 2014–2020 ohjelmaa sekä sulkemisen ja tulosviestinnän osalta vuosien 2007–2013 ohjelmaa.

*Suunnitelma on käsitelty Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman seurantakomiteassa 29.1.2015.*

### SISÄLLYS

<b>OHJELMAVIESTINNÄN TAVOITTEET VUONNA 2015 .....</b>	<b>2</b>
<i>Ohjelma lanseerataan onnistuneesti ja tieto sen mahdollisuuksista tavoittaa hyödynsaajat .....</i>	<i>2</i>
<i>Ohjelman mahdollisuudet nousevat esiin vaikutusten, tulosten ja aikaisempien tukikohteiden kautta .....</i>	<i>5</i>
<i>Viestintäverkosto toimii aktiivisesti ja tehokkaasti .....</i>	<i>5</i>
<b>VIESTINNÄN SEURANTA .....</b>	<b>6</b>
<b>PÄÄTAPAHTUMAT .....</b>	<b>7</b>
<b>VIESTINNÄN RESURSSIT .....</b>	<b>7</b>

## OHJELMAVIESTINNÄN TAVOITTEET VUONNA 2015

Koko ohjelmakaudelle asetetut viestinnän tavoitteet ovat:

- Ohjelman mahdollisuudet tunnetaan ja varat hyödynnetään
- Ohjelman vaikutukset tiedostetaan, tietoa EU-rahoituksen tuloksista on saatavilla
- Yhteistyö maaseututoimijoiden kesken lisääntyy, hyvät ideat ja käytännöt leviävät ja osaaminen lisääntyy
- Yhä useampi allekirjoittaa väitteen, että maaseutu tuottaa hyvinvointia koko maalle ja voi osaltaan ratkaista kilpailukyky-, ilmasto- ja ympäristökysymyksiä

Näistä johdetut päätavoitteet vuoden 2015 viestinnälle ovat:

- Ohjelma lanseerataan onnistuneesti ja tieto siitä tavoittaa hyödynsaajat
- Ohjelman mahdollisuudet nousevat esiin vaikutusten, tulosten ja jo tehtyjen esimerkkien kautta
- Viestintäverkosto toimii aktiivisesti ja tehokkaasti

### ***Ohjelma lanseerataan onnistuneesti ja tieto sen mahdollisuuksista tavoittaa hyödynsaajat***

Viestintätoimet

- Lanseerauskampanja
  - o Konsepti, ydinviestit, ilme ja materiaalit
  - o Kampanjamateriaalit viestintäverkoston käyttöön
- Biotalousvuoden toimet
- Tiedotteet, mediasuhdeviestintä ja toimittajabriiffit mahdollisesti yhdessä ministerin tai kansliapäällikön kanssa
- Esitteet (pääasiassa sähköisesti):
  - o Eläinten hyvinvointikorvaus (valmistuu jo 2014)
  - o Yritystuet (valmistuu jo 2014)
  - o Hanketuet kylätoimijalle (valmistuu jo 2014)
  - o Hanketuet muille hanketoimijoille (yhteistyötoimenpide ym.) (valmistuu jo 2014)

- Ohjelman mahdollisuudet (yritys- ja hanketuissa)
- Maatilojen investointituet
- Nuoren viljelijän aloitustuki
- Neuvonta
- Ympäristökorvaus
- Luonnonmukainen tuotanto
- Kosteikot
- Alkuperäisrodut
- Kurki- ja hanhipellot
- Maatalousmaan monimuotoisuus
- Ei-tuotannolliset investoinnit
- Hakuopas ja tukihakumateriaali
- Ohjelma kartalla: selvitetään mahdollisuus tehdä verkossa oleva karttasovellus, jossa voitaisiin esittää eri tasoilla eri asioita. Esimerkiksi näitä on ehdotettu kartalle: Leader-ryhmien alueet, kohdentamisalueet, happamat sulfaattimaat, vesistöt.
- Tiedotuskyltit, julisteet ja väliaikaiset kyltit uusille hankkeille
- ERI-rahastojen Eurahoitus.fi välittää ajankohtaistietoa ja ohjaa Maaseutu.fi-sivustolle
- Media: asiantuntijahaastattelut, vieraskynät erityisesti ammatti- ja maakuntalehdet
- Selkeän virkakielen koulutukset Mavin ja MMM:n henkilöstölle (yhdessä koulutusvastaavien kanssa)
- Toimeenpanon viestintää tukee Mavin blogi, jossa voidaan kertoa myös valmistelusta tai asioista, jotka eivät ylitä tiedotekynnystä.
- MMM:n uusi verkkolehti Luonnonvarat aloittaa ja korvaa uutiskirjeet Liiteri ja Verso
- Maanantain MAKEat viikkobriifit MMM:n johdolle ja EUE:lle sekä muu ajankohtaisviestintä Maaseutu.fi:ssä, Facebookissa ja Twitterissä
- Aitta-uutiskirjettä hallinnolle jatketaan ja kehitetään. Aitan käyttöä lisätään MMM:ssä.
- Komission puheenvuoro sopivassa tilaisuudessa kentällä
- Viestinnän asiat ovat mukana ohjelman toimeenpanon koulutuksissa
- Viestintäkoulutus ohjelman toimijoille ja erityisesti maaseutuverkoston ohjausryhmälle
- Viestintäpaketin valmistaminen: Esitteet ja esittelymateriaalit, graafinen ohje, markkinointiviestinnän suunnitelma, verkkoviestinnän strategia, taittopohja, viestintäohje ohjelmaviestijälle ja tuensaajalle

### Seuranta

- Virkamieskoordinaatioryhmän kokoukset
- Palaute kentältä. Hallinnon palautekanava Aitta. Julkisia maaseutuohjelman, MMM:n ja Mavin FB-sivut.
- Mediaseuranta erityisesti viivästymistä/uuden ohjelman mahdollisuuksia kritisoivien juttujen osalta
- Tunnettuustutkimuksen uusiminen loppuvuodesta
- Kampanjaan liitetään viestintätoimiston tekemä seuranta
- Uutiskirjeseuranta, sosiaalisen median seuraajien määrä
- Verkkokävijät, sähköisten oppaiden ja videoiden latausmäärät

Valmistelun viestinnästä siirrytään mahdollisimman pian alkuvuoden aikana kertomaan tarkemmin ohjelman mahdollisuuksista ja tukien hakemisesta. Oleellista on säilyttää positiivinen viire hallinnon ja kehittäjien joukossa siitakin huolimatta että ohjelmakauden vaihteessa on paljon uusia asioita ja siirtymäkausi on ollut hiljaiseloa monilta osin. Toimeenpanon valmistelun etenemisestä kerrotaan jatkuvasti ja avoimesti. Kentän toiveita ja ongelmia kuunnellaan herkällä korvalla ja niihin etsitään ratkaisuja, joiden etenemisestä kerrotaan. Tärkeää on hallinnon sisäinen viestintä Aitassa ja kokouksissa ja muissa tilaisuuksissa. Viestinnässä pyritään proaktiivisuuteen ja varaudutaan mahdolliseen kritiikkiin tukihaun alun viivästymisestä tai ohjelman sisältämästä byrokratiasta.

Maaseutuohjelma on ministeriön **avoimen hallinnon pilottihanke**. Mavi ja MMM panostavat ohjeiden, lomakkeiden ja tietojärjestelmien selkeäkielisyyteen, yhtenäiseen ilmeeseen ja ymmärrettävyyteen. Tukea työhön saadaan valtioneuvoston ja Kotuksen virkakielikampanjasta. Kielenhuoltoon voidaan käyttää myös ostopalveluja.

Ohjelmakausi käynnistyy **lanseerauskampanjalla**, jonka tavoitteena on välittää tieto rahoitusmahdollisuuksista (potentiaaliset tuensaajat) sekä luoda oivalluksia maaseudun merkityksestä vihreän kasvun lähteenä (suuri yleisö ja media). Lanseerauskampanjan tekijäksi valittava viestintätoimisto suunnittelee kampanjan konseptin, ydinviestit, ilmeen ja materiaalit yhdessä viestintäryhmän kanssa. Kaikki viestintämateriaalit ovat koko maaseutuverkoston käytössä, ja ohjelma lanseerataan samanaikaisesti yhtenevällä ilmeellä koko maassa.

Lanseeraus kattaa koko laajan ohjelman mahdollisuudet. Vuoden aikana viestintää tehdään myös maaseutuverkoston teemoittaiten työryhmien tarpeiden mukaan, jolloin eri teemoja saadaan nostettua esiin. Maaseutuohjelma on mukana MMM:n, TEM:n ja YM:n **biotalouden teemavuodessa**, jonka kautta tuodaan esiin ohjelman mahdollisuuksia.

**Sähköinen asiointi** on yksi Mavin viestinnän pääpainopisteistä ja läpileikkaavana kerrottaessa myös ohjelman tuista. Sähköistä asiointia markkinoidaan ensisijaisena tapana hakea tuet. ELY-keskuksille ja Leader-ryhmille on tarjolla materiaalia, jota voi käyttää Hyrrä-palvelun markkinoinnissa esimerkiksi omissa julkaisuissa, verkkosivuilla ja tapahtumissa. Vipu-palvelun viestintämateriaalia tarjotaan edelleen esimerkiksi kuntien ja neuvojien käyttöön Mavi.fi-sivustolla. Viljelijöille lähetetään kertaluontoinen uutiskirje kevään hakuun liittyen.

Hyrrästä kerrottaessa korostetaan sen vähentävän paperityötä ja asiointitarvetta toimistoissa sekä mahdollistavan keskittymisen varsinaiseen kehittämiseen. Viljelijätukien sähköinen asiointi on saanut hyvää palautetta, ja sen markkinointia viljelijöille jatketaan.

Alkukaudella panostetaan ohjelman toimijoiden **viestintäkoulutukseen**, jotta tuensaajat saavat kattavaa tietoa ohjelmasta eri lähteistä. ELY-keskusten ja Leader-ryhmien ohella keskeisiä viestintäkoulutuksen kohderyhmiä ovat maaseutuverkoston ohjausryhmä, kuntien maaseutusihitteerit, neuvot ja rahoittajat. Tuensaajan viestintäohje liitetään tukipäätökseen.

Uuden ohjelmakauden käynnistyessä myös **maaseutuverkosto organisoituu uudelleen**. Maaseutuverkoston työtä koordinoiva maaseutuverkostopalvelut aloittaa työnsä vuoden 2015 alussa. Edellisen ohjelmakauden kokemuksia ja työkaluja hyödynnetään, mutta niitä myös kehitetään. Viestinnässä panostetaan ohjeiden selkeyteen ja materiaalien helppoon saatavuuteen, siten että koko maaseutuverkoston on helppo niitä käyttää.

Ohjelman **viestinnän linjaukset** määrittelevät koko ohjelmakauden viestinnän periaatteet. Viestinnän linjaukset nostetaan esille maaseutuverkoston koulutuksissa siten, että kaikilla toimijoilla on valmiudet kertoa perusasiat ohjelman tavoitteista ydinviesteineen. Kaikkien käyttöön jaetaan **viestintäpaketti**, joka sisältää keskeiset ohjelmaviestinnän työkalut, kuten verkkoviestinnän kanavat, esitteet, asiakirjapohjat, viestit, ohjeet ja kuvapankki. Sidosryhmiä kannustetaan hyödyntämään maaseutuverkoston viestinnän työkaluja.

Viestinnän linjauksia täydentämään laaditaan graafinen ohjeistus, markkinointiviestinnän suunnitelma ja verkkoviestinnän strategia. Maaseutuverkostopalvelut luo sähköisen kanavan, jolla toiminnan suunnittelua ja sidosryhmien osallistumista siihen voidaan helpottaa. Verkostopalvelut markkinoi palvelupaketteja esimerkiksi tapahtumien järjestämisestä tai julkaisuutuotannosta. Maaseutuverkoston julkaisusarjalle teetetään taittopohja.

## **Ohjelman mahdollisuudet nousevat esiin vaikutusten, tulosten ja aikaisempien tukikohteiden kautta**

### **Viestintätoimet**

- Hankerekisterin uudistus
- Mediasuhdeviestintä: tarjotaan juttuja erilaisille kohdeyleisöille suunnattuihin aikakauslehtiin. Alueiden kohderyhmänä erityisesti oman alueen paikallis- ja aluemediat.
- Toimittajaretket tiettyjen teemojen ympärillä, esim. biotalous
- Muokataan vaikuttavuus- ja tulostietoja infografiikan muotoon muun muassa median helposti hyödynnettäviksi kuviksi ja taulukoiksi.
- Kerrotaan aikaansaadusta mm. tukien julkistamisen yhteydessä tammi-helmikuun vaihteessa
- Hyödynnetään sosiaalisen median kanavia: YouTube, Facebook/mahtavamaaseutu, jne., jonne koottu edellisellä kaudella aikaansaatu.

### **Seuranta**

- Mediaseuranta ohjelman tukea saaneista esimerkeistä
- Vaikuttavuustiedon hyödyntäminen ja kysyntä Maaseutu.fi-sivustolla

Ohjelmakauden yksi päätavoitteista on **lisätä ohjelman vaikuttavuudesta tarjolla olevaa tietoa**. Ohjelmaviestintä auttaa tiedon muotoilemisessa viestinnällisesti kiinnostavaan muotoon ja etsii kanavia tiedon välittämiseksi. Vaikuttavuustietoa esitetään yhdessä aiemman ohjelmakauden tulosten kanssa. Kaikessa viestinnässä hyödynnetään aiemmin aikaansaatuja ja vaikuttavuutta tuodaan esiin konkreettisten tarinoiden kautta.

Ohjelman seuranta helpottuu, kun hallinnon käytettävissä on **entistä helppokäyttöisempi raportointijärjestelmä** vuodesta 2015 lähtien. Järjestelmästä tuotetaan ajantasaista tietoa hankkeista myös suuren yleisön ja maaseudun kehittäjien saataville julkiseen hankerekisteriin. Hanketoimijat voivat esimerkiksi hakea tietoa muista saman alan hankkeista. Raporteista saatavien tietojen pohjalta voidaan tehdä myös juttuja Maaseutu.fi:hin ja muihin medioihin. Hankerekisterissä voidaan kertoa myös tukien taustoista tai tietoa voidaan linkittää sinne.

Mavi.fi:ssä julkaistaan alkuvuodesta komission asetuksen edellyttämät **tiedot tuensaajista** ja tässäkin yhteydessä tuet linkitetään tuloksiin.

Ohjelman vaikutusten ja hyvien esimerkkien kartoituksessa ELYt ja Leader-ryhmät ovat avainasemassa. He räätälöivät vaikuttavuustietoa alueellisesti sekä erilaisille kohderyhmille, siten että suurelle yleisölle tai päättäjille voidaan kertoa heitä puhuttelevalla tavalla. Viestintäverkoston kautta alueiden hyvät esimerkit ovat osana valtakunnallista ohjelmaviestintää.

## **Viestintäverkosto toimii aktiivisesti ja tehokkaasti**

### **Viestintätoimet**

- Viestintäverkoston järjestäytyminen, jakelun päivitys ja sähköiset työtilat
- Viestintäverkoston ydinjoukon tehtävien määrittely, ohjelmaviestijän ohje
- Viestintäverkoston kokoukset noin neljä kertaa vuodessa, joista pääosa videokokouksia
- Viestinnän ideariihi ja vetäytyminen
- Markkinoidaan Maaseutu.fi-sivuston mahdollisuuksia koko maaseutuverkostolle ja aktivoidaan keskustelua Maaseutufoorumilla. Sisällöntuottajan ohje ja vuosikello.
- Maaseutu.fi:n käyttäjäkysely
- Kuvapankin kehittäminen
- Rural.fi-sivusto uudistuu ja kytkee omalta osaltaan Suomen maaseutuverkoston muihin eurooppalaisiin maaseutuverkostoihin. Hyödynnetään myös komission ylläpitämät kanavat.
- MMM.fi uudistuu

- Alueiden viestinnän seurantamittareiden määrittely ja käyttöönotto
- Viestintäverkosto koostaa vuoden 2016 viestinnän tarpeet yhteiseen viestintäsuunnitelmaan ja raportoi vuosien 2014 ja 2015 viestinnästä
- Ohjelmaviestintä osallistuu rakennerahastoviestijöiden toimintaan
- Ohjelmaviestintä osallistuu Leader-brändin ohjaukseen
- Maaseutuverkoston jakeluita helpottamaan hankitaan ohjelma (CRM) yhteystietojen hallintaan
- Esimerkiksi pr-materiaalien postitukset ulkoistetaan jakelukeskukseen
- Maaseutuverkostolle hankitaan oma tiedotteiden jakeluohjelma (vrt. e-press, Cision)

### Seuranta

- Jokaisella alueella on perustettu viestintähanke ja nimetty viestinnän tekijä viestintäverkoston ydinjoukkoon.
- Alueilta toimitetun sisällön määrä ja yhteisten viestintäaineistojen hyödyntämisaktiivisuus
- Koulutusten ja tapahtumien palaute
- Laaditaan yhteiset, selkeät ja järkevästi mitoitettut mittarit koko viestintäverkostolle koko kaudelle: miten tavoitteet ovat toteutuneet eri alueilla, määrällisiä ja laadullisia mittareita.

Hyväksi viestinnän käytännöksi todettu **viestintäverkosto** järjestäytyy uudelleen ohjelmakauden käynnistyessä. Tavoitteena on säilyttää edellisellä ohjelmakaudella muodostunut joukko ja sen toimintatavat, kuten kokoukset, ajankohtaiskirjeet ja Aitta-työtila. Toimintaa kehitetään edelleen siten, että jokaiselta alueelta kootaan viestinnän tekijä viestintäverkoston ytimeen. Ydinjoukon tarkoituksena on varmistaa, että jokaiselta alueelta saadaan aineksia valtakunnalliseen ohjelmaviestintään ja että jokainen alue pystyy hyödyntämään yhteisiä viestintäaineistoja viestinnän ammattilaisen johdolla. Tavoitteena on vahvistaa kaksisuuntaista toimintaa, joka tukisi alueiden omaleimaista viestintää ja vähentäisi päällekkäistä työtä. Tavoitteena on, että jokainen alue nimeää vähintään yhden kokopäiväisesti viestinnän tehtäviä tekevän henkilön viestintäverkostoon. Lisäksi viestintäverkostoon voi kuulua ohjelmavastaavia, toiminnanjohtajia ja muita keskeisiä viestintäviestijä ohjelmatoimijoista. Viestintäverkostoon kutsutaan myös keskeisten sidosryhmien viestinnästä vastaavia.

Maaseutuohjelman viestinnässä etsitään aktiivisesti kumppaneita, joiden kanssa viestintää voidaan tehostaa. Ohjelman eri teemojen viestimisessä tehdään yhteistyötä soveltuvien tahojen kanssa. Kumppaneita etsitään niin maaseutuverkoston kuin uusien tahojen piiristä. **Viestintäyhteistyötä** tehdään erityisesti maa- ja metsätalousministeriön viestintäyksikön, ELY-keskusten viestijöiden, Suomen Kylätoiminnan, maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän, ERI-rahastojen ja Itämeri-viestijöiden kanssa. Kumppaniorganisaatioiden tiedottajista kootun maaseutuviestijäverkoston työtä jatketaan ja heidät kutsutaan mukaan viestintäverkoston toimintaan. Mediakontakteja vahvistetaan kartoittamalla avaintoimittajia keskeisistä medioista.

Vuonna 2014 valmistui **Maaseutu.fi-sivuston** uudistus. Sivuston toiminnallisuudet ovat samat myös ruotsinkielisellä Landsbygd.fi-sivustolla. Maaseutufoorumi on kieliversioiden yhteinen. Sivuston mahdollisuuksien markkinointiin panostetaan ohjelman lanseerauksen yhteydessä. Rural.fi on kansainväliselle yleisölle räätälöity sivusto, jonka uudistus tapahtuu vuoden 2015 aikana. Maaseutu.fi:tä varaudutaan kehittämään tarpeiden mukaan. Myös kuvapankkia uudistetaan palvelemaan entistä paremmin maaseutuverkoston tarpeita. Ministeriön sivut uudistuvat vuoden 2015 alkupuolella. Maaseutu.fi jatkaa ohjelmaviestinnän pääviestintäkanavana, jolle myös MMM.fi:stä ohjataan tarkemman tiedon luo.

## VIESTINNÄN SEURANTA

Viestinnän tavoitteille on asetettu mittarit, joiden seuranta on määritelty kunkin tavoitteen kohdalla. Viestinnän seurannan apuna on päivittäinen, sähköinen mediaseuranta. Mavilla käytössä on Mbrain, MMM:llä STT-Amon ja Mediatum.

Ohjelmaviestinnän tavoitteiden määrittelemiseksi ja tulosten raportoimiseksi viestijät ja johto kokoontuvat säännöllisesti. Kevään tapaamisessa tehdään silmäys ohjelman tilanteeseen ja edelliseen vuoteen vuosiraportin pohjalta ja suunnitellaan tulevia viestintätarpeita. Syyskokouksen tarkoituksena on suunnitella seuraavan vuoden viestintäsuunnitelmaa ja tehdä väliaika-arvio kuluvan vuoden viestintäsuunnitelman toteutumisesta. Kokousten tarkoituksena on sitoa viestintä tiiviimmin ohjelman toteutukseen ja mahdollistaa nopeampien korjausliikkeiden tekeminen. Viestinnän edustus on myös laajemmassa ohjelman virkamieskoordinaation ryhmässä (virko), josta kuullaan erityisesti ELYjen toiveita viestinnälle.

Seurantakomitea hyväksyy vuosittaiset viestintäsuunnitelmat sekä vuosiraportin osana koko ohjelman vuosikertomusta. Vuosikertomuksen yhteydessä raportoidaan myös alueiden viestintähankkeiden työstä osana ohjelmaviestinnän kokonaisuutta. Yhteistä raportointia varten on tärkeää laatia selkeät, yhteismitalliset seurannan mittarit, jotka palvelevat myös raportointia komissiolle.

## PÄÄTAPAHTUMAT

Maaseutuverkoston tapahtumat löytyvät Maaseutu.fi-sivuston tapahtumakalenterista, johon maaseututoimijat voivat itse viedä tapahtumansa.

- Lanseerauksen tapahtumat eri puolilla Suomea
- Leader-viikko ja Avoimet kylät (touko-kesäkuu)
- Farmari-messut (heinäkuu): Biotalous ja maaseutuohjelmateltoa
- Kuntamarkkinat (elokuu)
- Kone Agria (lokakuu)
- Maailman suurimmat talkoot (syyskuu)
- ELMA- ja Metsämessut (marraskuu)
- Neuvottelupäivät

## VIESTINNÄN RESURSSIT

Keskushallinnon ohjelmaviestintää tekevät kokoaikaisesti verkostotiedottaja ja viestintäkoordinaattori verkostopalveluissa sekä tiedottaja maa- ja metsätalousministeriössä. Maaseutuviraston tiedottaja sekä ministeriön maaseudun kehittämissyksikön hallinnollinen avustaja tekevät ohjelmaviestintää osana työtehtäviään. Nämä muodostavat **ohjelmaviestinnän ryhmän**, joka kokoontuu noin kolmen viikon välein. Lisäksi verkostopalvelujen taloussuunnittelijalla on oleellinen rooli viestinnän kilpailutuksissa ja verkkotiedotuksessa.

**Alueelliset viestintähankkeet** ovat merkittävä ohjelmaviestinnän resurssi. Hanketiedottajat tuottavat sisältöjä valtakunnalliseen viestintään päivittämällä muun muassa Maaseutu.fi-sivustoa ja osallistumalla maaseutuverkoston tapahtumiin. Heillä on oleellinen rooli ohjelman tulosten keräämisessä ja niistä viestimisessä. Tarkemmat viestinnän työnjaot on kuvattu viestinnän linjauksissa koko kaudelle.

Viestintään on ohjelmakaudella 2014–2020 käytössä **3,345 miljoonaa euroa**, josta 2,9 miljoonaa euroa verkostopalveluiden, 250 000 MMM:n ja 195 000 Mavin teknisen avun varoista. Varat jaetaan suuntaantaviin vuosibudjetteihin sekä edelleen viestinnän hankekohtaiseen budjettiin, jossa on määritelty kullekin viestintätoimelle vastuuhenkilö ja -taho. Vuoden 2015 viestinnän budjetti on noin 700 000 euroa. Ensimmäisenä vuonna arvellaan kuluvan keskimääräistä enemmän varoja, sillä ohjelmakauden alkuun ajoittuvat lanseerauskampanja, Rural.fi-uudistus ja muut uudet materiaalit ja työkalut, jotka ovat käytössä myös myöhemmin vuosina.

## Liite 8

### ***TIEDOKSI***

Esitetään tiedoksi seurantakomitealle tiivistelmä alueellisista suunnitelmista

## 1. Uusimaa

<http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58584/Maaseutuohjelma+2014+-+2020+luonnos/16ff1256-785f-4c01-aec5-fa074e0bfb4c> (luonnos)

### Alueen erityispiirteet

Uudenmaan maaseutua leimaa kaupunkien ja erityisesti pääkaupunkiseudun läheisyys, joka tarjoaa maaseudun yrittäjille suuren markkina-alueen. Välimatkat ovat suhteellisen lyhyet ja liikenneyhteydet sekä palvelut hyvät. Uusimaa on Suomen taloudellisen toiminnan keskus. Alueella asuu 1,5 miljoonaa asukasta ja sijaitsee noin kolmannes koko maan yrityksistä. Alue on kuitenkin selvästi kaksijakoinen; on tiheään asuttu vilkas pääkaupunkiseutu ja alueen laidoilla taantuvat maaseutu- ja saaristoalueet.

Uusimaa on merkittävä leipäviljan ja erikoiskasvien tuottaja, ja muullakin maa- ja metsätaloustuotannolla on merkittävä asema. Maatilojen lukumäärä on 3800 ja maatalouden osuus Uudenmaan työvoimasta on vain noin 1 %. Alueen suuri väestömäärä tarjoaa monia mahdollisuuksia osa-aikaiselle monimuotoistuvalla maataloudelle. Tarvetta on esimerkiksi palveluyrittäjyydelle, koneurakoinnille, alihankintatyölle ja lähiruoan tuotannolle. Vuonna 2011 Uudenmaan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 71 321 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Uudenmaan maaseudun kehittämisstrategian painopisteet ovat menestyvä elinkeinoelämä, energiatehokas maaseutu ja puhdas ympäristö sekä hyvinvoiva maaseutuväestö. Menestyvän elinkeinoelämän painopisteessä pääpaino on uusissa tai kehittyvissä yrityksissä, jotka tarjoavat töitä alueelle. Tavoitteena on turvata maaseutualueiden elinkeinojen elinvoima ja kilpailukyky. Alkutuotannon jatkuvuus turvataan huolehtimalla maa- ja metsä-talouden toimintaedellytyksistä kannustamalla tarkoituksenmukaisiin investointeihin ja yhteistyöhön sekä kohottamalla yrittäjyyteen liittyvää osaamista. Lähiruokatuottajien osaamista parannetaan vastaamaan markkinoiden tarpeisiin ja yrittäjien yhteistyötä pääkaupunkiseudun toimijoiden kanssa edistetään.

Energiatehokkaan maaseudun ja puhtaan ympäristön painopisteessä tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja kohdentaa vesiensuojelun toimenpiteet alueellisesti kaikkein kuormittuvimmille alueille. Hyvinvoivan maaseutuväestön painopisteessä tavoitteena on maaseudun saavutettavuuden ja arjen toimivuuden parantaminen. Maaseudulle pyritään mm. löytämään uudenlaisia palveluiden hoitamisen tapoja sekä paikallisia energia-, vesi- ja jätehuoltoratkaisuja.

## 2. Varsinais-Suomi

<http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58644/Varsinais-Suomen+maaseudun+kehitt%C3%A4misstrategia+2014-2020+%2824.9.2013%29/b9f70a1c-0b90-4687-87c8-8c4483490d4a>

### Alueen erityispiirteet

Varsinais-Suomessa kaupunki- ja maaseutualueet ovat suhteellisen tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään lyhyiden välimatkojen takia. Aukkaita Varsinais-Suomessa on hieman alle 500 000. Maantieteellisesti pienelle alueelle mahtuu syrjäistä maaseutua ja kaupunkeja. Saariston kaukaisemmilta asutuilta alueilta Turun seudun tiheään asutulle kaupungin läheiselle maaseudulle ei ole kovin pitkä matka kilometreissä. Varsinais-Suomessa ja erityisesti sen saaristossa on sekä määrällisesti että suhteellisesti eniten kesämökkejä koko maassa. Maatalous on alueella intensiivistä, joten jokien mukana on kulkeutunut ajan myötä paljon ravinteita Saaristomereen. Maatalous nojaa kahteen tukijalkaan, elintarviketuotantoon ja bioenergiatuotantoon, jotka molemmat ovat Varsinais-Suomessa kasvavia ja kehittyviä tuotannonaloja. Teollisuuden osuus on monilla seutukunnilla ohittanut maatalouden. Vuodesta 1995 maatilojen määrästä on



kadonnut kolmannes eli yli kymmenestä tuhannesta maatilasta on tultu vuoden 2012 vajaan 6200 aktiivimaatilaan. Tavanomaisten tilojen keskimääräinen peltoala on kasvanut yli 45 hehtaariin, joka on toiseksi suurin Uudenmaan tilojen jälkeen. Turun seutukunta ja Turku on tutkimuksen, teollisuuden sekä palvelujen keskus, jonka vaikutus ulottuu koko maakuntaan. Vuonna 2011 Varsinais-Suomen BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 14 843 miljoonaa euroa.

#### Painopisteet ja tavoitteet

Kehittämissuunnitelman painopisteet ovat maa- ja puutarhatalous, elintarvikejalostus, metsäketju/puuntuotanto, bioenergia ja metsien tarjoamat ympäristöpalvelut, monipuolinen seutuyrittäjyys sekä kestävien rakenteiden maaseutu. Maaseudun elinkeinojen vahvistumista ja uudistumista tuetaan kuten myös maaseudun pienyritysten perustamista, kasvua ja kehittämistä. Maaseutuympäristön kehittämisessä huomioidaan maaseudun ominaispiirteiden ja luonnonarvojen säilyttäminen ja vesien hoitaminen erityisenä painopisteenä Saaristomeren tilan kohentaminen. Tavoitteena on laajentaa maaseudun elinkeinon harjoittajien ja verkostojen yhteistyötä myös yli maakuntarajojen. Bioenergian käytön lisääminen ja pyrkiminen kohti hiilineutraalia maakuntaa ovat vahvasti esillä ja huomiota kiinnitetään entistä enemmän alueella tapahtuvaan ensiasteen jalostukseen sekä lyhyisiin jakeluketjuihin. Varsinais-Suomen kehittämissuunnitelman läpileikkaavina tavoitteina ovat nuoriso, innovaatiot ja kansainvälisyys sekä ilmastonmuutos, vähähiilisyys ja ympäristö.

### **3. Satakunta**

[https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58383/Strategia\\_web.pdf/21f34cf5-cda6-4a05-a1e1-783eacc79688](https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58383/Strategia_web.pdf/21f34cf5-cda6-4a05-a1e1-783eacc79688)

#### Alueen erityispiirteet

Satakunta sijaitsee Selkämeren rannikolla ja olosuhteet monipuoliselle maataloudelle ovat suotuisat. Asukkaita maakunnassa on noin 250 000, mutta pohjoisosassa myös harvaan asuttua maaseutua. Maakunta on hyvin teollisuusvaltainen ja toimialarakenne on Suomen monipuolisimpia. Korkeaan teknologiaan perustuvalla metalli-, kone- ja metsäteollisuuden tuotannolla on edelleen hyvät kehittymisedellytykset. Satakunta tuottaa keskimääräistä enemmän sian- ja broilerinlihaa sekä avomaan vihanneksia. Suurella osalla tiloja on myös muuta kuin maataloustuotantoa. Satakunnassa elintarviketaloudella on suuri merkitys koko aluetalouden ja maaseudun kannalta. Maatalouden ja elintarvikkeiden tuotannon ja jalostuksen arvo on maan keskitasoa korkeampi. Vuonna 2011 Satakunnan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 7 423 miljoonaa euroa.

#### Painopisteet ja tavoitteet

Satakunnan alueellinen kehittämissuunnitelman painopisteet ovat ammatillinen ja erikoistunut osaaminen, uudet ratkaisut ja innovaatiot sekä dynaaminen yrittäjyys. Ammatillisen ja erikoistuneen osaamisen painopisteessä tavoitteina ovat yritysten osaamisen parantaminen sekä osaavan työvoiman saatavuus. Uusien ratkaisujen ja innovaatioiden painopisteessä olennaisin tavoite on yritysten rohkaisu uusien osaamisalueiden hyödyntämiseen sekä kansainvälisten verkostojen luominen ja hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen. Dynaamisen yrittäjyyden painopisteessä keskeisimpiä tavoitteita ovat bioenergian käytön ja saatavuuden edistäminen, teollisen tuotannon ja palveluyritysten kehittyminen, elintarvikkeiden jalostuksen lisääminen sekä maaseutumatkailun kehittäminen.

Kehitettävät toimialat on ryhmitelty neljään pääluokkaan: elintarvikeketju, metsä & energia, yhteisöt sekä maaseudun yritykset. Kaikkia kehittämistoimia yhdistävät kaksi läpikäyvä teemaa: yhteistyö ja kumppanuus sekä ympäristön kestävä käyttö.

### **4. Häme**

<https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56358/H%C3%A4meen+maaseutustrategia+2014-2020/41805d20-0a6c-41a7-938b-54342dd05e05>

### Alueen erityispiirteet

Hämeen ELY- keskuksen alue sijaitsee pääkaupunkiseudun välittömässä läheisyydessä. Hyvä logistinen sijainti parantaa yritysten kilpailukykyä. Alue on kaupungistuneen Etelä-Suomen ja Järvi-Suomen vaihtumisvyöhykettä: taajamia, tiivistä asutusta, maaseutua ja vesistöjä. Maaseutu on valtaosin kaupunkien läheistä maaseutua tai ydinmaaseutua. Alueella asuu noin 370 000 asukasta painottuneina sen eteläosaan. Forssan seudulle keskittyy merkittävää maatalousalan koulutusta ja tutkimusta.

Hämeen alueen maatilat ovat maan keskiarvoa suurempia ja suurin osa on viljanviljelytiloja, joille tunnusomaista on osa-aikaviljely. Myös metsätalous on merkittävää alueella. Hämmäläisen ruokaketjun vaikutus talouteen ja työllisyyteen on merkittävä. Ketjun yhteenlaskettu liikevaihto on tällä hetkellä noin 3 miljardia euroa. Ruokaketju työllistää noin 13 000 henkilöä. Ruokaketjussa elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupalla on suurin vaikutus alueen talouteen ja työllisyyteen. Vuonna 2011 alueen BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 10 646 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Hämeen alueellisessa maaseutus suunnitelman painopisteet ovat ruokaketju, metsä- ja puutuoteala, matkailu ja siihen liittyvä palveluliiketoiminta sekä asuminen. Ruokaketjun painopisteessä hämmäläistä ruokatuotantoa ja osaamisverkostoa vahvistetaan, maatalouden kilpailukykyä parannetaan ja lähi- ja luomuruuan tuotantoa sekä käyttöä lisätään. Toiminnan eettisyyteen ja ekologisuuteen panostetaan ja ruokaketjun yhteistyötä parannetaan. Metsä- ja puutuotealan painopisteessä pyritään kehittämään alaa edistämällä metsävarojen täysimääräistä hyödyntämistä, puun jalostusasteen nostamista ja metsäenergian tuotantoa sekä käyttöä. Osaamisen tasoa parannetaan ja metsän ekosysteemipalveluiden tuotteistamista kehitetään.

Matkailun ja siihen liittyvän palvelutoiminnan painopisteessä hyödynnetään erinomainen sijainti maaseutumatkailun kehittämiseksi, lisätään hämmäläisiin vahvuuksiin perustuvia matkailutuotteita, parannetaan yritysten liiketoimintaosaamista, yhteistyötä ja ympäristövastuullisuutta. Asumisen painopisteessä maaseutua kehitetään vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen ja elinkeinotoiminnan ympäristönä, joka tarjoaa työtä ja toimeentuloa.

## **5. Pirkanmaa**

[http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93217/raportteja\\_86\\_2013.pdf?sequence=4](http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93217/raportteja_86_2013.pdf?sequence=4)

### Alueen erityispiirteet

Pirkanmaan maaseudusta valtaosa kuuluu ydinmaaseutuun ja kaupunkien läheistä maaseutua on lähinnä maakunnan keskellä sijaitsevan Tampereen ympärillä. Maakunnassa on noin 500 000 asukasta. Tampere on Pohjoismaiden suurin sisämaan keskus ja se kuuluu kolmen Suomen nopeimmin kehittyvän alueen joukkoon. Pirkanmaan vahvuuksia ovat hyvä koulutustaso, yrittäjyysosaaminen ja monipuolinen elinkeinorakenne. Vuoteen 2020 ulottuvan ennusteen mukaan Pirkanmaan maatalojen lukumäärä pienenee hiukan hitaammin kuin koko maassa ja tilojen keskikoko jää pienemmäksi. Pirkanmaan vahva luomutuotanto luo jatkossakin potentiaalia lähiruokaketjun vahvistamiseksi. Alueen lypsykarjatiloiilla on paras kannattavuus, mutta tulevaisuus on epävarmaa. Marjatiloiilla sen sijaan on parhaat kannattavuusnäköymät ja metsätaloudessa kannattavuus on selvästi maan keskiarvoa parempi. Maatalojen muun yritystoiminnan kannattavuusodotukset ovat positiiviset Pirkanmaalla ja muun yritystoiminnan kasvu on hieman keskimääräistä voimakkaampaa. Maataloista yli 35 % harjoittaa muuta yritystoimintaa Vuonna 2011 Pirkanmaan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 16 184 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Maaseudun kehittämisstrategian pohjalta maaseudun kehittämissuunnitelman painopisteiksi ovat nousseet maaseudun palvelut, yritys- ja elinkeinotoiminnan kehittäminen, asuminen ja yhteisöllisyys, biotalous ja uusiutuvat energia sekä osaaminen ja vuorovaikutus. Maaseudun palveluiden painopisteessä on tavoitteena turvata ja kehittää maaseudun palveluja ja niiden saatavuutta. Yritys- ja elinkeinotoimien painopisteessä tavoitteena on maataloustuotteita jalostavien yritysten kasvu siten, että pienten yritysten määrä kasvaa. Aloittavia tai merkittävästi toimintaansa perusmaatalouden ulkopuolelle laajentavia maatiloja tuetaan ja perusmaatalouden kilpailukykyä pyritään lisäämään. Asumisen ja yhteisöllisyyden painopisteessä toimia elinvoimaisten ja aktiivisten kylien yhteisöllisyyden edistämiseksi toteutetaan kehittämishankkeilla ja yleishyödyllisillä investointihankkeilla. Biotalous painopisteessä alan potentiaalisia tuotantoketjuja/verkostoja, niiden toimintamalleja ja riskienhallintaa kehitetään hanketoiminnalla. Osaamisen ja vuorovaikutuksen painopisteessä tavoitteena on saada aikaan toimialat ylittävää yhteistyötä, joka kannustaa uusien toimintamallien luomiseen.

Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelman päätavoite ohjelmakaudella 2014 - 2020 on toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen. Maaseudun kehittämistoimien vaikuttavuuden lisäämiseksi kehittämistyön tavoitteena on olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen, elinvoimaisten kylien kehittäminen sekä elävän maaseudun vetovoimaisuuden lisääminen. Toteutettavilla toimenpiteillä tulee olla positiivinen vaikutus alueen työllisyyteen ja edesauttaa alueiden elinvoimaisuutta. Lisäksi tavoitteena on saada kehittämistoimintaan mukaan uusia toimijoita.

## **6. Kaakkois-Suomi**

<http://services.kymenlaakso.fi/www/DimDocumentDownload?action=show&id=7388&fileId=14399>

### Alueen erityispiirteet

Kaakkois-Suomi on moniulotteinen ja sillä on useita selkeitä keskuksia. Merkittävä osa maaseutualueista on vahvassa vuorovaikutuksessa keskusten kanssa, mutta alueella on myös harvaan asuttua maaseutua. Asukkaita alueella on noin 320 000. Kaakkois-Suomessa sijaitsee Euroopan suurin metsäteollisuuskeskittymä ja metsätalouden kannattavuus on hieman maan keskiarvoa parempi. Maatiloista suuri osa on siirtynyt kasvinviljelyyn ja keskipeltoala tiloilla on hieman alle 50 ha. Maidolla on kuitenkin suurin merkitys maatalouden tulorakenteessa. Arvion mukaan maatiloja vuonna 2020 olisi yhteensä noin 2700, joista noin 200 maitotilaa. Luomuviljely kiinnostaa myös kotieläintiloja. Muuta yritystoimintaa on Kaakkois-Suomessa eniten nuorten viljelijöiden tiloilla, suurilla tiloilla ja sikatiloilla. Pääpaino on koneurakoinnissa. Pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa voi luoda mahdollisuuksia erityisesti elintarvikeketjun ja matkailupalvelujen kehittämiseksi. Vuonna 2011 Alueen maakuntien BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 10 217 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Kehittämisohjelman painopisteet ovat toimiva elintarvikeketju, metsätalous ja bioenergia, matkailu, paikallistalous ja yhteisöt sekä vapaa-ajan asuminen, luonnonvarat vahvuutena, maaseudun infrastruktuuri ja yrittäjyyden vahvistaminen. Toimivan elintarvikeketjun painopisteessä tavoitteena on, että maatalous- ja elintarvikeyrittäjät ovat osaavia, aktiivisia ja innovatiivisia toimintansa kehittämisessä ja ottavat käyttöön uusia toimintamalleja. Metsätalouden ja bioenergian painopisteessä tavoitteena on, että puun merkitys energiantuotannossa lisääntyy ja alueelle syntyy uusia energiayrityksiä. Tavoitteena on myös liiketoimintamahdollisuuksien tutkimuksen jatkaminen sekä metsäenergiologiikan ja energiapuukaupan menettelytapojen kehittäminen. Matkailun painopisteessä tavoitteena on, että alueelle syntyy laadukkaita, vetovoimaisia ja ympärivuotisia sekä teemapohjaisia matkailutuotteita. Paikallistalouden ym. painopisteessä tavoitteena on asukkaiden identiteetin vahvistaminen, hyvinvoinnin parantaminen sekä parantaa erityisesti nuorten edellytyksiä asua maaseudulla. Luonnonvarojen painopisteessä on tavoitteena kehittää paikallista materiaali kiertoa yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Maaseudun infrastruktuurin painopisteessä tavoitteena on, että maaseudun alemman tieverkon kunto säilyy hyvänä ja että maaseudulla on toimivat vesi- ja

jätevesijärjestelmät. Yrittäjyyden painopisteessä tavoitteena on, että yritysneuvonta on laadukasta ja tehokasta ja tavoitteena on myös vahvistaa yhteistä kokonaisnäkemystä ja yrittäjyyden tukiverkostoja.

## **7. Etelä-Savo**

<http://www.maaseutukuriiri.fi/getfile.php?file=1705>

### Alueen erityispiirteet

Etelä-Savon maakunta on erityisen vesistöinen ja harvaan asuttu. Maakunta rakentuu kolmen kaupunkikeskuksen ja maaseututaajamien varaan. Vesistöt sekä luoteis-kaakkoissuuntaiset harjut pirstovat aluetta ja pidentävät sekä hankaloittavat tieyhteyksiä. Asukkaita on noin 152 000 ja väestön keski-ikä nousee muuta maata nopeammin. Luonnonkauniissa vesistöisessä maakunnassa on runsaasti vapaa-ajanasuntoja ja niiden määrä kasvaa edelleen.

Yrittäjyyden asteella mitattuna Etelä-Savo kuuluu Suomen vahvimpiin alueisiin. Yritykset ovat kuitenkin pieniä ja toimivat perinteisillä aloilla. Maa- ja metsätalouden osuus elinkeinorakenteessa on muuta maata korkeampi, maidontuotanto tärkein tuotantoala, mutta keskimääräinen peltoala maan pienimpiä (25,6 ha) ja pienimpien tilojen jatko epävarmaa. Metsää ja muuta maata tiloilla on keskimäärin 76,4 ha. Alueella on myös vahvaa osaamista luomuviljelyssä ja –tutkimuksessa. Maakunta on lisäksi vahvaa marjojen ja avomaanvihannesten viljelyaluetta. Monialaisten maatilojen osuus on Etelä-Savossa neljänneksi suurin koko maassa. Vuonna 2011 Etelä-Savon BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 3 981 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Etelä-Savon kehittämissuunnitelman painopisteet ovat vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta edistäviä rakenteita, parantaa ihmisten hyvinvointia maaseudulla sekä kehittää maaseudun elinkeinoja. Maaseudun elinvoimaisuuden painopisteessä tavoitteena on parantaa infrastruktuurin tasoa, kehittää palveluja asiakaslähtöisesti ja parantaa ympäristön tilaa. Maaseudun hyvinvoinnin painopisteessä tavoitteena on edistää nuorten työllistymistä ja laadukasta arkea, edistää kylien vireyttä sekä vahvistaa asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Maaseudun elinkeinojen painopisteessä tavoitteena on parantaa yritysten kilpailukykyä, lisätä luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä sekä edistää luomua ja paikallisuutta. Strategian läpileikkaavat teemat ovat taloudellinen, sosiaalinen, ekologinen ja kulttuurinen kestävyys.

## **8. Pohjois-Savo**

### Alueen erityispiirteet

Puolet maakunnan asukkaista asuu maaseudulla ja kolme neljäsosaa maakunnan kunnista on maaseutulokittelun mukaan harvaan asuttua tai ydinmaaseutua. Asukkaita on noin 250 000 ja väestö on voimakkaasti ikääntyvää. Järvi-Suomen maakunnan pinta-alasta vajaa viidennes on vettä. Järvien veden laatu on pääosin hyvä. Hyvään tai erinomaiseen luokkaan kuuluu 75% järvistä. Itä-Suomen yliopisto on yksi Suomen suurimmista tiedeyliopistoista.

Pohjois-Savon osuus koko Suomen maidontuotannosta on noin 14 % kuten myös alueen naudanlihantuotannolla. Maitotilojen rakennekehitys on viime vuosina ollut maan nopeinta. Uusiin tuotantorakennuksiin on investoitu voimakkaasti ja alueella toimii merkittäviä tuotannon jalostajia. Maitotilojen keskimääräinen lehmämäärä v. 2011 oli vajaa 30 lehmää/tila. Puutarhakasveja viljellään noin 450 tilalla. Pohjois-Savossa mansikkaa ja vadelmaa tuotetaan n. 30 % koko valtakunnan satomäärästä. Yrttien ja erikoiskasvien viljely laajenee. Luomutuotannon osuus maatalouden kokonaistuotannosta on Pohjois-Savossa noin 10 % peltopinta-alasta. Metsän tuotolla ja metsätalouden ketjuilla on alueella suuri merkitys. Vuonna 2011 Pohjois-Savon BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 7 309 miljoonaa euroa.

## Painopisteet ja tavoitteet

Pohjois-Savon maaseutustrategian painopisteet ovat perusmaatalous, erikoismaatalous, elintarvikejalostus, metsäketju, monipuolinen maaseutuyrittäjyys ja kestävä maaseudun aluerakenne. Kolme ensimmäistä painopistettä muodostavat pohjoissavolaisen ruokaketjun, jonka tavoitteena on maakunnan vahvan perus- ja erikoismaatalouden kestävä tuotannon tehostaminen ja tuotantoprosessien hallinnan kehittäminen. Erikoismaataloudessa tavoitteena on luoda maakuntaan marjantutkimuksen ja neuvonnan keskittymä sekä maakunnallinen erikoismaatalouden tuottajaorganisaatio. Elintarvikejalostuksessa tavoitteena on luoda maakunnallinen elintarvikealan osaamiskeskittymä. Metsäketjun painopisteessä tavoitteena on vahvistaa osaamista, varmistaa kestävä puuntuotanto, puun monipuolinen käyttö ja metsän tarjoamat ympäristöpalvelut sekä edistää bioenergiaan perustuvan liiketoiminnan kasvua. Monipuolisen maaseutuyrittäjyyden kehittämistä tuetaan varmistamalla toimialakohtainen yritysneuvonnan saatavuus yrityksen sijainnista ja koosta riippumatta. Kestävän maaseudun aluerakenteen painopiste on läpileikkaava, jonka tavoitteet koskevat asumista, asukkaiden ja elinkeinoelämän palveluja, toimivaa infrastruktuuria ja turvallisuutta.

## **9. Pohjois-Karjala**

### Alueen erityispiirteet

Pohjois-Karjala on Suomen itäisin rajamaakunta. Yhteistä rajaa Venäjän kanssa on 296 km, jonka läheisyydellä on suuri merkitys kulttuurinvaihdon, kaupankäynnin, matkailun, raaka-ainehankinnan ja lähialueyhteistyön kannalta. Pohjois-Karjalassa väestöä on noin 165 000 asukasta ja maakunta on harvaan asuttua. Tällä on suora vaikutus maaseutualueiden palvelujen ylläpitoon. Maakunta on pääasiassa ydin- ja harvaan asuttua maaseutua, jolla asuu 36 % väestöstä. Kokonaisalasta vesistöjä on 18 %, metsätalousmaata 74 % ja maatalousmaata 4 %. Pohjois-Karjala on erityisesti metsämaakunta ja kansainvälisesti tunnustettu metsäalan osaamisen keskittymä.

Pohjois-Karjalan maataloustuotanto perustuu nautakarjavaltaiseen kotieläintalouteen. Maakunta on Suomen viidenneksi suurin maidon ja naudanlihan tuottaja. Ennusteen mukaan maakunnassa olisi vuonna 2020 vajaa 400 maitotilaa, niiden tuotanto 168 milj. litraa ja maitotiloilla keskimäärin 52 lehmää. Vuonna 2012 luonnonmukaisessa tuotannossa oli 19,4 % Pohjois-Karjalan peltoalasta. Puutarhataloudessa erikoistuminen on keskittynyt marjanviljelyyn. Maatiloista kolmanneksella on muuta yritystoimintaa. Suurin osa pienistä maaseutuyrityksistä on kuitenkin muita palvelu-, matkailu-, sote- tai elintarvikealan yrityksiä. Bioenergia- ja palvelualoilla näkyy eniten kasvun mahdollisuuksia. Vuonna 2011 Pohjois-Karjalan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 4 500 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Pohjois-Karjalan kehittämissuunnitelman painopisteet ovat luonnonvarojen kestävä ja älykäs hyödyntäminen, kilpailukykyiset ja uusiutuvat maaseutuyritykset ja maatilat, yhteisöllisyyden vahvistaminen, yhteistyön syventäminen ja sosiaalisen osallisuuden lisääminen, osaamisen vahvistaminen ja uusiutumisen edistäminen sekä asuminen, työ ja vapaa-aika. Luonnonvarojen painopisteessä huolehditaan luonnonvarojen uusiutumisesta ja jatkojalostetaan ne mahdollisimman pitkälle omassa maakunnassa. Kilpailukykyisten maaseutuyritysten painopisteessä tulevaisuuden vahvuusalueita ovat hajautettu biotalous, metsien moninaiskäyttö, elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden monipuolinen jatkojalostus sekä uudet palveluratkaisut. Yhteisöllisyyden painopisteessä on erityisen tärkeää tukea yhteisöllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta nuorten ja nuorten aikuisten, maahanmuuttajien ja paluumuuttajien keskuudessa. Osaamisen vahvistamisen painopisteessä on keskeistä maaseudulla olevan käytännön tiedon nopea ja luonteva yhdistäminen ajankohtaiseen asiantuntija- ja tutkimustietoon. Asumisen, työn ja vapaa-ajan painopisteessä pidetään huolta toimivista perusrakenteista, kuten tiestöstä, sekä myös vapaa-ajan viettoon ja virkistykseen tarkoitetuista rakenteista.

## **10. Keski-Suomi**

<http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57206/Keski-Suomen+alueellinen+maaseudun+kehitt%C3%A4missuunnitelma+2014-20.pdf/6393eb64-0cc7-4d67-96fd-1dbbbf0afa06>

### Alueen erityispiirteet

Keski-Suomen maakunta muistuttaa pieneniskoossa koko Suomea: väestö sekä palvelu- ja jalostustoiminta keskittyvät keskuseudulle, jonka väestömäärä kasvaa. Muualla haja-asutus harvenee, kylät hiljenevät ja vähenevä toiminta keskittyy seutukunta- ja kuntakeskuksiin. Väestöä on alueella 275 000. Keski-Suomen maaseutu on seutukunnittain hyvin erilainen. Maito on tuotantosuuntana merkittävin, mutta maatilat ovat maan keskiarvoa pienempiä. Metsätalous, monialaisuus ja muu yritystoiminta ovat tilojen taloudessa merkittäviä, koska maatalouden rakennekehityksen mahdollisuudet ovat alueella rajalliset.

Maakunnalla on suuret metsävarat, joita massa- ja paperiteollisuus sekä puutavaraoteollisuus hyödyntävät. Toinen merkittävä tuotannonala on metalliteollisuus, mm. puunjalostuksessa tarvittavien koneiden ja laitteiden rakentaminen on maakunnassa kansainvälistä huipputasoa. Kasvavia aloja ovat kemianteollisuus, elektroniikkateollisuus sekä energia- ja ympäristöteknologia. Vuonna 2011 Keski-Suomen BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 7 828 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Keski-Suomen kehittämissuunnitelman painopisteet ovat uudistuva yrittäjyys, monimuotoinen maaseutuasuminen, metsistä on moneksi sekä potkua maatalousyrittämiseen. Uudistuvan yrittäjyyden painopisteessä tavoitteena on mm. etsiä, tunnistaa ja hyödyntää uusia liiketoimintamahdollisuuksia maaseudulla ja maaseutu-kaupunki rajapinnalla sekä eri toimialojen rajapinnoilla, edistää erityisesti nuorten ja naisten yrittäjyyttä sekä kannustaa jo toimivia yrityksiä kehittämiseen ja kestäväan kasvuun. Monimuotoisen maaseutuasumisen painopisteessä tavoitteena on esimerkiksi lisätä muuttovirtaa Keski-Suomen maaseudulle, lisätä mahdollisuuksia työn ja asumisen yhdistämiseen ja tuoda positiivisella tavalla esille maaseutuasumisen vaihtoehtoja. Metsien painopisteessä tavoitteena on mm. lisätä metsistä saatavien luonnonraaka-aineiden jalostusta, lisätä Keski-Suomen houkuttelevuutta erilaisten biotalousinvestointien kohteena sekä eri tavoin edistää metsätalous- ja metsäpalveluyrittämisen edellytyksiä, yrittäjien osaamista ja hyvinvointia. Maatalousyrittämisen painopisteessä tavoitteena on mm. parantaa kannattavan maatalousyrittämisen edellytyksiä ja tukea jatkuvaa kehittymistä, edistää maatalousyrittäjien verkostoitumista ja lisätä tilojen välistä yhteistyötä, edistää maatalouden vapaaehtoisia ympäristötoimenpiteitä sekä parantaa erityisesti nuorten maatalousyrittäjien toimintaedellytyksiä.

Ohjelman tärkeitä, erityisesti paikallisuutta korostavia teemoja ovat myös nuoret maaseudun voimavaraksi, lähitalouden Keski-Suomi sekä yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen voimavaraksi. Lisäksi panostetaan laajasti biotalouteen, mikä on myös Keski-Suomen maakuntastrategian keskeinen painopiste.

## **11. Etelä-Pohjanmaa**

<http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56121/EP+alueellinen+maaseudun+kehitt%C3%A4missuunnitelma+2014-2020/d6d6fabd-904b-40ab-8423-47523445cc11>

### Alueen erityispiirteet

Asukasmäärään suhteutettuna Etelä-Pohjanmaalla on Manner-Suomen maakunnista eniten yritystoimipaikkoja. Asukkaita maakunnassa on 194 000. Etelä-Pohjanmaalla alkutuotannon osuus on muuta maata suurempi ja elintarviketaloudella on erittäin merkittävä rooli koko maakunnan elinkeinorakenteessa. Maakunta luokitellaan pääosin ydinmaaseuduksi. Aktiivituloja maakunnassa on noin 6 800, joista lypsykarjatiloja noin 1 100. Tilakoko on maan keskitasoa. Elintarvikkeiden jalostus työllistää 28 prosenttia väestöstä eli enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Elintarviketalouden lisäksi vahvimpia klustereita ovat metalli- ja teknologiateollisuus sekä metsätalous ja puutuoteteollisuus (rakennus- ja huonekalutuotanto).

Palvelujen osuus on selvästi koko maan keskimääräistä tasoa alempana. Etelä-Pohjanmaan elinkeinotoiminnan erityispiirteitä ovat pienyritysten suuri määrä ja niiden muodostamat alueelliset toimialakeskittymät puu- ja metalliteollisuudessa. Etelä-Pohjanmaalla on korkeahko työllisyysaste ja verrattain alhainen työttömien työnhakijoiden määrä. Vuonna 2011 Etelä-Pohjanmaan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 5 467 miljoonaa euroa.

#### Painopisteet ja tavoitteet

Etelä-Pohjanmaan kehittämissuunnitelman painopisteet ovat: ruokaprovinssin kehittäminen, metsävarojen monipuolinen, innovatiivinen ja kestävä hyödyntäminen, yrittäjyyden edistäminen maaseudulla sekä alueellisen vetovoiman kasvattaminen. Ruokaprovinssin kehittämisen painopisteen tavoitteena on taloudellisesti kannattava ja ympäristöystävällinen elintarvikeketjun toiminta. Tavoitteena on myös alueen tekeminen tunnetuksi vetovoimaisena, verkottuneena, kehittämiseen sitoutuneena, Suomen johtavana, alueiden välisesti ja kansainvälisesti verkottuneena ruokamaakuntana. Metsävarojen hyödyntämisen painopisteen tavoitteena on muun muassa metsien täysimääräinen monipuolinen hyödyntäminen luontoarvot huomioon ottaen, metsäenergian tuotannon ja käytön lisääminen sekä puutuoteollisuuden ja puurakentamisen edistäminen. Yrittäjyyden edistämisen painopisteessä tavoitteena on mm. yritysten toimialarakenteen monipuolistaminen, yrittäjien osaamisen ja verkostoitumisen vahvistaminen sekä uusien innovaatioiden, teknologioiden ja tuotekehityksen hyödyntäminen. Alueellisen vetovoiman kasvattamisen painopisteessä tavoitteena on kehittää kyliä ja paikallisyhteisöjä sekä kasvattaa alueellista vetovoimaa edistämällä maaseutumatkailua ja kansainvälistymistä.

## **12. Pohjanmaa**

#### Alueen erityispiirteet

Läntistä rannikkoseutua kaartavalla kahden maakunnan kaksikielisellä ELY-keskuksen alueella on monipuolinen elinkeinorakenne ja seutukunnittain omia erityispiirteitä. Alkutuotannolla, mukaan lukien turkistarhaus ja lasinalaisviljely, on alueella vahva asema. Alkutuotanto työllistää jopa 10-12 % kaikista työtekijöistä. Maaseudulla on suuri määrä kehittyviä mikroyrityksiä ja työllisyystilanne varsin hyvä.

Pohjanmaan maakunnassa alkutuotanto on monipuolista. Turkistarhaus, lasinalaisviljely, perunanviljely, maidontuotanto, naudanlihan tuotanto ja sianlihan tuotanto ovat tärkeitä tuotantoaloja. Alueella tuotetaan n 70 % maan tomaateista ja n 50 % maan kurkuista. Keskipeltopinta-ala on vain noin 35 ha.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa on globaalia suurteollisuutta ja siihen liittyvää tutkimustoimintaa. Koulutusmahdollisuudet ovat kattavat ja aikuiskoulutusosaaminen on vahvaa. Maatalouden vahvimmat tuotantosuunnat ovat maidontuotanto, naudanlihan tuotanto, perunanviljely ja turkistuotanto. Peltoala tilaa kohti on keskimääräistä suurempi ja kasvava. Luomupeltoalan osuus Keski-Pohjanmaan viljellystä peltopinta-alasta on n. 9,5 %. Pk-yritysten määrä on Keski-Pohjanmaalla suurempi kuin keskimäärin Suomessa. Vuonna 2011 Pohjanmaan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 6 384 miljoonaa euroa ja Keski-Pohjanmaan BKT oli 2 262 miljoonaa euroa.

#### Painopisteet ja tavoitteet

Pohjanmaan kehittämissuunnitelmassa painopisteet on jaoteltu maakunnittain. Pohjanmaan maakunnan osalta painopisteet ovat maatalous, elintarvikkeiden jalostusasteen nostaminen ja lähiruoka, uusiutuva energia ja energiatehokkuus, metsä- ja puuala, yrittäjyyden kehittäminen, väestön hyvinvointi sekä luonnon ja ympäristön hyvinvointi. Näiden painopisteiden mukaisia tavoitteita ovat mm. maatalous-, turkis- ja puutarha-alan kehittäminen, maataloustuotteiden jalostusasteen nostaminen, energiaklusterin vahvistaminen, bioenergian käytön lisääminen sekä palvelujen saatavuuden turvaaminen.

Keski-Pohjanmaan maakunnan painopisteet ovat osaava maaseutu, yrittävä ja elinvoimainen maaseutu, hyvinvoiva maaseutu, toimiva maaseutu sekä ympäristö läpileikkaavana teemana. Painopisteiden mukaisia tavoitteita ovat mm. biotalouden mahdollisuuksien lisääminen, vahvan ja monipuolisen

maaseutuyrityskannan kasvun vahvistaminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen, maankäytön kehittäminen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyminen.

### **13. Pohjois-Pohjanmaa**

<https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/98454/Pohjois-Pohjanmaan+alueellinen+maaseudun+kehitt%C3%A4missuunnitelma+2014-2020+p%C3%A4ivitys+huhti2014/cbe4374a-1222-4626-a126-904e4551429f>

#### Alueen erityispiirteet

Pohjois-Pohjanmaa on maakuntana hyvin laaja ja kattaa keskenään hyvin erilaisia alueita. Idässä maakunta rajoittuu Venäjään ja lännessä Pohjanlahden rannikkoon. Pohjoisesta matkattaessa maisemat muuttuvat Koillismaan metsistä, Oulun seudun perunakeskittymän kautta Oulun eteläpuolen laajoihin viljelyalueisiin. Maakunnan keskus on Oulu, joka on koko maan mittakaavassa merkittävimpiä yliopisto- ja teknologiaosaamisen keskuksia. Asukkaita maakunnassa on 405 000. Etelästä rannikkoseutua lukuun ottamatta maakunta on harvaan asuttua maaseutua.

Pohjois-Pohjanmaalla on väestöön nähden runsaat ja monipuoliset luonnonvarat ajatellen jalostuskäyttöä, energiataloutta ja virkistyskäyttöä/suojelua. Pohjois-Pohjanmaalla maatalouden merkitys elinkeinona on suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Maatalouden peruspilareita ovat maidon- ja lihantuotanto. Maataloustuotanto on monipuolista ja luomutuotanto on merkittävää. Pohjois-Pohjanmaan maatilat ovat valtakunnan keskitasoa suurempia ja viljelijät suhteellisen nuoria. Elintarvikealalla toimivat yritykset ovat keskimäärin pieniä. Vuonna 2011 Pohjois-Pohjanmaan BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 11 639 miljoonaa euroa.

#### Painopisteet ja tavoitteet

Pohjois-Pohjanmaan kehittämissuunnitelman painopisteet ovat maatalous, elintarvike, yrittäjyys ja työn tekemisen kehittäminen, matkailu, asuminen, saavutettavuus ja kulttuuri, metsätalous ja puutuotteet, uusiutuva energia, muut luonnonvarat sekä ympäristö ja ilmastonmuutos. Maatalouden painopisteessä tavoitteena ovat elinvoimaiset maatilat ja puhtaiden elintarvikkeiden tuottaminen sisältäen luomutuotannon kehittämisen. Elintarvikesektorille on tavoitteena löytää uusia ja jatkavia yrittäjiä. Yrittäjyyden ja työn tekemisen kehittämisen painopisteessä tavoitteena on parantaa alueen tietoliikenneyhteyksiä ja saada aikaan elinikäistä yrittäjyysoppimista asenne- ja yrittäjyyskasvatuksen kautta. Matkailun painopisteessä tavoitteena on alueen matkailutulon kasvu. Asumisen painopisteessä tavoitteena on turvata maaseudulla asumisen edellytyksiä. Metsätalouden painopisteessä tavoitteena on jalostaa metsien tuotteiden ja aineettomien hyötyjen kokonaisuudesta kasvavaa tuotantoa ja hyvinvointia alueen metsänomistajille, yrityksille ja asukkaille. Uusiutuvan energian painopisteessä tavoitteena on nostaa maatalojen energiaomavaraisuusastetta, jolloin samalla edistetään maatalojen mahdollisuuksia toimia energiaa ja siihen liittyviä palveluja tuottavina yrityksinä. Luonnonvarojen painopisteessä tavoitteena on käyttää monipuolisesti ja kestäväällä tavalla. Ympäristön ja ilmastonmuutoksen painopisteessä tavoitteena on maaseutu, jossa ympäristö ja ilmastonmuutoksen hillintä on huomioitu parhaalla mahdollisella tavalla siten, että mahdollistetaan viihtyisä eläminen ja monipuolinen elinkeinotoiminta.

### **14. Kainuu**

[http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56621/Kainuun+alueellinen+maaseudun+kehitt%C3%A4missuunnitelma\\_luonnos\\_8-2013.pdf/98c289bb-e4c7-4707-828a-f31e66a5d2b3](http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56621/Kainuun+alueellinen+maaseudun+kehitt%C3%A4missuunnitelma_luonnos_8-2013.pdf/98c289bb-e4c7-4707-828a-f31e66a5d2b3) (luonnos)

#### Alueen erityispiirteet

Kainuu on maakuntakeskus Kajaania lukuun ottamatta pääosin erittäin harvaan asuttua maaseutua, jolla on pitkät välimatkat. Kainuussa on noin 80 000 asukasta. Maaseutuväestön määrä on ohjelmakaudella 2007-



2013 laskenut suhteessa keskimääräistä väestön muutosta nopeammin. Kainuulla on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa. Maatalouden tukia haki alueella vuonna 2011 noin 1050 tilaa. Kainuun maataloustuotannosta valtaosa muodostuu maidon- ja lihantuotannosta. Kainuu on Manner-Suomen luomumaakunta pelto-osuudella mitaten. Lähes puolella tiloista on maa- ja metsätalouden ulkopuolisia tulonlähteitä. Elintarvikealan yritykset ovat tyypillisesti pieniä. Luonnonmarjojen hyödyntäminen turvaa kainuulaisen marja-alan yritystoimintaa. Kainuun puuvarat ovat mittavat. Kainuun metsien kasvu on tällä hetkellä n. 6,6 milj. m<sup>3</sup>/v. Kainuun puujalostuksen arvonlisäys muodostuu täysin mekaanisesta puuteollisuudesta. Alan liikevaihto on tällä hetkellä noin 150 M€/v. Uusiutuvan energian osuus energian käytöstä on korkealla tasolla. Luontomatkailu on kasvava ala Kainuussa. Maakunnan erilaiset luonnonsuojelualueet ovat matkailun vetovoimatekijöitä. Vuonna 2011 Kainuun BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 2 039 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Kainuun kehittämissuunnitelman painopisteitä on yhteensä kuusi. Ensimmäinen on tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla. Tavoitteena on mm. yritysten osaamisen kehittäminen sekä uusimman teknologian ja tietämyksen siirtämisen edistäminen. Toinen painopiste on maatalouden kilpailukyvyyn ja maatilojen elinkelpoisuuden lisääminen. Tavoitteena on maakunnan päätuotantosuuntien tuotantopotentiaalin ylläpito ja kehittäminen kestäväällä tavalla sekä tuotannon monipuolistaminen erikoismaataloutta ja luomutuotantoa edistämällä. Kolmas painopiste on elintarvike- ja non food – ketjun organisoitumisen ja maatalouden riskienhallinnan edistäminen. Pää tavoitteena on alueen maa- ja elintarviketalouden imagon kuluttajamyönteinen kehitystyö toimintatapoja ja menetelmiä kehittämällä ja uudistamalla. Neljäs painopiste on maa- ja metsätalouteen liittyvien ekosysteemien ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen. Tavoitteena on maatalouden ympäristökuormituksen väheneminen kestäväen kehityksen tuotantomenetelmiä käyttöönottamalla ja edistämällä luonnon monimuotoisuutta. Viides painopiste on voimavarojen tehokkaan käytön sekä vähähiilisen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla. Tavoitteena on mm. uusiutuvan energian käytön lisääminen, energiayrittäjyyteen kannustaminen sekä maaseutuyritysten energiaomavaraisuuden parantaminen. Kuudes painopiste on sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseudulla. Tavoitteena on elintarviketalouden elvyttäminen ja kehittäminen, paikallisen puunjalostuksen edistäminen sekä kylien ja paikallisyhteisöjen turvallisuuden ylläpito.

## **15. Lappi**

### Alueen erityispiirteet

Lappi on EU:n pohjoisin maakunta, jonka kuusi seutukuntaa poikkeavat huomattavasti toisistaan. Asukkaita maakunnassa on noin 180 000. Suurin osa Lapista on erittäin harvaan asuttua maaseutua (2 asukasta/km<sup>2</sup>). Suurempien kaupunkien lähellä on kaupunkien läheistä maaseutua ja pääosa väestöstä keskittyy taajamiin. Alueella asuu myös Suomen alkuperäiskansaa saamelaisia. Pohjoisessa korostuvat kansainväliset yhteyden Ruotsiin, Norjaan ja Venäjään sekä arktisen alueen merkitys. Palvelut keskittyvät ja harvaan asutun maaseudun asukkaiden palveluiden saatavuus heikkenee. Alueen luonnonolosuhteet vaihtelevat huomattavasti siirryttäessä Lounais-Lapin rehevältä rannikkoalangoilta Keski-Lapin aapasoiden ja mäntymetsien mosaiikin kautta Pohjois-Lapin osin puuttomille tunturialueille.

Lapissa keskeiset toimialat ovat metsä- ja metalliteollisuus, matkailu ja kauppa sekä vahvistuva kaivosteollisuus ja energiasektori. Lapin työpaikoista lähes kolme neljäsosaa on palveluissa ja runsas viisi prosenttia alkutuotannossa. Tukea saaneita maataloja vuonna 2011 oli noin 1 800. Lapin maatilat ovat usein perinteisesti monialaisia ja nuorten viljelijöiden osuus pienenee koko ajan. Myyntituloista 80 % tulee maidosta. Porotaloudessa työskentelee noin 1 500 henkeä ja kasvava luonnontuoteala työllistää noin 600 henkeä. Metsätalous ja metsä- ja puuteollisuus työllistävät edelleen suoraan noin 3200 lappilaista. Vuonna 2011 Lapin BKT markkinahintaan oli ennakkotiedon mukaan 5 379 miljoonaa euroa.

### Painopisteet ja tavoitteet

Lapin kehittämissuunnitelman painopisteet ovat maaseutuyrittäjyys (sis. maatalous, porotalous, elintarvikeala, luonnontuoteala, metsäala ja uusiutuva energia, matkailu, maaseudun palveluyrittäjyys) sekä asuinmaaseudun kehittäminen. Maaseutuyrittäjyyden painopisteessä tavoitteena on maaseutuyrittäjien ammatillisen osaamisen kasvu, maaseutuyritysten innovaatioiden kasvu, yhteistyön lisääntyminen maaseutuyritysten ja niiden sidosryhmien kesken sekä maaseutuyritysten kilpailukyvn kasvu. Painopisteessä huomioitavat läpileikkaavat teemat ovat nuoret, ympäristö ja kestävä kehitys sekä ilmastonmuutos. Asuinmaaseudun kehittämisen painopisteessä tavoitteena on mm. maaseutuasumista tukevien innovaatioiden edistäminen, lähidemokratian lisääminen, uusien palvelumallien kehittäminen, maaseudun kilpailukyvn lisääminen viihtyisänä asuinpaikkana sekä maaseudun kulttuuriympäristöä parantavat kehittämissuunnitelmat. Painopisteessä huomioitavat läpileikkaavat teemat ovat nuoret ja naiset sekä ympäristö ja kestävä kehitys.

BKT:n tiedot osoitteesta [https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk\\_vaesto.html](https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html)